

ПРАВИЛО

ЧЕТА МИНОБАЦАЧА 120 mm

(ПРИВРЕМЕНО)

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
СЕКТОР ЗА КОПНЕНУ ВОЈСКУ
Управа пешадије

УП-206

ВОЈНА ТАЈНА
Интерно

ПРАВИЛО

ЧЕТА МИНОБАЦАЧА 120 mm

(ПРИВРЕМЕНО)

2001.

Аутор
Милорад Арсеновић, пуковник

Војноиздавачки завод

За издавача
Директор
Славко Брстина, пуковник

Редакција „Војна књига“

Књига хиљаду триста двадесет и девета

Главни и одговорни уредник
Мр **Мирко Бојанић,** пуковник

Уредник
Александар Ардељан, потпуковник

Стручни редактор
Љубан Ивковић, пуковник

Рецензент
Симо Михајловић, пуковник

Језички редактор
Наташа Николић, професор

Г Е Н Е Р А Л Ш Т А Б В О Ј С К Е Ј У Г О С Л А В И Ј Е
СЕКТОР ЗА КОПНЕНУ ВОЈСКУ

Управа пешадије
Инт. Број 1107–1
Од 26. 10. 2001. године

На основу тачке 37 Упутства за израду и коришћење војне литературе, **п р о п и с у ј е м**

ПРАВИЛО
ЧЕТА МИНОБАЦАЧА 120 mm

(ПРИВРЕМЕНО)

које ступа на снагу **ОДМАХ**

НАЧЕЛНИК
Управе пешадије
генерал-мајор
мр Милорад Ступар, с. р.

UDK 355.314:623.421.4

АРСЕНОВИЋ, Милорад

Правило чета минобацача 120 mm : (привремено) / [аутор Милорад Арсеновић] ; [прописао] Генералштаб Војске Југославије, Сектор за копнену војску, Управа пешадије. – Београд : Војноиздавачки завод, 2001 (Београд : Војна штампарија). – 182 стр. : илустр. : 20 cm – (Војна књига ; књ. 1329)

Војна тајна ; Интерно. – Тираж 2.000. – Податак о одговорности преузет са полеђине насл. стр. – УП-206.

а) Пешадија – Чета минобацача 120 mm

Правило има за циљ да у складу са наменама и могућностима чете, обезбеди усвајање и примену јединствених погледа, ставова и тактичких поступака у припремању, организовању и извођењу борбених дејстава.

CIP – Каталогизација у публикацији
Централна библиотека Војске Југославије

САДРЖАЈ

Страна

УВОД

Глава I

Глава II

Глава III

Глава IV

Глава V

Глава VI

Глава VII

ПРИЛОЗИ

УВОД

Правило чета минобацача 120 mm заснива се на: Војној доктрини Савезне Републике Југославије; Стратегији оружане борбе (нацрт); искуствима из досадашњих ратних дејстава; искуствима са вежби јединица и команди Војске Југославије; организацијско-формацијској структури чете минобацача; Правилу минобацача 120 mm; Борбеним правилима артиљерије; Правилу батаљон (пешадијски, моторизовани, брдски, планински, партизански и морнаричке пешадије); Упутство о вежбама јединица Војске Југославије (измене и допуне) и захтевима савремене оружане борбе.

Правило садржи седам глава и прилоге. У општим одредбама (глава I) обрађени су: појам, намена, основни задаци чете; начела употребе; услови извођења борбених дејстава; борбени распоред чете. Као посебне целине обрађени су основни садржаји оружане борбе (глава II), командовање (глава III) и обезбеђење борбених дејстава (глава IV). Командовање и обезбеђење борбених дејстава обрађени су јединствено за зидове борбених дејстава и за све тактичке борбене радње. Треба их примењивати еластично и стваралачки, према конкретном задатку који чета добија.

У делу о видовима борбених дејстава и тактичким борбеним радњама (глава V – VII) дефинисане су опште одредбе, ватрена припрема и подршка, карактеристике и начин извођења борбених дејстава у условима конкретне употребе чете.

Правило је илустровано шемама и прилозима начелног карактера, независно од конкретне ситуације, ради лакшег схватања датих садржаја. У прилогу је дат преглед борбених докумената која се раде у чети, начелни примери и примери других предлога које командир чете подноси претпостављеном старешини и скраћенице које се користе у овом правилу.

Правило има за циљ да, у складу са наменом и могућностима чете, обезбеди усвајање и примену јединствених погледа, ставова и тактичких поступака у припремању, организовању и извођењу борбених дејстава.

Правило је намењено за обуку старешина, команди, јединица и установа Војске Југославије, ученика, студената, слушалаца војних школа и резервних војних старешина.

Све старешине и команде обавезне су да проуче одредбе овог правила и да их у току обуке испитују и провере за услове у којима они изводе борбена дејства. Предлози и примедбе на правило достављају се издавачу ради доградње и осавремењавања.

ГЛАВА I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

1. ПОЈАМ, НАМЕНА, МЕСТО, УЛОГА, САСТАВ И ОСНОВНИ ЗАДАЦИ ЧЕТЕ У БОРБИ

1. Чета минобацача (чМБ) је основна тактичка, организацијска и ватрена јединица пешадије. Намењена је за ватрену подршку батаљона. Налази се у организацијском саставу батаљона (моторизованог, пешадијског, минобацачког и механизованог).

2. У борби чета дејствује у саставу батаљона, при чему образује **батаљонску ватрену групу (БВГ)**, а ако дејствује у оквиру батаљона минобацача налази се у саставу **бригадне ватрене групе (БрВГ).**

Може се придавати оклопном батаљону или војно-територијалном одреду. Придавање чете може бити у целини и по водовима.

3. Чета минобацача начелно се састоји од: команде, командног вода и два вода МБ 120 mm.

4. Команду чете сачињавају: командир чете, заменик командира чете, четни старешина, болничар и механичар за возила точкаше.

5. Командни вод сачињавају: командир вода, извиђачко одељење, рачуначко одељење и одељење везе.

6. Вод минобацача 120 mm налази се у формацијском саставу чете. Сачињавају га командир вода и три одељења минобацача. У начелу, дејствује као целина у саставу чете. Изузетно може дејствовати самостално.

7. Одељење минобацача 120 mm је најмања ватрена јединица и налази се у саставу вода минобацача 120 mm. Сачињавају га командир одељења, послужиоци једног оруђа и возач.

8. Основни задаци чете (вода) у борби су:

– неутралисање или уништавање непријатељеве живе силе и ватрених средстава;

– борба против непријатељевих десаната;

– неутралисање (уништење) непријатељевих средстава ватрене подршке;

– неутралисање непријатељевих осматрачница и осматрачких станица тактичког нивоа;

– неутралисање непријатељевих командних места и центара везе тактичког нивоа;

– рушење и уништавање фортификацијских објеката пољског типа и отварање пролаза у препрекама;

– задимљавање и осветљавање одређених рејона и просторија.

9. Чета добија задатак од команданта батаљона, или команданта јединице којој је чета придата.

Чети из састава БВГ или БрВГ, која се одређеном количином муниције и за одређено време подржава неку пешадијску (оклопну, механизовану) јединицу, задатке поставља командант те јединице у оквиру одобрене количине муниције.

10. У борби, чета извршава задатке остварујући ватре за неутралисање, уништење, запречавање, рушење, осветљавање и задимљавање.

У зависности од врсте и величине циља, задатка и потребног времена за њено остваривање, ватре се могу остварити четом, водом или, изузетно, одељењем.

11. При извршавању постављених задатака, чета остварује или учествује у остваривању:

– концентричних ватри (КВ);

– запречних ватри (ЗВ);

а) фронталних запречних ватри (ФЗВ),

б) косих запречних ватри (КЗВ),

в) бочних запречних ватри (БЗВ).

12. Концентрична ватра је површинска ватра, променљиве густине и интензитета. На карту се наноси устаљеним знацима и обележава арапским бројевима (КВ – 121, КВ – 122 и слично).

13. Запречна ватра (ФЗВ, КЗВ и БЗВ) је линијска ватра и представља ватрену завесу по одређеној линији на правцу непријатељевог напада и противнапада а остварује се једновременим дејством свих оруђа чете.

Запречне ватре чете називају се појединим географским именима („Београд", „Рума", „Авала" и сл.), а обележавају се само почетним словима тог назива („Б", „Р",„А" и сл.).

Величина (фронт) ЗВ за чету може износити највише до 1,5 величине нормалног снопа. Ширина нормалног снопа чете добија се множењем броја оруђа са ширином зоне успешног дејства парчади.

14. Зону дејства чете одређује командант батаљона или командант јединице коме је чета придата.

Чети из састава батаљона минобацача (БрВГ) и придатој чети у нападу начелно се не одређује посебно зона дејства јер се поклапа са основном зоном дејства батаљона односно подржаване јединице.

У одбрани чети редовно се одређује **основна зона дејства** и начелно је ужа од зоне дејства подржаване јединице. Основна зона дејства чете обавезно покрива тежиште одбране подржаване јединице и ограничена је по фронту и дубини. Ближа граница основне зоне дејства поклапа се са линијом најмање даљине. Даља граница се одређује када постоји опасност за властите снаге које дејствују у ближој непријатељевој позадини. За бочне границе зоне дејства одређују се маркантни објекти на земљишту.

Командант батаљона (командант подржаване јединице), по потреби, одређује чети поред основне и **допунску зону дејства** која се такође ограничава по фронту и дубини.

Ако је могуће појављивање непријатеља ван основне и допунске зоне дејства (ваздушни десант, убачени остављени делови и сл.), чети могу бити одређена 1 – 2 **рејона евентуалног дејства** (РЕД). У зависности од места и улоге чета у допунској зони дејства и рејону евентуалног дејства, може дејствовати као целина или по водовима.

У основној зони дејства увек, а у допунској зони дејства и рејону евентуалног дејства када је за њих одговорна, чета организује извиђање према одредбама главе IV одељак 2.

На циљеве у основној зони дејства и рејону евентуалног дејства чета отвара ватру по наређењу – одобрењу команданта батаљона или команданта подржаване јединице у оквиру одобрене количине муниције и одлуци командира чете.

Ватром чете рукује командир чете, командир командног вода са истакнуте осматрачнице. Када чета дејствује у саставу батаљона минобацача, ватром чете може руковати командант батаљона минобацача, а понекад и друге старешине чете – батаљона минобацача.

На циљеве у допунској зони дејства чета отвара ватру по наређењу – одобрењу команданта батаљона или команданта јединице којој је чета придата, али уз сагласност – одобрење старешине суседне јединице. За дејство у допунској зони неопходно је обезбедити садејство са суседом.

15. Линија најмање даљине је линија одређена и обележена објектима на земљишту, испред које чета може несметано да гађа. У начелу, одређује је претпостављени старешина, ако је он не одреди, одређује је командир чете.

У нападу за основне ватрене положаје, линија најмање даљине поклапа се, у начелу, са предњом ивицом полазног положаја – линија развоја за напад, а за наредне ватрене положаје са достигнутом линијом предњих делова подржаване јединице у фази премештања чете.

У одбрани за основне, наредне и привремене ватрене положаје за подршку борбеног осигурања, линија најмање даљине се, у начелу, поклапа са предњим крајем рејона одбране водова који организују одбрану непосредно испред ватреног положаја.

16. Основни правац (ОП) је замишљена линија која полази од основног оруђа и пролази, приближно, кроз средину основне зоне дејства (средину рејона циљева и планираних ватри). Одређује га командант батаљона или командир чете

(по карти или на земљишту у стотинама хиљадитих), а саопштава га свом заменику.

17. Граница зоне сигурности је линија на земљишту до које подржавана јединица може прићи без опасности од ватре чете. Њена удаљеност од центра слике растурања погодака чете – вода зависи од начина гађања и степена заклоњености и износи најмање 200 (за живу силу у заклонима) и 400 метара (за живу силу ван заклона).

Командир чете или други старешина који рукује ватром чете дужан је да за сваки конкретан случај одреди границу зоне сигурности и упозна команданта подржаване јединице са могућношћу извршења ватреног задатка.

2. УСЛОВИ ИЗВОЂЕЊА БОРБЕНИХ ДЕЈСТАВА

18. Чета ће изводити борбена дејства у сложеним борбеним и разноврсним земљишним и временским условима. Због тога војници и старешине чете морају испољити висок степен борбеног морала, чврсто уверење у снагу и могућност успешног супротстављања непријатељу, чврсту и свесну дисциплину, висок степен обучености и увежбаности, добру физичку способност, отпорност против непријатељевог психолошког и пропагандног деловања, храброст, одлучност и сналажљивост у вештом примењивању стечених знања и вештина у вођењу борбе.

19. Савремене борбене услове карактеришу: изненадна и брза дејства снага са дистанце, уз масовну употребу оклопних и механизованих јединица и специјалних снага на копну; честа примена ваздушних, првенствено хеликоптерских десаната; снажна подршка из ваздушног простора; стална претња и могућност употребе нуклеарног и хемијског оружја ради постизања изненађења и остваривања брзих продора на изабраном правцу. Борбена дејства непријатеља пратиће интензивна психолошко-пропагандна активност, усмерена на слабљење отпора и оружане борбе наших снага.

20. Чета може изводити борбена дејства на: фронту, заузетој територији и властитој позадини.

21. На **фронту** чета изводи борбена дејства у саставу батаљона или као придата јединица, у складу са основном наменом и борбеним могућностима, а у непосредном садејству са осталим снагама.

22. На **заузетој територији** чета се може наћи у тактичкој и оперативној дубини, када због неповољног развоја ситуације на фронту буде одсечена, остављена (или убачена), по плану претпостављене команде, у саставу батаљона или придате јединице. У неким ситуацијама, ради извршења одређеног задатка и за одређено време, чета може бити потчињена команди ВтЈ.

На заузетој територији преовлађују нападна дејства, која треба да буду усклађена са дејством на фронту. Најчешћи објекти напада чете су: артиљеријско-ракетне јединице на ватреним положајима и у покрету; командна места; центри везе; позадинске јединице и снабдевачке колоне; резерве; објекти на комуникацијама и друге снаге, чиме се знатно умањује непријатељева ефикасност на фронту.

23. У **властитој позадини** чета врши подршку снага у борби против ваздушних и поморских десаната, делова непријатељевих снага које су одсечене и окружене, диверзантских и других снага које непријатељ убацује у нашу позадину. У зависно од јачине непријатељевих снага и других околности, у тим дејствима чета се може ангажовати у целини или по водовима. Ова дејства имају изузетно офанзивни карактер, без обзира о каквим се снагама ради, а карактерише их брзо ангажовање и енергично ватрено дејство чете. Велика активност, детаљно планирање, ограничено трајање, садејство са елементима борбеног распореда јединице у чијем саставу дејствује и другим снагама и војно-територијалним командама и јединицама.

24. **Земљиште,** својим карактеристикама (рељеф, покривеност, хидрографија, насељеност, комуникативност, проходност, педолошки састав тла), има велики утицај на припрему, организовање и дејство чете. Добро познавање на припрему, организовање и дејство чете. Добро познавање и рационално коришћење особина земљишта представља основ правилне употребе чете у борби.

25. Време утиче на припрему, организовање и дејство чете као: трајање, атмосферска појава, доба дана и годишње доба.

Време као трајање основни је услов за правовремену и успешну припрему и ватрену подршку јединица. Кратко време захтева брзо доношење одлуке, избор и поседање ВП, припрему почетних елемената и готовост чете да у свим условима изврши подршку јединице у чијем саставу дејствује. Правовремено развијање и поседање ВП, припрема почетних елемената, уз предузимање мера борбеног обезбеђења, може пресудно да утиче на извршење задатка.

Време као атмосферска појава испољава посебан утицај на припрему почетних елемената за гађање и дејство чете при подршци подржаване јединице. Магла, киша, снег, хладноћа и друго чине дејство сложеним у припреми елемената и остваривању ватри при подршци јединица.

3. БОРБЕНИ РАСПОРЕД ЧЕТЕ

26. Борбени распоред (б/р) чете је распоред њених делова за извршење борбеног задатка. Део је б/р батаљона у чијем саставу дејствује, односно јединице коју подржава. Састоји се од: **осматрачница и ватреног положаја** (шема 1).

Борбени распоред чете **треба да омогући**

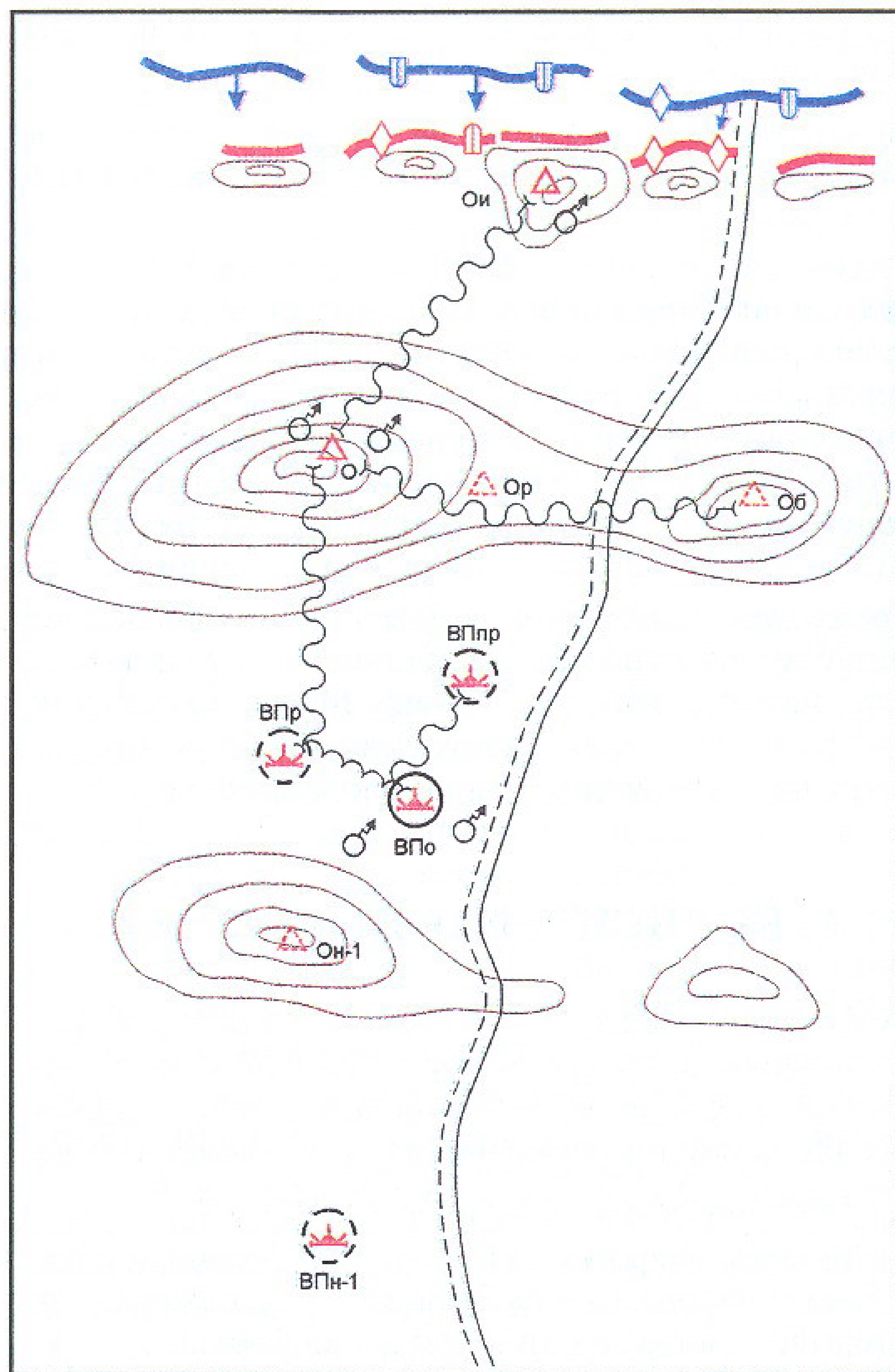
– ефикасну подршку батаљона и подржаване јединице у чијем је саставу на целој дубини извршења задатка, нарочито на тежишту и у одлучујућим фазама борбе;

– лако и брзо извршавање ватрених задатака у основној и допунској зони дејства и рејонима евентуалног дејства;

– лак маневар ватром у свим правцима (кружно дејство);

– непрекидност веза и

– максимално искоришћавање земљишта за утврђива

Шема 1 – **Борбени распоред чете**

ње, маскирање и предузимање мера за обезбеђење борбених дејстава.

27. Чета развија свој борбени распоред у борбеном распореду јединице коју подржава.

28. У зависности од земљишта и добијеног задатка, чета организује и развија; основне, привремене, наредне, резервне, помоћне и лажне осматрачнице.

29. На **осматрачницама** у борби се распоређују: командир чете, командир командног вода, извиђачко одељење, део одељења везе, а у изузетном случају рачуначко одељење.

30. Осматрачнице се бирају на местима која обезбеђују: добро осматрање у целој зони дејства или њеном већем делу; успешно организовање и одржавање везе и садејства: заклоњене и маскиране прилазе: неуочљивост за непријатеља.

Место за основну осматрачницу одређује командир чете или командир командног вода, а за привремене, резервне и помоћне командир командног вода или командир извиђачког одељења.

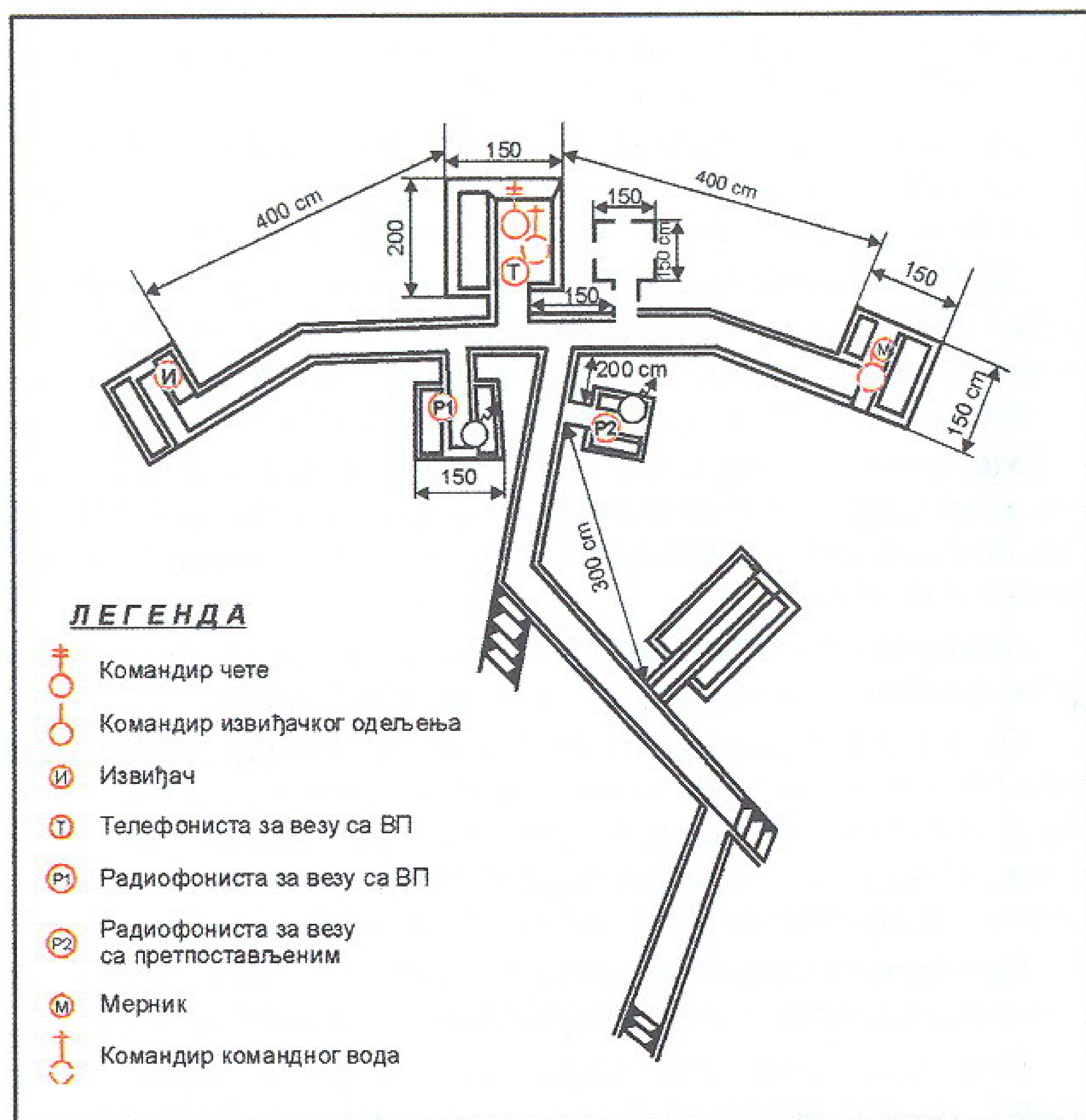
Основна осматрачница је место са којег се рукује ватром при извршавању основног ватреног задатка.

На њој се налази командир чете, командир командног вода (ако се не налази на помоћној осматрачници), командир извиђачког одељења, потребан број извиђача и везиста. У нападу у рејону осматрачнице налази се командир одељења везе са резервним људством и средствима везе (*шема 2*).

Привремена осматрачница је место са којег се рукује ватром при извршавању привремених ватрених задатака.

Ради непрекидности осматрања и праћења борбене ситуације на одређеним правцима дејства и у одређеним зонама, а након премештања ватреног положаја, предвиђају се и користе **наредне осматрачнице**.

Помоћна осматрачница је уређени заклон на који командир минобацачке јединице упућује командира командног вода или командира извиђачког одељења, са потребним бројем извиђача и везиста, ради осматрања ефекта дејства ватре властите јединице, дејства и понашања непријатеља и евентуалног управљања ватром. У одређеним околностима (када се са дневног прелази на ноћно дејство), на помоћну осматрачницу може да пређе и командир чете, када она постаје основна. У односу на ВП, помоћне осматрачнице могу бити **бочне и истурене.**

Шема 2 – **Начелни распоред људства и средстава на осматрачници командира чете**

У зависности од особина земљишта, на одстојању до 500 метара од основних, привремених и помоћних осматрачница бирају се за рад једна од две **резервне осматрачнице.**

Лажне осматрачнице уређују се ради обмањивања непријатеља и повремено на њих треба упутити неког од људства команде групе.

31. Рејони осматрачница за чету одређују се, у начелу, по следећем:

– осматрачница командира чете из састава батаљона одређује се у борбеном распореду батаљона на или у близини осматрачнице команданта батаљона;

– осматрачница командира чете која је придата или чете одређене за непосредну подршку неке од потчињених јединица, бира се у рејону осматрачнице команданта – командира јединице којој је чета придата, односно коју подржава;

– помоћна осматрачница чете распоређује се у рејону осматрачнице командира чете I или II линије – вода.

Ако осматрачница командира чете обезбеђује успешно осматрање, не мора се организовати помоћна осматрачница.

Место осматрачнице бира командна извидница.

32. Осматрачнице се редовно утврђују и маскирају. Степен утврђивања зависи од вида борбених дејстава, расположивог времена, снага и средстава за утврђивање.

Уређење осматрачнице изводе извиђачи, мерници и послужиоци средстава везе под командом командира командног вода (командира извиђачког одељења).

33. Ватрени положај (ВП) је рејон на земљишту на коjем се распоређују људство, оруђа, муниција и средства вуче ради извршења ватреног задатка.

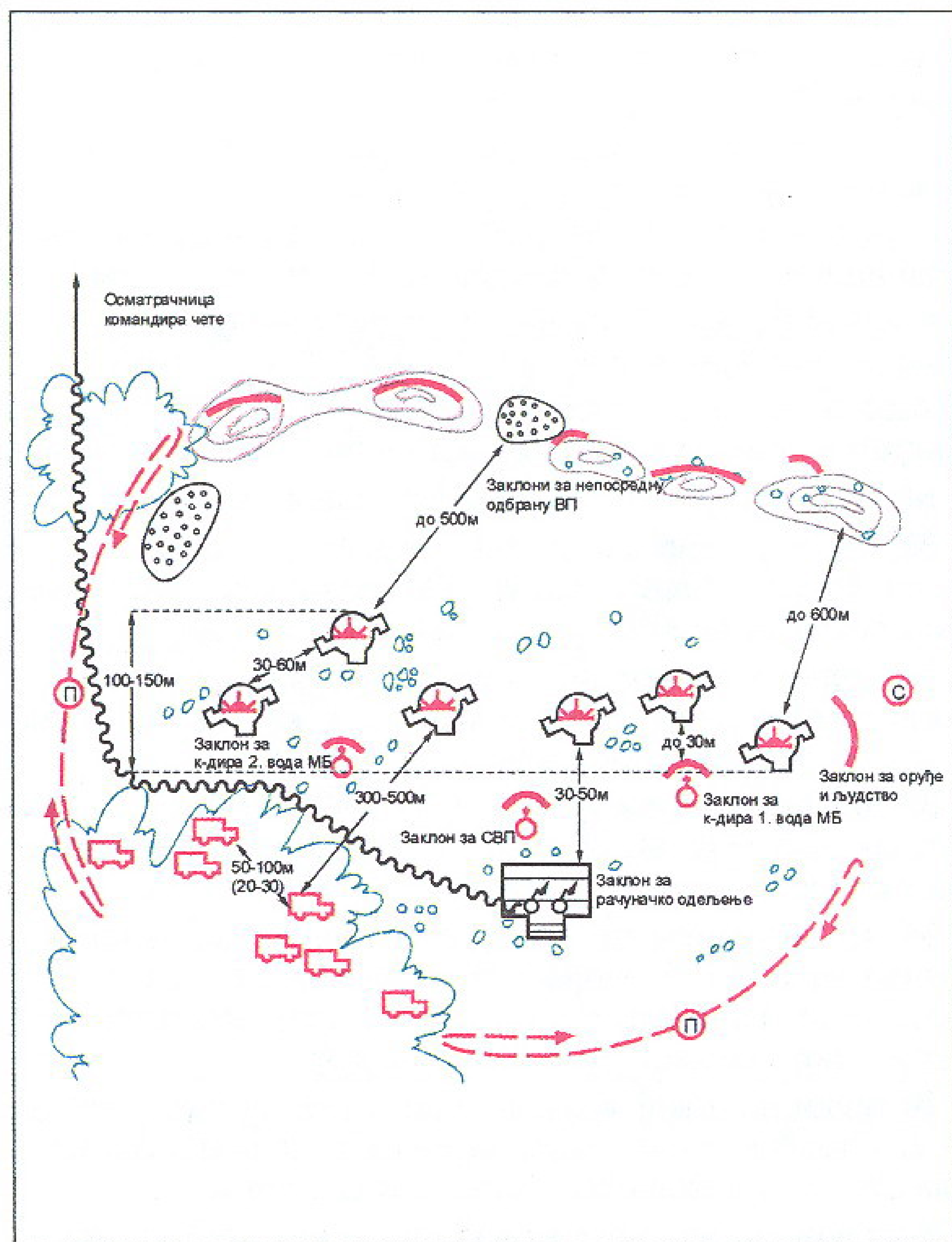
34. На ватреном положају распоређују се: заменик командира чете (СВП), водови минобацача 120 mm, рачуначко одељење, део одељења везе, четни старешина, болничар и механичар за возила точкаше (*шема 3*).

Ватрени положај вода (ако дејствује самостално) чине ватрени положаји одељења (оруђа са послугом), места средства вуче и положаја непосредног осигурања.

Ватрени положај одељења чине место оруђа (заклон за оруђе), склониште за људство и ниша за муницију.

Ватрени положаји утврђују се тако што се за свако оруђе, муницију, послугу, рачуначко одељење, командире водова, заменика командира чете, средства вуче и непосредно осигурање израђују одговарајући заклони за ватрено дејство и заштиту.

35. Распоред водова и одељења на ВП прилагођавају се земљишту. Међусобно растојање између оруђа по фронту и

Шема 3 **– Начелни распоред људства и средстава на ватреном положају**

дубини износи 30–60 метара. Висинска разлика између основног оруђа чете и осталих оруђа не треба да буде већа од 20 метара.

Послужиоци оруђа налазе се поред оруђа или у заклону за послугу, а део људства на положају за непосредно осигурање ВП.

36. Рачуначко одељење (рчо) чете распоређује се до 50 метара иза или испред основног оруђа чете.

37. Место средстава вуче у начелу се бира десно, лево или иза ВП, на одстојању 300–500 метара од оруђа, на месту погодном за маскирање и непосредно осигурање. Возила се распоређују на међусобном растојању 50–100 метара, односно 20–30 метара ако су у заклонима.

38. Непосредно осигурање ВП треба да омогући успешну одбрану свих елемената ватреног дела од изненадног напада непријатеља.

39. Ватрени положаји чете могу бити: основни (ВП), резервни (ВПр), привремени (ВПпр), наредни (ВПн) и лажни (ВПл).

Основни ватрени положаји одређују се на правцу дејства главних снага, односно иза положаја где се испољава тежиште. Постављају се иза природних и вештачких препрека.

Резервни ватрени положаји чете (1–2) одређују се на удаљености 1–1,5 km од основних (привремених, наредних). Припремају се према конкретним могућностима, а поседају када је извршење задатака са основних, наредних и привремених ВП онемогућено.

Привремени ватрени положај одређује се за извршење појединих ватрених задатака, подршку борбеног осигурања или предњег одреда, за дејство по циљевима који су ван домета са основних ВП или извршавање других задатака.

Наредни ватрени положај одређује се ради непрекидне подршке јединице коју чета подржава. Поседа их чета после премештања са осталих ватрених положаја. Број ВПн одређује се у зависности од домета оруђа и дубине задатка подржаване јединице.

Лажни ватрени положај поседа се и уређује ради обмане непријатеља. На њега се постављају макете минобацача и лутке и повремено се оживљава.

40. Рејоне основног, привременог и наредног ватреног положаја чети одређује командант батаљона, а придатој чети старешине јединице којој је чета придата. Распоред на ВП врши заменик командира чете.

41. Ватрени положај треба да обезбеди успешну подршку и отварање ватре у основној и допунској зони дејства и рејону евентуалног дејства. Поред тога треба да омогући: повољне прилазе; погодан распоред људства и средстава; успешно организовање и спровођење мера обезбеђења борбених дејстава; кружно дејство без већег померања оруђа и повољне услове за извршење примарне деконтаминације.

42. Ватрени положаји увек се утврђују и маскирају. Степен утврђивања зависи од вида борбених дејстава, расположивог времена, особина земљишта, метеоролошких и других услова. У одбрани, степен утврђивања редовно је већи него у нападу.

Ватрени положаји уређују се тако што се за сва оруђа и послужиоце, муницију, рачуначко одељење, заменика командира чете, командире водова и непосредно осигурање израђују заклони за ватрено дејство и заштиту.

Радове на утврђивању изводи људство чете, у начелу пре довођења оруђа на ВП и претежно ноћу.

Привремени, наредни, резервни ВП уређују се у складу са ситуацијом и могућностима.

43. Основни ВП чете одређују се, у начелу, на одстојањима: **у нападу** 1–2 km, **у одбрани** 1,5–3 km иза чета прве линије.

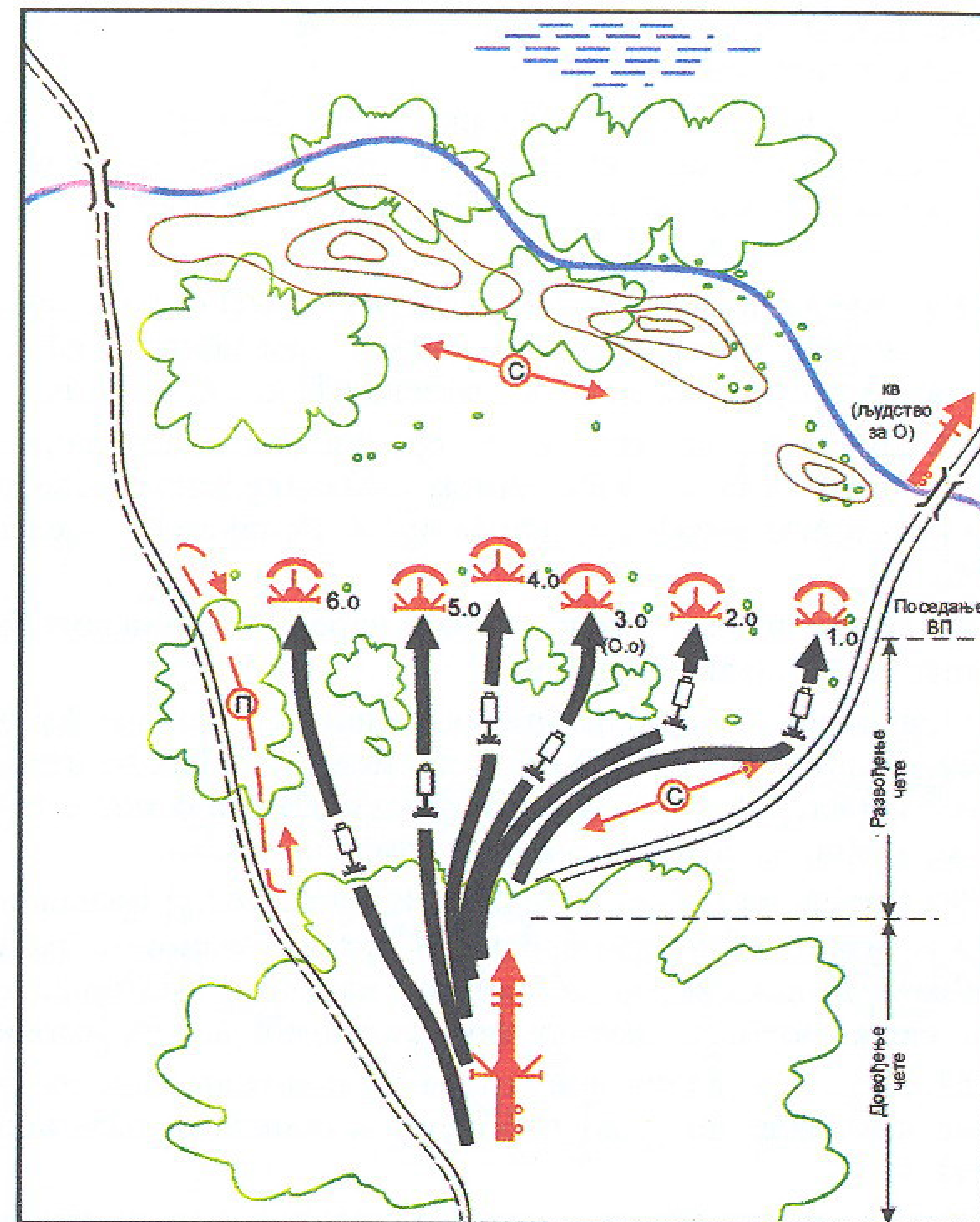
44. По плану оперативног маскирања, чета може израђивати лажне осматрачнице и ватрене положаје са којих се повремено дејствује појединим оруђима или целом четом.

4. РАЗВОЈ И ПРЕМЕШТАЊЕ ЧЕТЕ

45. Довођење чете из рејона прикупљања (очекујућег рејона) у рејон ватреног положаја врши се по плану рашчлањивања и наређењу команданта батаљона.

Кретање чете из рејона прикупљања (очекујућег рејона) до рејона ватрених положаја врши се по одредбама за кретање *(шема 4)*.

Тачка за рашчлањивање чете из маршевске колоне и пут за излазак на ВП одређује командант батаљона. Ако је

Шема 4 **– Развој и поседање ватреног положаја и осматрачнице**

чета ван састава батаљона, тачку рашчлањивања одређује командир чете, а пут за излазак на ватрени положај бира СВП.

Ради сачекивања (прихватања) и довођења чете у рејон ВП, СВП (командир извиднице ВП) упућује на место развођења једног војника или старешину из састава извиднице.

За развођење оруђа на ВП и одвођење средстава вуче на одређено место користи се људство из извиднице ВП.

46. Време поседања ватреног положаја чете одређује командант батаљона.

47. Уколико чета добије задатак да обезбеђује развој осталих снага, за борбу се развија са таквим прорачуном да у време почетка њиховог развоја буде у готовости за дејство.

У време развоја чете и поседања ВП, на ВП се дотурају, у начелу, и одређене количине муниције у зависности од ситуације, део муниције може се дотурити на ВП и пре поседања.

48. Поседање осматрачница, организовање извиђања и везе, обавља се под руководством командира чете (командира командног вода), пре или за време припрема и поседања ВП.

49. Премештање чете планира и наређује командант батаљона (подржаване јединице).

Оријентирно премештање регулише се заповешћу за борбу, а допуњава наређењем за премештање. Премештање елемената ватреног положаја руководи СВП, а осматрачнице – командир чете или командир командног вода.

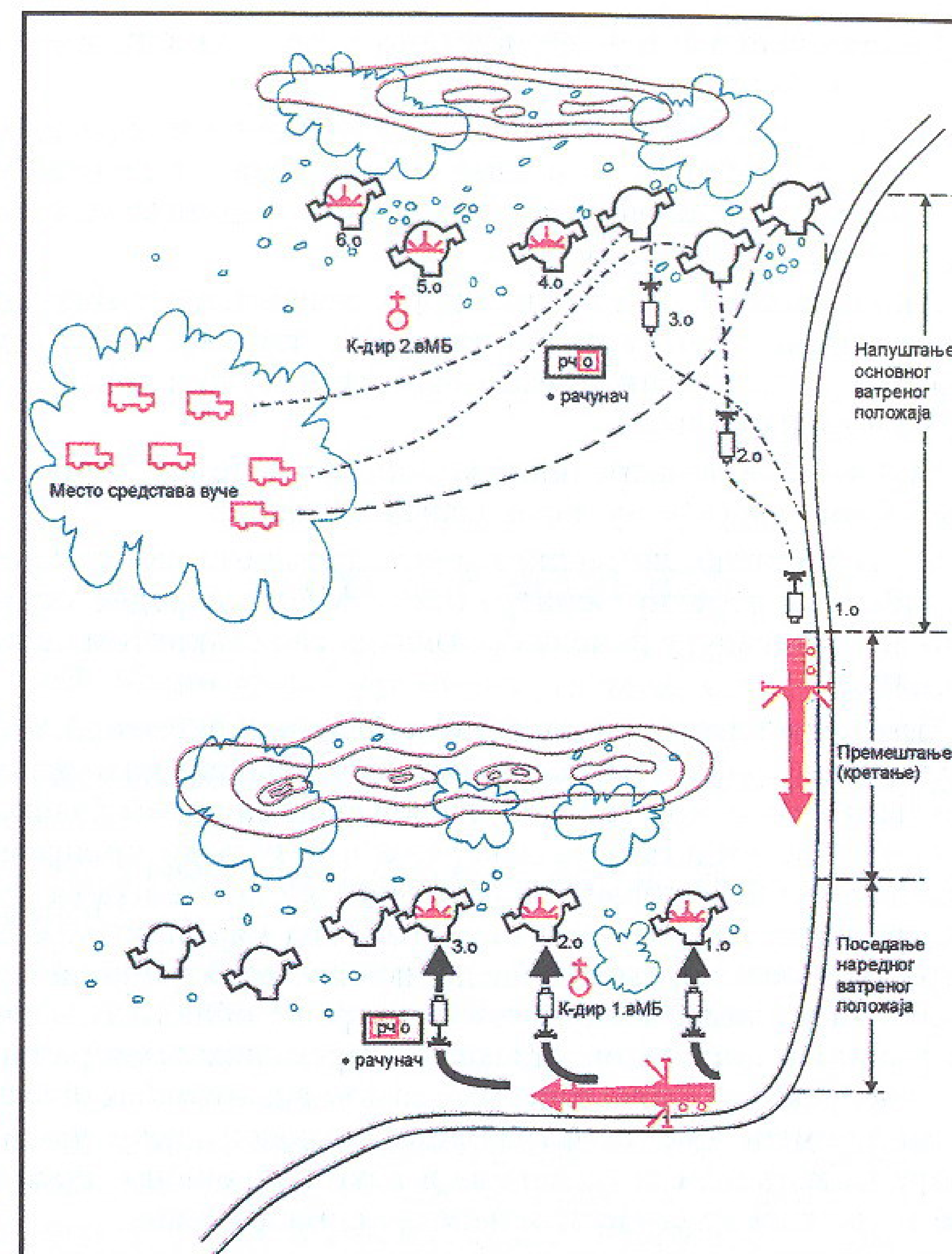
50. Одређени рејони наредних ВП чете (вода) правовремено се извиђају. У правовремено организованој одбрани, извиђање и инжињеријско уређење наредних ВП врши се пре почетка борбе, а у нападу чим се створе повољни услови.

51. Наређење за промену ватреног положаја чете (вода) издаје командир чете, по одобрењу команданта батаљона (шема 5).

Командир чете (вода) може предложити премештање чете (вода) на наредне ватрене положаје када сматра да је то неопходно због настале ситуације.

Кад ситуација налаже хитно премештање а веза са претпостављеним је у прекиду, наређење за премештање издаје командир чете и о томе што пре извештава претпостављеног старешину.

52. Чета у саставу батаљона минобацача премешта се целокупна, а у саставу батаљона пешадије – целокупна или по водовима.

Шема 5 – **Промена ватреног положаја чете по водовима**

Ако се чета премешта по водовима, рачуначко одељење чете премешта се у два дела, водећи рачуна о равномерној расподели људства.

Вод у саставу чете премешта се целокупан.

Начин премештања чете (вода) одређује старешина који издаје наређење за премештање.

Величина скока при премештању чете, у начелу, износи 1/2–2/3 домета оруђа.

53. За премештање чете на резервни положај, командир чете тражи одобрење команданта батаљона, осим када је ВП захваћен нуклеарним или хемијским ударом па је даље задржавање на њему немогуће.

Ако командир чете из било којих разлога, по сопственој одлуци, премести чету на резервни ВП, дужан је да о томе одмах по успостављању везе обавести претпостављеног о извршеном премештању.

54. Основна осматрачница командира чете премешта се по одобрењу (наређењу) команданта батаљона.

Осматрачница командира чете премешта се у рејон предвиђен за наредну осматрачницу. Место наредне осматрачнице у нападу, у начелу се поклапа са истакнутом осматрачницом.

Пре премештања на наредну осматрачницу, ако постоје могућности, правовремено се упућује командир командног вода (или командир извиђачког одељења) са делом извиђача, везиста и средстава за извиђање и везу ради припреме осматрачнице и руковање ватром чете до премештања командира чете. Ако наредна осматрачница није припремљена правовремено, премештање до наредне осматрачнице врши се у скоковима, извиђање и осматрање обавља се у покрету или са кратких застанака (привремених осматрачница), уз непрекидно одржавање везе са командантом батаљона.

За премештање осматрачнице командир чете тражи одобрење команданта батаљона и након извршеног премештања упознаје га са местом наредне осматрачнице.

Глава II

КОМАНДОВАЊЕ

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

55. Четом командује командир чете, а у његовој одсутности заменик командира чете или друго одређено лице.

Водом командује командир вода, а замењује га један од командира одељења.

Одељењем командује командир одељења, а замењује га нишанџија.

Командовање четом (водом, одељењем) заснива се на законима, правилима, прописима, заповестима и наређењима претпостављених, сопственој иницијативи и предлозима потчињених.

56. Командовање у борби је сложено и стално изложено променама услед: растреситог борбеног распореда, честих промена борбене ситуације, дејства непријатеља, велике динамичности борбених дејстава; потреба дејства у допунским зонама дејства и рејонима евентуалног дејства, ограниченог времена за припрему борбених дејстава и сложености организовања и одржавања веза.

Остварује се планирањем, организовањем, наређивањем, координацијом и контролом. Успешним командовањем обезбеђује се усклађено дејство чете са јединицом коју чета подржава и суседима.

2. ДУЖНОСТИ СТАРЕШИНА ЧЕТЕ

57. Командир чете (кч) командује четом и сноси пуну одговорност за целокупно стање и борбену готовост чете. Дужан је да:

– познаје одговарајућа борбена и техничка правила, одговарајуће одредбе законских и подзаконских аката и успешно их примењује у процесу командовања четом;

– организује, контролише и учествује у извођењу обуке, редовно информише чету, предузима и спроводи мере безбедности, позадинског обезбеђења;

– ради на свом војностручном, дидактичко-методичком усавршавању и на усавршавању потчињених;

– обезбеђује сталну борбену готовост чете, за брзо, организовано и тачно извршавање добијених задатака у току припреме и извођења борбених дејстава;

– познаје и правилно схвата борбени задатак подржаване и своје јединице;

– руководи припремама и планирањем дејства чете;

– регулише организовање извиђања и везе у чети;

– организује основне садржаје оружане борбе и обезбеђења борбених дејстава у свим условима извођења борбених дејстава;

– предузима мере за организовање и одржавање везе и садејства са подржавајућом јединицом и суседима;

– контролише извршавање задатака од стране потчињених, примењујући најцелисходније поступке и стечено искуство у командовању;

– лично осматра и рукује ватром чете, прати и цени ситуацију, доноси одлуке, извештава претпостављеног и обавештава потчињене и суседе о променама;

– израђује и води прописана борбена документа и

– обавља остале дужности прописане другим правилима и прописима.

58. Заменик командира чете, уједно старешина ватреног положаја (СВП), ради према упутствима и наређењима командира чете, помаже му у раду и замењује га у његовој отсутности. У борби се налази на ВП. Одговоран је командиру чете за стање и целокупан рад чете на ВП. Дужан је да:

– образује извидницу ватрених положаја и руководи њиховим радом;

– правовремено издаје наређења за рад на ВП;

– руководи и одговара за тачност и правовременост обављања свих радњи на ВП које су у вези са припремањем и извођењем борбених дејстава;

– организује и командује премештањем елемената ватреног положаја чете на наредне и резервне ВП;

– у свим условима организује обезбеђење борбених дејстава;

– прикупља податке о дејству непријатељеве артиљерије по рејону ВП и о томе извештава командира чете;

– замењује командира чете у његовој отсутности;

– извршава и друге задатке из своје надлежности или добијене од командира чете.

59. Командир командног вода (ккв) одговоран је за стање и борбену готовост вода и правовремено организовање извиђања и везе у чети. У борби се налази на осматрачници командира чете или на помоћној осматрачници. Дужан је да:

– правовремено издаје одговарајуће заповести и наређења за организовање извиђања и везе у чети;

– образује командну извидницу и руководи њеним радом;

– прикупља, срећује и проучава податке о непријатељу, дејству непријатељеве артиљерије и земљишту, процењује распоред и намере непријатеља и о томе правовремено упознаје командира чете;

– планира, организује и успоставља везу у чети на основу заповести командира чете, наређења за везу и осталих докумената за везу претпостављене команде;

– води извиђачка документа у чети;

– извршава и друге задатке из своје надлежности или добијене од командира чете.

60. Командир извиђачког одељења (кио) командује извиђачким одељењем и одговоран је за целокупно стање, обученост и рад извиђачког одељења.

Дужан је да:

– на основу заповести командира командног вода организује са осматрачница;

– распоређује извиђаче, мернике и средства на осматрачнице и издаје наређења за извиђање;

– помаже командиру командне извиднице у избору осматрачница;

– организује непосредно обезбеђење осматрачница;

– у борби се налази на осматрачници командира чете или на помоћној осматрачници;

– извршава и друге задатке из своје надлежности или добијене од кч и ккв.

61. Командир рачуначког одељења (крчо) одговоран је за целокупно стање, обученост и рад рачуначког одељења. Дужан је да:

– на основу добијеног задатка издаје наређење и даје потребне податке за рад рачуначког одељења, усмерава и контролише рад рачунача;

– помаже кч у руковању ватром и одговоран за припрему елемената за гађање;

– прима податке од рачуначког одељења батаљона минобацача за гађање појединих циљева;

– даје команде за гађање четом (водом);

– води евиденцију о извршеним гађањима и утрошку муниције;

– за време борбе налази се на ВП, у близини основног оруђа на месту са којег најлакше може преносити команде за дејство чете;

– извршава и друге задатке из своје надлежности или добијене од ккв (СВП).

62. Командир одељења везе (ков) одговоран је за целокупно стање, обученост и рад одељења везе. Дужан је да:

– на основу наређења ккв и плана везе претпостављене команде организује и одржава везу у чети;

– правовремено издаје наређења и даје одговарајућа документа за успостављање и одржавање везе у чети;

– брине о техничкој исправности и правилној употреби средстава везе и спровођењу мера противелектронске заштите;

– извршава и друге задатке из своје надлежности или које добије од ккв (кч).

63. Командир вода минобацача (кв) командује водом и сноси пуну одговорност за целокупно стање, борбену готовост, рад и дејство вода. Помаже СВП у раду и замењује га у његовој отсутности (командир првог вода). Дужан је да:

– правовремено, потпуно и јасно издаје заповест, наређења за припрему и дејство вода;

– стално брине о исправности оруђа, прибора, инструмената, средстава везе и средстава вуче;

– контролише рад потчињених и утиче на правилност њиховог рада при остварењу ватри;

– организује и спроводи мере непосредног обезбеђења ВП према наређењу СВП;

– када се вод издваја из чете, по наређењу претпостављеног, израђује план дејства ватрене групе и рукује ватром вода у току извршавања добијеног задатка, до повратка у чету;

– извршава и друге задатке из своје дужности или добијене од кч.

64. Командир одељења минобацача (ко) командује одељењем и одговоран је за стање и рад свог одељења, нарочито за тачно, правилно и брзо опслуживање оруђа и извршавање команди за гађање. Помаже командиру вода у његовом раду и замењује га у његовој отсутности (командир првог одељења).

65. Четни старешина помаже командиру чете у свим пословима позадинског обезбеђења. Руководи радом четне станице за снабдевање. Дужан је да:

– брине о стању, попуњености, исправности и одржавању свих материјалних средстава;

– води евиденцију о утрошку и стању материјалних средстава и брине о њиховом правовременом попуњавању;

– организује преузимање и поделу хране и воде;

– организује евакуацију повређених и оболелих, неисправних и сувишних материјалних средстава;

– води прописану евиденцију у чети;

– свакодневно извештава кч и СВП о попуњености материјалним средствима и предлаже одговарајуће мере за потпуније позадинско обезбеђење чете;

– руководи радом болничара и механичара за возила точкаше;

– извршава и друге задатке из своје надлежности или добијене од кч.

66. Болничар је одговоран командиру чете за санитетско обезбеђење чете. Дужан је да:

– стара се о спровођењу хигијенских прописа и потребних хигијенских мера у чети;

– извештава кч о хигијенским приликама у чети, предлаже потребне мере и учествује у њиховом спровођењу;

– испитује хигијенско-епидемиолошко стање борбеног распореда чете и, по потреби, предлаже и предузима потребне мере ради заштите људства;

– ради у четној прихватници повређених и оболелих, ако се формира;

– снабдева људство чете санитетским материјалним средствима које добије из санитетског одељења батаљона;

– води евиденцију о повређеним и оболелим у чети;

– учествује у обуци људства за пружање прве помоћи, спровођењу мера медицинске самозаштите и здравственог васпитања.

67. Механичар за возила точкаше одговоран је за исправност и комплетност алата и за одржавање и отклањање кварова на возилима.

3. УПРАВЉАЊЕ И РУКОВАЊЕ ВАТРОМ ЧЕТЕ

68. Управљање и руковање ватром чете представља скуп разноврсних активности, мера и поступака које предузима командант батаљона (подржаване јединице) и командир чете, потчињене старешине ради најуспешнијег припремања и извршавања ватрених задатака. Постиже се: применом најцелисходније организације и припрема за управљање и руковање ватром; јединственим начином показивања циљева; најтачнијим одређивањем координата циљева; координираним радом елемената борбеног распореда чете, добро организованом и непрекидном везом, правовременим давањем команди за гађање; сталним праћењем стања, борбене готовости и могућности чете; применом најтачнијег начина одређивања елемената за гађање и непрекидном контролом рада потчињених и резултата гађања.

69. Управљање ватром чете (вода) обухвата одређивање ватрених задатака чете ради подршке властитих јединица у извршавању задатака. Ватром чете управља командант батаљона.

При одређивању ватрених задатака чети се даје: задатак чете (вода) и циљ дејства; ефекат који се жели постићи (степен неутралисања, уништења, запречавања, рушења, осветљавања, задимљавања); место циља, врста, назив и димензије ватри; врста снопа; по потреби, време дејства и утрошак муниције.

70. Руковање ватром чете (вода) обухвата: издавање команди (наређења) за гађање; одређивање елемената за гађање, њихово преношење на оруђа и остваривање ватрених задатака.

71. Ватром чете рукује командир чете. У зависности од борбене ситуације, ватром чете могу руковати командир командног вода и командир извиђачког одељења.

Ако чета дејствује у саставу батаљона минобацача, ватром рукује командант батаљона или командир командно-извиђачке чете.

72. У руковању ватром командир чете је обавезан да:

– осматра дејство подржаване јединице и оцењује резултате гађања;

– непрекидно прати ситуацију и о променама извештава претпостављеног и упознаје потчињене;

– припрема ватре на основу наређења претпостављених или самоиницијативно;

– правовремено даје команде (сигнале) за отварање, прекид и пренос ватре и извештава претпостављеног о извршењу ватреног задатка;

– предузима мере за правовремени избор и поседање ВП и осматрачница и њихово премештање у току борбе;

– прати утрошак муниције и предузима мере за попуну;

– контролише и подстиче рад потчињених.

73. Ватрене задатке чети одређује командант батаљона или командант јединице којој је чета придата.

74. Начин и време извршења коректуре и реперисања одређује кч својом заповешћу (наређењем), на основу заповести (наређења) команданта батаљона или заповести команданта подржаване јединице (ако је чета придата).

75. Коректура и реперисање изводе се на репер, откривени циљ или место планиране ватре. Број репера и њихов распоред зависи од величине зоне дејства и треба да омогући успешан пренос ватре у њој.

Када не постоји могућност да се коректура на репер изврши до почетка борбених дејстава или после премештања чете на ВПн, врши се на почетку гађања првог циља.

4. РАД КОМАНДИРА ЧЕТЕ НА ПРИПРЕМИ, ОРГАНИЗОВАЊУ И ИЗВОЂЕЊУ БОРБЕНИХ ДЕЈСТАВА

1) ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

76. Обим припремања и организовања борбених дејстава зависи од конкретне ситуације у којој чета извршава задатак. Припрема, организовање и извођење борбених дејстава чета ће најчешће изводити у ограниченом времену претежно ноћу, после марша или борбеног дејства, под дејством непријатељеве авијације и других ватрених средстава, убачених делова и у другим отежаним условима. Ради тога командир чете рационално распоређује и користи време, одређује обим и редослед послова и обезбеђује потчињенима довољно времена за извршење неопходних припрема за предстојећа дејства.

Без обзира на услове, командир мора правовремено да реши неопходна питања из припреме и организовања борбених дејстава и тиме обезбеди најцелисходније ангажовање чете по времену и простору.

77. Припрема борбених дејстава одвија се непрекидно, с циљем да се чета што пре доведе у такво стање борбене готовости, односно тактички положај који обезбеђује повољне услове за извршавање задатака.

До пријема задатка командир чете целокупну активност усмерава на: одржавање сталне борбене готовости и припремање потчињених старешина и јединице за извршење предстојећег задатка. Ради тога, командир чете непрекидно прати развој ситуације, прикупља и проучава податке о непријатељу и земљишту, упознаје потчињене старешине са тактичким поступцима непријатеља, организује обезбеђење борбених дејстава, изводи борбену обуку и увежбавање јединице и др. При извршавању тих задатака, командир чете ослања се на претпостављену команду.

78. Припремање и организовање борбених дејстава **обухвата:**

– пријем задатака;

– проучавање и схватање задатка;

– прорачун времена;

– издавање претходних наређења потчињенима (по потреби);

– процену ситуације;

– доношење одлуке;

– издавање заповести (задатака);

– извиђање и поседање ВП и осматрачница;

– израду борбених докумената;

– контролу и пружање помоћи потчињенима;

– извештавање претпостављеног и обавештавање суседа;

– припрему почетних елемената за гађање, коректура, реперисање и остваривање планираних ватри.

Обим и начин извршења појединих радњи зависи од борбене ситуације и расположивог времена.

2) ПРИЈЕМ ЗАДАТКА, ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ И ИЗДАВАЊЕ ЗАПОВЕСТИ

79. Командир чете **прима задатак** у виду заповести или наређења, у начелу, усмено на земљишту. Изузетно, задатак може примити и писано или путем средстава везе.

Пре добијања конкретног задатка, командир чете може добити претходно наређење или обавештење о предстојећем задатку ради предузимања неопходних мера које омогућавају брже доношење и припрему јединице за извршење задатка.

Уколико је чета придата, командир чете при јављању команданту јединице којој је чета придата подноси **рапорт** *(прилог 1),* који у начелу садржи:

– где се чета налази и у каквом је стању;

– задатак чете добијен од претпостављеног старешине;

– одобрени утрошак муниције и осталих МС;

– ватрене могућности чете с обзиром на расположиву количину муниције;

– захтеве команданту јединице којој је чета придата;

– друга питања према потреби.

Када се вод издваја из чете и придаје јединици, командир чете издаје командиру вода наређење за издвајање које у начелу садржи:

– податке о непријатељу;

– задатак јединице којој се вод придаје;

– место и време јављања старешини јединице којој се придаје;

– ојачања (део људства и средстава из командног вода) и одобрену количину муниције и осталих МС за изршење задатка;

– начин снабдевања;

– начин одржавања везе са командиром чете;

– поступак после извршеног задатка;

– по потреби друга питања.

Пошто прими задатак, командир чете приступа његовом проучавању и схватању, прорачунава време, процењује ситуацију, доноси одлуку и преноси је потчињенима. Рад на доношењу одлуке мора бити једноставан, брз и свеобухватан. Брзина у раду не сме бити на штету правилности, јасноће и потпуности одлуке.

80. Кроз **проучавање и схватање задатака**, кч треба да сагледа: циљ дејства и идеју маневра претпостављене команде, место, улогу и задатак чете у борбеном распореду подржаване јединице, улогу и утицај суседа и других ватрених и артиљеријских група на дејство подржаване јединице и мере које треба предузети ради што успешнијег извршења задатка.

Пошто проучи задатак и донесе закључке о даљем раду, командир чете упознаје свог заменика са задатком, а када ситуација дозвољава упознаје и потчињене старешине или им издаје претходна наређења.

81. Приликом **прорачуна времена,** командир чете у начелу закључује и одређује: колико има времена (видног и ноћног) до готовости за дејство; колико времена узима за свој рад, а колико оставља за рад потчињених; када и где ће издати заповест; време за израду борбених докумената; време за контролу и пружање помоћи потчињеним и, по потреби, време за друге активности.

82. Претходно наређење издаје се ради правовремене припреме јединица и њиховог довођења на одређени степен готовости за извршење предстојећег задатка.

Садржај претходног наређења може бити различит, с обзиром на радње које треба припремити, али у свим ситуацијама треба саопштити: за које борбено дејство треба бити у готовости и оријентирно рејон – правац; које мере треба предузети до добијања задатка, где и када се командири јављају за пријем задатка и друго.

При издавању претходног наређења и обављања активности треба спречити да непријатељ сазна податке који би могли открити задатак чете.

83. Процена ситуације обухвата: процену непријатеља, властитих снага, земљишта и времена. Обим процене поје-

дизих елемената зависи од места, улоге и задатка чете у борбеном распореду батаљона или јединице којој је чета придата.

84. Процена непријатеља у начелу обухвата: јачину, састав, груписање, могућности и највероватнији начин дејства пред фронтом подржаване јединице; тежиште дејства; употребу и дејство ваздушних десаната; распоред снага и средстава по правцима, линијама, положајима и рејонима; снаге и средства ватрене подршке, степен утврђености, извиђачке и диверзантске могућности.

Процена непријатеља врши се, у начелу заједнички у команди батаљона (подржаване јединице). Ако командир чете није учествовао у заједничкој процени ситуације, закључке из процене добија од команданта батаљона (подржаване јединице).

Из процене непријатеља командир чете **закључује**:

– о укупном броју просечних циљева по правцима и положајима, узимајући као просечан циљ стрељачко (механизовано) одељење у одбрани, стрељачки (механизовани) вод у нападу, осматрачницу, командно место батаљона, четну и батаљонску ватрену групу и друге циљеве ширине 100–200 m и дубине 50–150 m;

– на које циљеве, осим већ одређених, треба припремити ватре;

– начин остваривања појединих ватрених задатака (неутралисањем, уништењем, рушењем, запречавањем, осветљавањем, задимљавањем);

– о посебним мерама које треба предузети ради избегавања и умањивања непријатељевог дејства НХБ оружја.

85. Процена властитих снага обухвата: могућности чете с обзиром на њено стање, расположива средства и задатке; ватрене могућности чете, изражене у просечним ватрама према одобреној количини муниције и степену неутралисања; начин извршавања појединих задатака; учешће чете у противдесантној борби; посебне мере и поступке које треба предузети у припреми и организовању за борбу с обзиром на стање чете; утицај удаљености елемената борбеног распореда чете и карактеристика земљишта на организовање, успостављање и одржавање везе.

Из процене непријатеља и властитих снага доноси се закључак о односу ватрених могућности чете и броја просечних циљева који се очекују на правцу (у рејону) дејства подржаване јединице.

86. Проценом земљишта утврђује се његов утицај на дејство непријатељевих и властитих снага.

Земљиште на непријатељевој страни процењује се сагледавањем услова за развој, груписање, употребу десаната, организовање система ватре, осматрање и утврђивање.

Кроз процену утицаја земљишта на извршење задатка чете треба сагледати могућности које земљиште пружа на избор рејона (места) за развој, утврђивање и маскирање елемената борбеног распореда; обезбеђење борбених дејстава, организовање везе и извиђања; премештање; учинак дејства НХБ оружја.

Из процене земљишта треба донети закључак којим правцем и како ће дејствовати непријатељ; који су му највероватнији правци употребе главних снага и вероватни рејони употребе десаната и, на основу тога, најцелисходнији распоред чете за борбу.

87. Процена времена обухвата: сагледавање времена као простора, метеоролошких услова и доба дана и године.

Проценом времена као простора треба утврдити колико има времена (часова) за припрему, организовање и извршење добијеног задатка и како расположиво време (дневно, ноћно) најцелисходније искористити с обзиром на почетак извођења дејстава.

Анализом метеоролошких услова, годишњег доба и доба дана долази се до закључка о њиховом стварном утицају на дејство чете и које мере треба предузети да би се њихов негативан утицај умањио, односно позитиван утицај искористио.

Када чета дејствује у саставу батаљона минобацача, процена ситуације садржи исте елементе, али се не морају доносити закључци о броју просечних циљева и ватрених могућности чете, осим ако се то нареди.

88. Ако се командир чете укључује у процес доношења одлуке команданта батаљона, тада на основу добијеног за-

датка и процене ситуације **припрема и подноси предлог за употребу чете** (*прилог 2*), који у начелу садржи:

– начин употребе чете у саставу БВГ;

– борбени распоред чете, време и начин премештања у току борбе;

– основну и допунску зону дејства и рејон евентуалног дејства;

– задатак чете по фазама борбе;

– утрошак муниције по фазама борбе и ефекте неутралисања;

– време и начин извршења коректуре;

– начин одржавања везе са командантом батаљона и начин показивања циљева;

– захтев команди батаљона, суседима и другим јединицама.

89. Ако је чета у саставу батаљона минобацача (БрВГ), **предлог командира чете** у начелу садржи:

– задатке чете у границама одобрене количине муниције;

– степен неутралисања и утрошак одобрене количине муниције по фазама борбе;

– начин одржавања везе са командантом подржаване јединице, начин постављања захтева и показивања циљева;

– остала питања по потреби.

90. Заповест за борбу командир чете, у начелу, издаје потчињенима усмено на земљишту, на својој осматрачници или у рејону ВП.

У зависности од места и начина рада, командир чете може издати заповест за борбу једновремено свима потчињеним или појединачно (по деловима).

Пошто изврши оријентацију (географска, топографска, кодирање, објеката на земљишту, одреди оријентире и репере), командир чете **издаје борбену заповест**, која у начелу садржи (*прилог 3*):

а) заједнички део

– податке о непријатељу;

– задатак батаљона (подржаване јединице) и поступност у извршењу задатака;

– задатак суседа и других јединица подршке у зони дејства подржаване јединице;

– задатак чете;

– готовост за коректуру, реперисање и дејство;

– рејоне развоја елемената борбеног распореда чете, развој и време поседања;

– организовање основних садржаја оружане борбе;

– обезбеђење борбених дејстава;

– организовање командовања и везе;

– организовање садејства.

б) командиру командног вода (командиру командне извиднице):

– места (рејоне) осматрачница, време поседања, време, правац и начин премештања;

– зону и допунску зону извиђања, рејон нарочите пажње (објекат извиђања);

– нумерацију оријентира, репера и циљева;

– задатке извиђања;

– готовост веза.

У хитним случајевима, када се командир командног вода упућује на помоћну осматрачницу, командир чете издаје заповест непосредно командиру извиђачког одељења и командиру одељења везе.

в) заменику командира чете (СВП):

– ватрене положаје (основни, резервни, привремени, наредни, лажни);

– зону и допунску зону дејства, рејон евентуалног дејства и основне правце за њих;

– линије најмање (највеће) даљине;

– време и начин извршења коректуре.

91. Ватрени задаци чете садржани су у плану дејства чете.

Начин реализације појединих питања из заповести зависи од борбене ситуације и устаљености поступака и начина извршења појединих радњи. По потреби, у заповести се могу регулисати и друга питања.

За припрему, организовање и извршавање појединих задатака (коректура, организовање садржаја оружане борбе и обезбеђења борбених дејстава), командир чете, према потреби, издаје кратка наређења свом заменику и командиру командног вода.

92. Када је командир чете укључен у доношење одлуке команданта батаљона након прихваћеног предлога и донете одлуке, дужан је да припреми и дâ тачку заповести команданта батаљона *(прилог 8)*, која у начелу садржи: састав и задатак БВГ; борбени распоред; трајање и структуру ватрене припреме (ако се изводи); задатке чете по фазама борбе; утрошак муниције (у целини или по фазама борбе); готовост (за коректуру и реперисање).

3) ПЛАНИРАЊЕ ДЕЈСТВА И ИЗРАДА БОРБЕНИХ ДОКУМЕНАТА

93. Планирање дејства чете обухвата предвиђање и сагледавање развоја догађаја, стања чете, поступака, редоследа и начина извршења задатака чете за одређено време и на одговарајућој дубини дејства. Њиме се ствара потпуна замисао за комплетно дејство чете у свим борбеним ситуацијама, материјализује преношење замисли на извршиоце и обезбеђује правилно извршавање постављених задатака у предстојећој борби.

94. Планирање је непрекидан процес који се одвија увек, без обзира на начин и степен ангажовања чете. Почиње после пријема борбеног задатка или претходног наређења и траје до извршења задатка. Оно мора бити прилагођено расположивом времену, добијеном задатку, конкретној ситуацији и усклађено са планирањем подржаване јединице.

Планирање организује и њиме руководи командир чете, а спроводе га све старешине чете. Врши се на основу претходних наређења, добијеног задатка, извода из плана дејства батаљона минобацача или извода из плана дејства артиљерије и закључака из властите процене ситуације.

95. Борбени документи су сви документи који се израђују у чети а односе се на припрему, организовање и извођење борбених дејстава и борбених тактичких радњи и поступака. Могу бити писани (текстуални, табеларни) састави, графички прикази на картама и шемама и сл. У чети се израђују и воде, у начелу, следећа документа: карта, заповест, план

дејства чете, наређење, извештаји, обавештења, општи документи криптозаштите, документа везе, шема оријентира, шема кодирања, дневник извиђања, дневних осматрања, план непосредног осигурања, записник минско-експлозивних препрека, радна бележница и, по потреби, други документи.

96. Карта командира чете 1:25.000 или 1:50.000 основни је документ планирања који води командир чете уз помоћ СВП и командир командног вода. На њој се графички представљају ангажоване снаге за извршење конкретног задатка и планирање ватре претпостављене команде и чете. Карта командира чете чини основ за израду плана дејства чете и на њу се уносе:

– борбени распоред непријатеља у зони и допунској зони дејства закључно са водом (у нападу), односно одељењем (у одбрани), обликованих у просечне циљеве за чету;

– борбени распоред (подржаване јединице или јединице у чијем је саставу чета), зона дејства чете, ближи и следећи задатак подржаване јединице, командно место и осматрачница претпостављеног старешине и сл.;

– подаци о суседима (садејствујућим, остављеним и убаченим јединицама) у потребном обиму;

– распоред позадинских станица на које се чета ослања у току извршења задатка;

– борбени распоред батаљона минобацача (ако је чета у саставу батаљона);

– распоред чете пре пријема задатка, маршруте за довођење чете, борбени распоред;

– ватрени положај (основни, наредни, привремени, резервни и лажни) за сваку линију премештања;

– осматрачнице (основне, привремене, наредне, резервне, помоћне и лажне) и правац премештања;

– зона и допунска зона дејства, рејон евентуалног дејства, линија најмање (највеће) даљине гађања;

– легенда (објашњење) појединих знакова;

– по потреби, друга питања.

На карту се наносе делови и елементи непријатељевог распореда који могу бити циљеви за дејство чете, чије је ме-

сто познато на основу података добијених од претпостављене команде или је одређено од извиђачких органа чете.

Од покретних циљева наносе се само они који се гађају.

Борбени распоред подржаване јединице, подаци о суседу, садејствујућим, остављеним и убаченим јединицама, распоред позадинских станица и борбени распоред батаљона наносе се на карту према одлуци (заповести) команданта батаљона или заповести команданта подржаване јединице.

Подаци о премештању наносе се на основу заповести (наређења) или плана дејства претпостављене команде.

Остали подаци уносе се у план дејства на основу примљених и издатих заповести (наређења) и на основу прикупљених извиђачких података.

97. Остале старешине у чети такође имају карту, а њен садржај прилагођен је потребама лица које је води.

98. Командир вода води карту само када је вод издвојен и дејствује ван састава чете. Садржај карте у начелу је исти као и командира чете.

99. Заповест је борбени документ којим командир чете јасно и недвосмислено поставља задатке потчињеним јединицама. Носи назив вида борбеног дејства (напад, одбрана) или борбене тактичке радње (марш, превожење, одмарање) *(прилози 3 и 4)*. Заповест се најчешће издаје усмено на земљишту, а оформљује је (пише) командир чете или СВП у радну бележницу.

100. План дејства чете израђује командир чете, или командир вода ако вод дејствује ван састава чете, као основни борбени документ чете (вода) *(прилози 5 и 6)*, а поједине документе као прилоге плана дејства израђују командир командног вода и СВП. Планом дејства предвиђају се и регулишу питања распореда, развоја, употребе и дејства чете у предстојећој борби. У току борбе допуњава се и прилагођава развоју ситуације.

Основу за израду плана дејства чете чине:

– задатак подржаване јединице;

– одлука команданта;

– постављени задаци чети (воду);

– извод из плана дејства батаљона минобацача, односно ватрене групе (изводи из плана дејства артиљерије);

– закључци из процене ситуације командира чете.

План дејства чете састоји се од графичког дела, табеларно-текстуалног дела и одговарајућих прилога.

101. Графички део израђује се на карти командира чете (вода) и, осим података већ унетих на карту (тачка **95**), наносе се још:

– ватре чете (батаљона минобацача, ако је чета у саставу батаљона) са појединих ВП, по фазама борбе које се планирају по откривеним циљевима и местима њихове највероватније појаве;

– учешће чете у ПОБ (ватре за подршку дејства БПОГ маневар на одређеном правцу);

– линија почетка премештања чете на ВПн;

– учешће чете у ПДБ (ватре у рејону евентуалног дејства);

– податке о садејству са јединицама у позадини непријатеља (рејони, правци и време њиховог дејства);

– ватре других ватрених група, ако оне дејствују на правцу подржаване јединице;

– зона сигурности (ако је потребно) на правцу дејства подржаване јединице;

– легенда (објашњење појединих знакова).

102. Командир чете у саставу батаљона минобацача, поред ватри које је планирала команда батаљона (добијених у изводу из плана дејства), планира допунске ватре на основу захтева команданта подржаване јединице и закључака из процене ситуације и у виду захтева за планирање доставља их команданту батаљона.

103. Командир придате чете и чете одређене за подршку планира ватре на правцу (рејону) дејства подржаване јединице, на основу захтева команданта подржаване јединице, закључака из процене ситуације и одобрене количине муниције.

104. Ватра се планира на основу стварног (откривеног) распореда непријатеља и на основу закључака из процене о груписању непријатељевих снага и начину њиховог дејства.

Планирање ватри врши се правовремено на целој дубини задатка. У нападу, за извршавање ближег задатка ватре

се планирају детаљно, а за извршење следећег задатка оријентирно, с тим што се планирање за ову фазу мора допунити пре извршења следећег задатка.

Ако се чета у току борбе претпочињава другој јединици, при планирању дејства уносе се потребни подаци и за ту јединицу.

Граница ватри треба да је прилагођена условима преносе ватре и не сме да оптерети карту командира чете због каснијих допуна у планирању.

Поред задатака чете, планом дејства регулишу се и поступци који омогућавају успешно извршавање борбеног задатка: извиђање, снабдевање муницијом, погонским горивом и другим средствима чији се дотур планира на целој дубини извршења задатка јединице.

105. Текстуално-табеларни део плана дејства *(прилози 5 и 6)* ради се у виду прегледа и забелешки, у обиму који зависи од задатка чете и расположивог времена. У овом делу прецизирају се питања која нису регулисана другим борбеним документима или се графички не могу приказати на карти (таблица ватри, трајање и структура ватрене припреме, утрошак муниције, развој чете за борбу, време, место и начин извршења коректуре, премештање, сигнали и сл.)

106. Прилози плана дејства су сви други борбени документи којима се регулишу поједина питања или поступци чете: планови обезбеђењу борбених дејстава и везе и сл.

107. Наређење се, најчешће због кратког времена, издаје уместо комплетне заповести ради регулисања одређене радње или борбеног дејства чете или када у току припреме, извођења борбе, треба допунити издату заповест, односно када треба у складу са развојем ситуације поставити нове задатке јединицама. Издаје се усмено или писано, а оформљује га командир чете.

108. Наређењима командир чете регулише одређене активности, питања и поступке чете као целине или њених делова (упућивање извидница, патрола, објавница, премештање, извршење коректуре, снабдевање и сл.).

Поре командира чете, наређења издају СВП, командири водова и одељења, сваки у својој надлежности и делокругу рада.

По намени, садржају и циљу наређења могу бити:

а) претходно наређење – издаје се ради правовремене припреме чете или њених појединих делова за извршење одређених задатака: издаје се када је потребно и када време то дозвољава;

б) наређење за издвајање јединица – издаје га командир чете према одредбама тачке **78**; оно мора бити конкретно, прецизирано и реално, јер чини основу за даљи рад вода;

в) наређење за премештање – издаје га командир чете ради премештања појединих елемената борбеног распореда или чете у целини на наредне (резервне) осматрачнице и ВП;

г) наређење командној извидници (тачка **181**), извидници ВП (тачка **184**, *прилог 7)* челној извидници (тачка **179**), извидници пута (тачка **180**) и коначарској извидници (тачка **189**) – издаје га командир при упућивању одређене извиднице.

109. Извештаји су борбена документа за упознавање претпостављеног о стању и борбеној готовости јединице, о даљим намерама у борбеним дејствима, о непријатељу (ако се достављају као извиђачки подаци) и сл.

Извештава се усмено (кад год је то могуће). Писани извештај у чети доставља се када је тај начин извештавања економичнији по времену и када је немогуће поднети усмени извештај. Усмено се могу достављати средствима везе.

Извештај обухвата питања од интереса за претпостављеног, а посебно оне елементе којима се одређује борбена готовост чете.

Командир командног вода, СВП, командири водова и одељења минобацача у чети извештавају о свим насталим променама у својим јединицама, не чекајући посебна наређења.

Извештаји могу бити **редовни, ванредни** и **сумарни.**

Редовни извештај командира чете *(прилог 14) у начелу садржи:*

– дејство непријатеља, његов распоред, груписање и учинци дејства;

– груписање, дејство и стање сопствених јединица;

– податке о суседима и садејствујућим јединицама;

– рад чете од последњег извештавања, стање и дејство чете, учинци дејства, утрошак муниције, губици у људству и наоружању, где се чета налази у моменту извештавања, промене у борбеном распореду, садашњи распоред чете и сл.;

– предлоге и захтеве претпостављеној команди (ако су потребни).

Ванредни извештај доставља се по потреби, а може да садржи један или више проблема од интереса за претпостављену команду.

Сумарни извештај обухвата читав ток борбе или један период борбених дејстава, а доставља се, у начелу, по захтеву претпостављеног. Догађаји се приказују (уносе у извештај) хронолошким редом од почетка до краја борбених дејстава, а на крају се, по потреби, даје оцена дејства чете, стечене поуке или закључци у смислу искуства из употребе и дејства чете, запажања о дејству непријатеља и сл.

110. Обавештење се доставља потчињеним суседним и подржаваној јединици при извршавању задатка, а садржај је сличан садржају извештаја. Обавештењем се дају подаци о непријатељевим снагама и ситуацији, о властитим намерама и одлукама. Преносе се усмено и писано, куриром или средствима везе. Правовремено обавештење олакшава процену ситуације, доношење одлуке и усаглашавање поступака.

111. Општи документи криптозаштите обезбеђују тајност и прикривено преношење заповести, наређења, извештаја, обавештења и других информација о припремама, току и резултатима борбених дејстава. Командир чете их добија од претпостављене команде. То су следећи документи: кодирана карта, разговорник, кључеви за разговорник, таблица сигнала и тајни називи команди јединица и старешина.

На основу добијених докумената, командир чете за своје потребе првенствено израђује кодирану карту и таблицу сигнала.

112. Документи везе обезбеђују непрекидно, брзо, сигурно и успешно командовање јединицама у припремању,

организовању и извођењу борбених дејстава помоћу средстава везе. То су планови рада и шеме веза у чети, а добијају се од претпостављене команде.

113. Шема оријентира (*прилог 9)* служи за евиденцију и лакше уочавање оријентира на земљишту и лакше одређивање места – положаја при показивању циљева.

114. Шема кодирања (*прилог 10)* је документ криптозаштите који служи за прикривање стварних топографско-географских назива у зони дејства чете приликом издавања команди и наређења средствима везе.

115. Дневник извиђања је основни радни документ по извиђачкој делатности на осматрачници командира чете. Води га командир командног вода или командир извиђачког одељења. У њега се уносе сви резултати извиђања, који служе за доношење закључака о сваком извиђачком податку.

116. Дневник осматрања (*прилог 11)* је радни документ који воде осматрачи на помоћним осматрачницама. У њега се уносе резултати осматрања и извештавање претпостављених старешина о извиђачкој делатности на којој се води.

117. План непосредног осигурања (*прилог 12)* израђује се ради организовања и спровођења мера непосредног осигурања на ВП и на осматрачници. Израђује га лице одговорно за организовање и спровођење мера непосредног обезбеђења: на ватреном (очекујућем) положају СВП (командир вода), а на осматрачници најстарији старешина који се ту налази.

118. Записник минско-експлозивних препрека израђује СВП када чета у рејону ВП поставља појединe мине или групе мина. Израђује се у 3–4 примерка, на устаљеном обрасцу (прилог 13).

Записник се доставља:

– **први примерак** – команди бригаде;

– **други примерак** – команди батаљона;

– **трећи примерак** – команди ВтЈ (локалним органима власти);

– **четврти примерак** – команди чете.

119. Радна бележница се води по данима у току целог рата. У њу се хронолошки уписују догађаји или други значајни подаци. Садржи кратак садржај свих командирових заповести, важнијих наређења, податке из извештаја потчињених, стање јединица, примљена и достављена обавештења и друге значајне активности и догађаје у чети. Води је командир чете.

4) ОРГАНИЗОВАЊЕ ВЕЗЕ

120. У чети се планира, организује, успоставља и користи радио, жичана, курирска и сигнална веза.

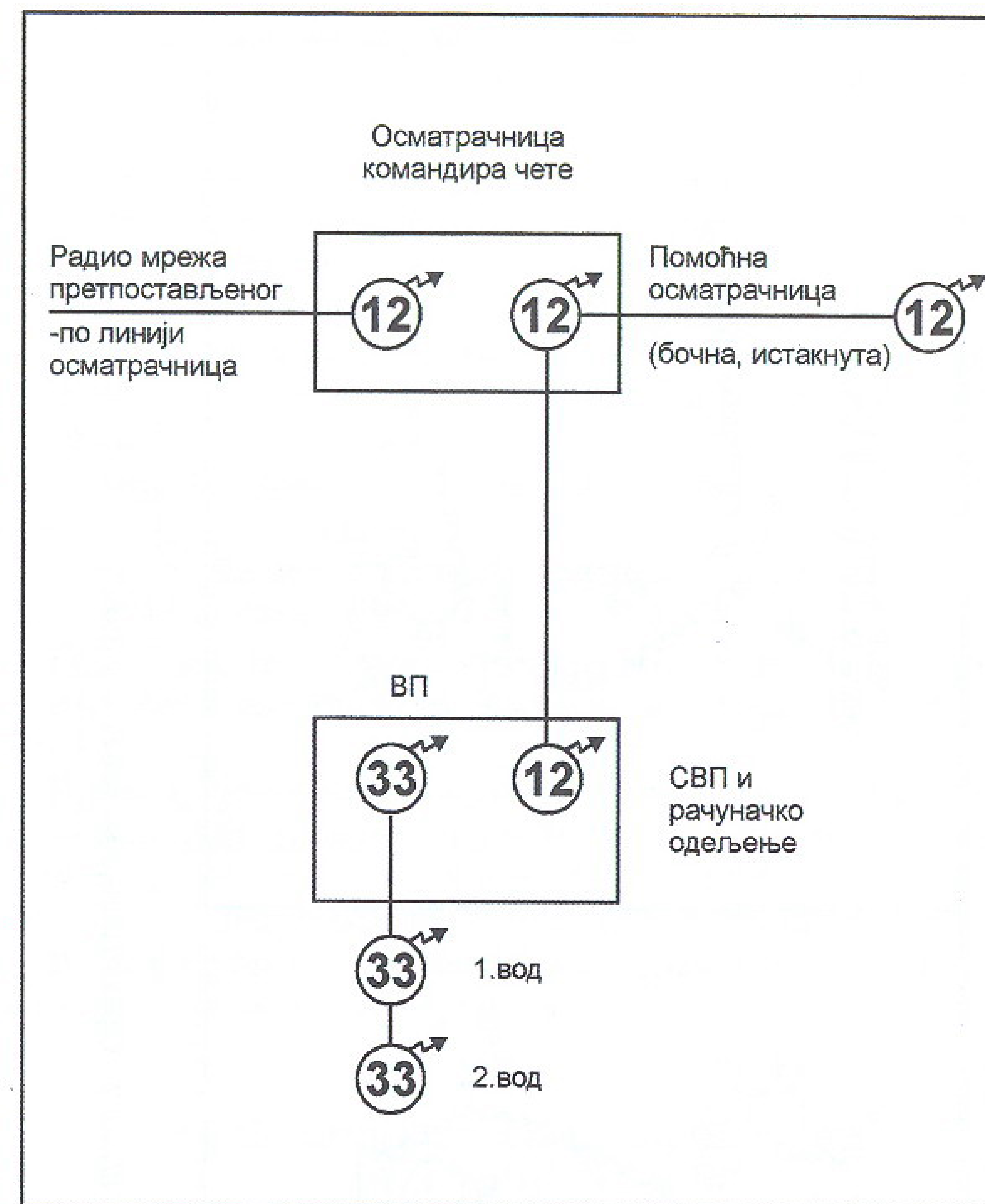
Радио веза је основна врста везе у чети. Организује се и успоставља радио уређајима ВВФ опсега у радио мрежи и радио правцима у којима је основна врста рада радиофонијом (*шема 6*).

Жична веза организује се и успоставља на правцима употребе постављањем двожилних пољских кабловских линија. До почетка борбених дејстава жична веза је основно средство везе у чети. Успоставља се у свим условима и видовима борбених дејстава (*шема 7*).

Курирска веза организује се за преношење писаних пошиљки и усмених саопштења које, у начелу, упућује командир чете ка претпостављеном и потчињеном. По потреби, потчињени могу своје курире упућивати ка командиру чете.

Сигнална веза организује се и успоставља између елемената борбеног распореда чете. Организује се визуелним и звучним средствима. На маршу је основна врста везе, као и између појединих елемената на ватреном положају. Примењује се као допуна жичне и радио везе.

121. Основу за организовање веза у чети даје командир чете који својом заповешћу регулише распоред елемената борбеног распореда и начин организовања везе. Део заповести који се односи на организовање везе издаје командиру

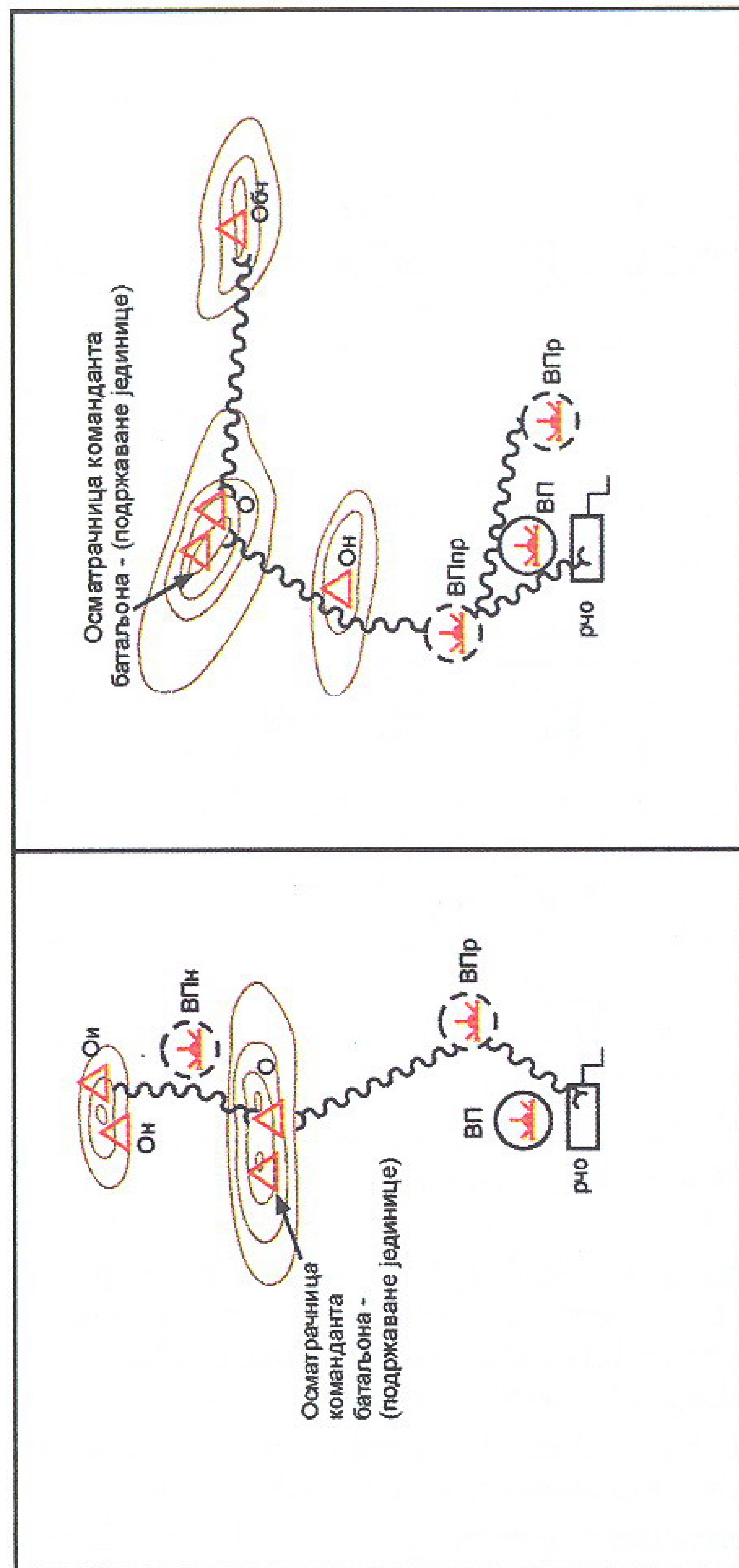
Шема 6 – **Организација радио везе у чети**

командног вода (или командиру одељења везе) и уручује му документа везе добијена од претпостављене команде.

122. Везу у чети успоставља и одржава људство из састава командног вода чете (одељење везе).

У чети се организује и успоставља веза командовања, веза садејства, веза јављања и веза обавештавања.

Веза командовања организује се и успоставља са претпостављеним и потчињеним.

Шема 7 – **Организација жичне везе у чети**

Између чете и претпостављеног веза се организује и успоставља по плану и средствима претпостављеног, осим радио везе.

Са потчињеним се организује и успоставља веза од осматрачнице командира чете:

– **радио веза**: радио уређајима ВВФ опсега у радио мрежи у коју улазе командир чете у СВП;

– **жична веза:** двожилном пољском кабловском линијом од осматрачнице командира чете до СВП и помоћне осматрачнице;

– **курирска веза**, по потреби обостраним упућивањем курира;

– **сигнална веза** за давање сигнала опасности и за везу са средствима вуче.

Изузетно, на ВП чете организује се радио веза у радио мрежи ВВФ опсега између рачуначког одељења и командира водова.

Веза садејства организује се и успоставља између чете и јединице коју чета подржава (или јој је придата): личним додиром, радио везом у радио мрежи командовања, укључивањем чете у радио мрежу подржаване јединице.

Веза јављања и обавештавања организује се, успоставља и одржава везом командовања.

5) ОРГАНИЗОВАЊЕ САДЕЈСТВА И САРАДЊЕ

123. Садејство и сарадњу командир чете најчешће организује на земљишту у току припреме и организовања борбених дејстава, а допуњује их у току извођења, у складу са развојем ситуације. Садејство се организује између елемената борбеног распореда чете, подржаване јединице са суседним јединицама, а сарадња између јединица чете и других снага одбране.

Организовање садејства и сарадње, у начелу, **обухвата**: начин и редослед извршења појединих задатака; усклађивање дејства и подршке при увођењу у борбу резерве; поделу

и усклађивање задатака према фазама борбе или објектима; усклађивање система ватре са системом препрека; мере и поступке при употреби НХБ оружја непријатеља и сл.

124. Ради успешног извршења борбеног задатка командир чете – командир вода дужан је да оствари што потпуније садејство са подржавајућом јединицом и другим ватреним групама и јединицама.

Командир придате чете остварује садејство са подржаваном јединицом личним додиром са старешином подржаване јединице.

Успешно садејство чете и подржаване јединице остварује се: међусобним упознавањем са добијеним борбеним задацима, начином и временом њиховог извршавања, јединственим кодирањем, заједничким оријентирима и начином показивања циљева; распоредом елемената борбеног распореда јединице; сигналима за отварање и прекид ватре; границом зоне сигурности; правцем дејства јединица и обележавањем достигнутих линија, циљева и објеката по којима су планиране ватре и местима препрека и пролаза у њима.

У току борбе садејство се допуњава и прилагођава конкретној ситуацији и потребама садејствујуће јединице. Посебна пажња посвећује се правовременој размени извиђачких података и усклађивању и остваривању ватри чете са дејством подржаване јединице. Нарушено садејство треба што пре успоставити и нормализовати.

Глава III

ОСНОВНИ САДРЖАЈИ ОРУЖАНЕ БОРБЕ

125. Најважније садржаје оружане борбе чете чине: противваздушна борба, противоклопна борба, противпешадијска борба, противдесантна борба, противартиљеријско-ракетна борба, противелектронска борба, противдиверзантска и противтерористичка дејства и инжињеријска дејства. Њихово правовремено припремање, вешто организовање и ефикасно вођење основи су услов за успешно извршавање свих борбених задатака. У зависности од задатка, места и улоге подржаване јединице, као и од непријатељевог дејства, сваки од наведених садржаја више или мање утиче на извршење основног задатка чете.

1. ПРОТИВВАЗДУШНА БОРБА

126. Противваздушна борба (ПВБ) је скуп дејстава, мера и поступака који се предузимају ради одбране и заштите од дејства из ваздушног простора. Правовременим, организованим и успешним извођењем противваздушне борбе јединицама омогућава се успешно извршавање задатака и у условима његове превласти у ваздушном простору.

127. Противваздушна борба чете **обухвата**: осматрање ваздушног простора и извештавање о појави непријатељевих авиона и хеликоптера те предузимање мера противваздушне заштите.

Мере противваздушне борбе регулишу се заповешћу или одговарајућим наређењима претпостављеног старешине.

128. Осматрање ваздушног простора и извештавање о ваздушној опасности у чети врше осматрачи са властитих осматрачница и осматрачи ваздушног простора у појединим елементима борбеног распореда подржаване јединице.

Подаци о ситуацији у ваздушном простору шире територије примају се везом командовања претпостављеног и везом садејства ако се организује од садејствујуће јединице. Примљени сигнал о ваздушној опасности преноси се потчињеном везом командовања путем сигнала.

129. Мере противваздушне заштите чета предузима у свим условима борбених дејстава и оне често чине основу ПВБ чете. Основне мере противваздушне заштите су: утврђивање; маскирање; кретање ноћу и у другим условима ограничене видљивости и на покривеном земљишту; предузимање растреситог распореда; правовремено обавештавање и узбуњивање и отклањање последица непријатељевог напада из ваздушног простора.

Мере противваздушне заштите чета предузима у свим условима припреме, организовања и извођења борбених дејстава, не чекајући посебно наређење претпостављеног.

Ради заштите и умањења ефеката дејства непријатељеве авијације, неангажовано људство се за време дејства непријатељеве авијације склања у ровове и склоништа. Изузетно, најнужнији део послужилаца послужује оруђа и извршава ватрене задатке.

2. ПРОТИВОКЛОПНА БОРБА

130. Противоклопна борба (ПОБ) је скуп борбених дејстава, мера и активности снага које дејствују у борби против непријатељевих оклопних и механизованих јединица.

131. Чета учествује у подршци снага које учествују у противоклопној борби на даљини успешног домета оруђа, дејством по лако оклопљеним борбеним возилима и пешадији која дејствује ван њих, остваривањем концентричних и запречних ватри.

132. Противоклопна борба као мера непосредног осигурања ватреног положаја чете припрема се и организује ради спречавања изненадног продора непријатељевих оклопних и механизованих снага у рејон ватреног положаја. Ради тога, на одстојању од 500 метара од ВП а на највероватнијим и могућим правцима напада непријатељевих оклопних и механизованих средстава, постављају се групе противоклопних мина и израђују или постављају друге противоклопне препреке.

3. ПРОТИВПЕШАДИЈСКА БОРБА

133. Противпешадијска борба (ППБ) је један од основних садржаја оружане борбе и саставни део борбених дејстава чете. Организује се и води у свим борбеним, временским и земљишним условима. Обухвата борбу против пешадије и друге непријатељеве живе силе. Води се непрекидно и са другим садржајима оружане борбе.

Основни циљ ППБ јесте наношење губитака непријатељевој живој сили и борбеним средствима и заштита сопствених снага од дејства непријатељеве пешадије. Непрекидно уништавање и исцрпљивање непријатељеве живе силе у свим условима један је од основних задатака чете у борби.

134. Организованом, масовном и непрекидном ППБ троше се непријатељеве снаге, ограничава се њихов маневар, умањује борбена моћ, отежава коришћење и контрола запоседнутог простора, његове снаге се везују за техничка средства и рејоне где њихове борбене могућности не могу доћи до пуног изражаја.

Успех ППБ зависи од: обучености људства, добро организоване и усклађене ватре целокупног наоружања чете и елемената борбеног распореда јединице у чијем је саставу чета, ефикасног запречавања и веште примене одговарајућих тактичких поступака у борби. Све јединице, без обзира на њихову организацију, састав и намену, морају бити оспособљене за вођење ППБ у свим условима. При томе посебан значај за ППБ чете има садејство са другим елементима

борбеног распореда јединице у чијем саставу чета извршава задатак.

135. Дејство чете у ППБ најчешће долази до пуног изражаја приликом дејства на брдско-планинском земљишту, у шуми, насељеном месту, на обали и у неповољним временским условима када непријатељ није у могућности да ефикасно користи борбена возила и присиљен је да се креће и бори пешке.

136. У свим облицима оружане борбе и видовима борбених дејстава чета дејствује против непријатељеве живе силе остваривањем концентричних и запречних ватри ради неутралисања, уништења, запречавања, рушења, осветљавања и задимљавања. Непосредна опасност од дејства непријатељеве пешадије по елементима борбеног распореда чете отклања се предузимањем одговарајућих мера обезбеђења борбених дејстава и мера непосредног осигурања.

137. Неутралисање живе силе и ватрених средстава ван заклона изводи се ватреним ударима у што краћем времену, а за гађање се употребљавају мине са близинским упаљачима.

За неутралисање живе силе у заклонима користе се мине са упаљачима подешеним за успорено дејство.

Уништење и рушење примењује се изузетно, само на нарочито значајне циљеве ограничених размера, који се добро осматрају, а располаже се довољном количином муниције.

4. ПРОТИВДЕСАНТНА БОРБА

138. Противдесантна борба (ПДБ) је скуп дејстава мера и активности ради спречавања десантирања, разбијања, заробљавања и уништења десанта. Води се против ваздушних, поморских и поморско-ваздушних десаната.

Чета **увек мора бити** у готовости за борбу против непријатељевих десаната у свим условима. Због тога се редовно уклапа у систем противдесантне борбе јединице у чијем саставу извршава задатак и организује садејство са другим снагама које учествују у ПДБ.

139. Чета организује и по потреби води борбу са ваздушним десантом који се спушта и директно угрожава батаљон (подржавану јединицу), а у било ком делу рејона (зоне дејства), а по наређењу команданта батаљона (подржаване јединице), или када подржава дејство посебно образованих противдесантних снага.

140. У фази приземљења и сређивања десанта, чета својим дејством онемогућава сређивање и дејство десанта.

141. У рејону (на правцу) борбених дејстава батаљона, чета изводи ПДБ у склопу организовања ПДБ батаљона (подржаване јединице) и представља њен саставни део.

Противдесантну борбу организује командант батаљона (подржаване јединице), а чета организује извршење оних задатака који јој се доделе. Најчешће је то дејство по ваздушном десанту у време његовог сређивања и организованог дејства на појединим правцима, подршка снага батаљона и других снага које учествују у борби против десанта.

142. Извршење добијених задатака за ПДБ командир чете регулише својом заповешћу и планом дејства, одређујући, поред осталог, рејон евентуалног дејства, начин руковања ватром по највероватнијим рејонима десантирања, и организацију начина извиђања и обавештавања о појави десанта.

143. Када су поједини десанти ван домета оруђа, на предлог командира чете а по наређењу команданта батаљона (подржаване јединице) чета поседа резервни или један од наредних ВП ради дејства по десанту. Овај положај се правовремено (пре спуштања десанта) предвиђа, извиђа и по могућности уређује, а поседа се, по потреби, целом четом или једним водом.

У зависности од броја могућих десантних просторија и варијанте употребе десанта, може се одредити и више оваквих положаја.

144. Према наређењу команданта батаљона (подржаване јединице), командир чете организује садејство са јединицама које ће подржавати у ПДБ.

Чета у ПДБ у саставу противдесантих снага, има задатак да неутралише делове ваздушног десанта у фази спуштања и сређивања; спречи дејство десантних снага на одре-

ђеним правцима; подржава развој и борбена дејства противдесантних снага и спречава потхрањивање десанта свежим снагама и спајање десанта са снагама с фронта.

145. Ватре се планирају по местима највероватнијег спуштања десанта, на правцима њиховог највероватнијег дејства после сређивања и на правцима напада сопствених противдесантних снага које чета подржава, првенствено дејствујући минама са близинским упаљачима.

5. ПРОТИВАРТИЉЕРИЈСКО-РАКЕТНА БОРБА

146. Противартиљеријско-ракетна борба (ПАРБ) подразумева скуп мера, поступака и ватреног дејства чете и осталих снага средстава и јединица ради наношења што већих губитака (неутралисањем или уништењем) непријатељевој артиљерији и ракетним јединицама и отежавањем, онемогућавањем или умањивањем ефеката њиховог дејства. То подразумева систематско и непрекидно неутралисање и уништавање не само борбеног распореда АРЈ непријатеља, већ и дејство по елементима и објектима који непосредно или посредно испољавају утицај на употребу и ватру тих јединица (КМ, центри везе, базе, складишта, снабдевачке колоне и сл.) ПАРБ се интегрише са осталим садржајима оружане борбе или се организује самостално.

147. Припрема, организовање и извођење ПАРБ у надлежности је и одговорности старешина које планирају, организују и изводе борбена дејства у датој зони – рејону или правцу. Артиљерија је главни носилац непосредне борбе са АРЈ непријатеља, која ватром са одстојања неутралише, отежава дејство или уништава АРЈ (снаге, средства и опрему).

Чета учествује у ПАРБ, дејствујући по артиљеријско-ракетним осматрачницама непријатеља.

148. Чета на ЗТ води непосредну и посредну борбу у складу са својом наменом и могућностима, првенство дејствујући по елементима борбеног распореда АРЈ и другим значајним објектима (базе, складишта, снабдевачке колоне).

6. ПРОТИВЕЛЕКТРОНСКА БОРБА

149. Противелектронска борба (ПЕБ) представља скуп дејства, мера и поступака које се планирају, организују и изводе ради: електронског извиђања противника; противелектронске заштите сопствених електронских средстава и система, живе силе, објеката и средстава борбене технике; уништења, неутралисања онемогућавања или отежавања функционисања електронских средстава и система непријатеља.

Основни садржаји ПЕБ су:

– електронско извиђање (ЕИ);
– противелектронска дејства (ПЕД);
– противелектронска борбена дејства (ПЕб/д);
– противелектронска заштита (ПЕЗ).

Тежиште ПЕБ у чети је на ПЕЗ.

150. Противелектронска заштита је главни садржај противелектронске борбе у чети. Планира се, организује и спроводи у свим условима припремања, организовања и извођења борбених дејстава.

Противелектронска заштита **обухвата** организацијске, оперативно-тактичке и техничке мере и поступке којима се штите електронска средства од непријатељевих ЕИ, ПЕБ и ПЕб/д, а жива сила и борбена средства од разних врста електронског извиђања. Мере и поступци ПЕЗ чине јединствену целину и изводе се непрекидно и у складу са борбеним дејствима.

Применом мера ПЕЗ смањује се утицај непријатељевих ПЕД, спречава откривање кретања и груписање јединица чете и умањују губици у људству и МТС.

151. Организовану ПЕЗ електронских система чини заштита елемената система веза (радио) од ометања и обмањивања, а постиже се применом организацијских, тактичких и техничких мера.

Организацијске мере планира претпостављена команда при изради планова веза за чету и командир чете за потчињене јединице. Планирање се обавља на основу процене не-

пријатељевих снага за ЕИ и ПЕД и сопствених могућности за организовање везе.

Основне организацијске мере ПЕЗ које спроводи командир чете су: обука, избор и уређење положаја средстава везе, планирање и међусобно допуњавање различитих врста везе у извршавању задатака.

Тактичке мере заштите предузимају старешине – корисници и послужиоци средстава везе.

Заштита живе силе и МТС од ЕИ са земље и из ваздушног простора постиже се коришћењем конфигурације земљишта, пошумљених предела, применом пасивних средстава (маскирних мрежа), димних и других средстава за маскирање.

Тактички поступци јединица у условима ЕИ испољавају се, првенствено, у правилном избору правца и начина кретања и дејства ради постизања изненађења у дневним и ноћним условима.

7. ПРОТИВДИВЕРЗАНТСКА И ПРОТИВТЕРОРИСТИЧКА ДЕЈСТВА

152. Противдиверзантска и противтерористичка дејства обухватају мере, поступке и борбена дејства јединица, чете и других снага којима се паралишу, отежавају или онемогућавају диверзантска и терористичка дејства непријатеља, а штите и обезбеђују сопствене снаге, становништво, објекти, материјална и друга добра од диверзантско-терористичких дејстава у миру и рату.

Чета се може ангажовати у борби против диверзантско-терористичких група у саставу снага за подршку, а према наређењу претпостављеног или властитој иницијативи командира чете и то као целина или по водовима.

153. Диверзантска и терористичка дејства могу се испољити у миру у периоду непосредне ратне опасности и у рату као саставни део оружане агресије против наше земље. Та дејства ће изводити специјално обучене и посебним средствима опремљене снаге које крајње дрско и безобзирно извршавају добијене задатке. Објекти диверзантских и терористичких дејстава могу бити елементи борбеног распореда чете.

154. Чета непосредну заштиту елемената борбеног распореда врши сопственим снагама и средствима, у спречавању дејства диверзантско терористичких снага на елементе борбеног распореда чете.

Успех у противдиверзантским и противтерористичким дејствима постиже се организованим предузимањем превентивних техничких, физичких и тактичких мера на заштити људства, наоружања и опреме објеката од могућег напада диверзантских и терористичких снага.

За противдиверзантско обезбеђење и противдиверзантска и противтерористичка дејства у рејону дејства чете одговоран је командир чете.

8. ИНЖИЊЕРИЈСКА ДЕЈСТВА

155. Инжињеријска дејства чине скуп тактичких поступака, радњи и других поступака који се предузимају ради отежања дејства и наношења губитака непријатељу, уз истовремено стварање повољних услова за борбена дејства батаљона (подржаване јединице).

156. Инжињеријска дејства изводе све јединице. Остварују се реализацијом задатака и садржаја: запречавања, утврђивања, савлађивања препрека и уређења путева.

Инжињеријска дејства чета предузима у свим условима борбене ситуације. Организује их командир чете, а спроводи људство чете непрекидно у припреми, организовању и у току извођења борбених дејстава, кретања и одмарања.

157. Задатке из области инжињеријских дејстава чета у начелу извршава сопственим снагама, ослањајући се при том на мере и радове које у рејону распореда чете извршава батаљон (подржавана јединица), на раније изведене инжињеријске радове и услове које пружа земљиште.

При одређивању људства за инжињеријска дејства треба водити рачуна да се обезбеди потпуна борбена готовост чете.

158. Утврђивање обухвата: израду објеката за ватрено дејство и заштиту људства и материјалних средстава, осматрање и командовање. Према потреби и могућностима израђују се и саобраћајнице за кретање у рејону ватреног положаја и осматрачница.

159. Објекти утврђивања на ВП могу се израђивати у три степена заштите:

Први степен заштите обухвата израду рампи за спуштање оруђа на платформу; израду лежишта за подлогу оруђа; израду неопходних заклона за људство (рачуначко одељење, послужиоце, СВП и командира вода) и израду спојних ровова.

Други степен заштите обухвата продубљивање заклона за људство, ниша за муницију и спојних ровова до пуног профила.

Трећи степен заштите обухвата израду улазно-излазне рампе, проширивање и продубљивање платформе за оруђе до пуног профила; израду покривке (склоништа) за људство.

Једном израђени заклони непрекидно се усавршавају и маскирају, чиме се постижу бољи услови за ватрено дејство, заштиту, осматрање и командовање.

О редоследу радова на утврђивању и врсти објеката који се израђују одлучује командир чете, ако то није регулисао командант батаљона. У начелу, према реду хитности прво се израђују објекти за ватрено дејство, осматрање и командовање, затим склоништа за људство и, на крају, остали објекти.

Приликом израде објеката утврђивања у пуној мери се користе природни услови земљишта, погодни вештачки објекти и раније израђени објекти утврђивања.

Средства за вучу размештају се првенствено на задњим нагибима, у природним удубљењима, јаругама, вртачама, шумама, воћњацима и сл., а када не постоје природни услови за заклањање и заштиту средстава вуче и за њих се израђују заклони.

Осматрачнице се израђују тако да се обезбеди потребан број радних места за људство и средства на осматрачници и склониште за људство.

160. Запречавање обухвата израду минско-експлозивних и фортификацијских препрека и ојачавање природних препрека. Примењује се за заштиту ватреног дела на ватреним положајима и чете у рејонима одмарања, а у складу са планом борбених дејстава.

У зависности од добијених МЕС, чета за заштиту елемената борбеног распореда може постављати појединачне или групе мина. О свакој минско-експлозивној препреци СВП на прописаном обрасцу израђује записник минско-експлозивне препреке *(ūрилоī 13)*.

Сложеније минско-експлозивне и фортификацијске препреке у рејону ВП (рејону одмарања) израђују инжињеријске јединице.

161. Савлађивање препрека остварује се савлађивањем разних природних и вештачких препрека.

Мање природне препреке (потоци, јаруге и сл.) чета савлађује сопственим снагама, користећи у пуној мери месна средства.

Веће природне препреке (реке, канали и сл.) чета савлађује на уређеним местима преласка (десанта, скелска и мостна и сл).

Чета вештачке препреке (минско-експлозивне, фортификацијске, хемијске), властите или непријатељеве, савлађује обиласком или проласком кроз међупросторе, а када то није могуће савлађује их кроз израђене пролазе. Израду пролаза и организацију контролно-заштитне службе, у начелу организује командант батаљона (подржаване јединице) а изузетно може и чета самостално.

Чета уређује основне путеве у неопходном обиму ради несметаног кретања (уклањање мањих препрека расположивим алатом) и израђује (уређује) прилазне путеве у рејону ВП (рејону одмарања), првенствено за потребе изласка оруђа на ВП, за кретање у оквиру њих и премештање.

Глава IV

ОБЕЗБЕЂЕЊЕ БОРБЕНИХ ДЕЈСТАВА

162. Обезбеђење борбених дејстава чете обухвата предузимање разноврсних мера, поступака и активности ради стварања што повољнијих услова за припрему, организовање и извођење борбених дејстава. Тиме се искључује или отежава изненађење непријатеља и предузимају мере и поступци за правовремено откривање непријатељевих намера и отклањање последица изазваних његовим дејством. Предузима се непрекидно у свим условима припреме, организовања и извођења борбених дејстава.

Мере обезбеђења борбених дејстава које се предузимају у чети усклађују се са одговарајућим мерама претпостављене команде, а организују се и изводе у садејству са суседима и сарадњи са другим снагама одбране.

163. Обезбеђење борбених дејстава у чети **обухвата**: информативно-психолошко-пропагандно обезбеђење; обавештајно обезбеђење; безбедносно обезбеђење; противнуклеарно-хемијско-биолошко обезбеђење; позадинско обезбеђење; маскирање и осигурање. Тежиште и приоритет обезбеђења одређује претпостављени старешина или о томе одлучује командир чете на основу добијеног задатка, властите одлуке и услова у којима чета изводи борбена дејства.

1. ИНФОРМАТИВНО-ПСИХОЛОШКО-ПРОПАГАНДНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

164. Информативно-психолошко-пропагандно обезбеђење (ИППОб) обухвата организовано и стално предузима-

ње мера, поступака и активности ради изграђивања високог борбеног морала чете, као одлучујућих чинилаца њене способности да успешно извршава борбени задатак у најсложенијим условима оружане борбе.

Циљ ИППОб јесте да: обезбеди високу спремност сваког појединца и јединице за извршење добијеног задатка, изграђује отпорност против психолошко-пропагандног деловања непријатеља, развија позитиван однос према одбрани земље и веру у снагу и способност сопствене јединице за успешно извршавање добијеног задатка.

Информативно-психолошко-пропагандно обезбеђење организује се и изводи у свим условима и у складу са конкретном ситуацијом и задатком.

165. Информативно-психолошко-пропагандно обезбеђење садржи праћење и јачање борбеног морала у чети; процену морала у процесу доношења одлуке; непосредне моралне припреме за престојећи задатак; заштиту од психолошко-пропагандних активности непријатеља; бригу о људима и борбеним средствима; правовремено информисање; организовану обуку; сарадњу са одговарајућим органима власти на територији; културне, спортске и рекреативне активности и мере самозаштите.

Сви садржаји ИППОб у чети реализују се у складу са постојећим упутствима за ову делатност.

166. Носиоци ИППОб у чети су командир чете и све старешине чете, војни колективи и сваки појединац.

За стање морала у чети одговоран је командир. Он лично и преко старешина чете проучава и оцењује стање борбеног морала и предузима мере за његово унапређење. Све старешине у чети, у оквиру својих надлежности, задатака и дужности, дужни су да предлажу и предузимају мере за јачање борбеног морала и одговорни су за то у оквиру чете.

167. Процена борбеног морала у процесу доношења одлуке у основи обухвата процену: стања и борбеног морала непријатеља; стања и борбеног морала чете; стања на територији извођења борбених дејстава; расположивог времена за предузимање одговарајућих мера и активности у вези са

ИППОб предстојећих борбених дејстава. Процену ситуације морала обавља командир чете.

168. Информативно-психолошко-пропагандно обезбеђење организује се и спроводи у свим условима ради: јачања јединства; борбене готовости; моралног стања; сузбијања утицаја психолошко-пропагандне делатности непријатеља; спречавања дезертерства и панике; заштите тајности припрема борбених дејстава, података, докумената, система командовања и веза; заштите живота и здравља припадника чете од свих облика и извора угрожавања.

Информативно-психолошко-пропагандно обезбеђење организују командир чете и све старешине чете, у оквиру својих надлежности, овлашћења и одлуке за извођење борбених дејстава.

2. ОБАВЕШТАЈНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

169. Обавештајно обезбеђење (ООб) борбених дејстава чете чине мере, поступци и активности које се предузимају ради прикупљања, обраде и коришћења обавештајних података о непријатељу, простору борбених дејстава и временским приликама у зони дејства чете.

Циљ ООб јесте спречавање изненађења свих врста, правовремено доношење целисходне одлуке, ефикасно командовање четом и успешно извршење добијеног задатка.

Обавештајно обезбеђење у чети обухвата планирање и организовање ООб; прикупљање и обраду обавештајних података – процену снага, намера и могућности непријатеља; извештавање и обавештавање.

Тежиште ООб у чети је на прикупљању података значајних за доношење одлуке и употребу чете.

170. Командир чете је одговоран за организовање и реализацију ООб у зони дејства. Ову зону у начелу одређује претпостављени и поклапа се са борбеним задатком, рејоном – правцем дејства подржаване јединице, укључујући и распоред непријатељевих снага које могу битно да утичу на извршење задатка.

Обавештајне податке чета добија од претпостављеног, а допуњује их извиђањем и разменом података са обавештајним органима суседа и другим снагама одбране. Добијене податке о непријатељу командир чете непрекидно допуњава и проверава да би његова одлука о ангажовању чете била правовремена и целисходна.

171. Извиђање је основни начин за прикупљање података о непријатељу и активностима његових средстава подршке; земљишту и метеоролошким условима, и изводи се првенствено осматрањем.

172. Извиђање и прикупљање података о непријатељу обухвата:

– откривање груписања и распореда непријатељевих снага и средстава, утврђених објеката и препрека;

– прикупљање података о дејству непријатељских средстава подршке по рејонима осматрачница и ватрених положаја;

– откривање ваздушних десаната;

– одређивање места (координата циља);

– праћење промена у борбеном распореду и дејствима непријатеља, и

– закључивање о његовим намерама и могућностима.

173. Извиђање земљишта обухвата: прикупљање података о постојању радиолошке и хемијске контаминације; особинама рељефа и условима за осматрање и маскирање; постојању и врсти природних и вештачких препрека; прикривеним прилазима; стању тла и путева; дебљина снежног покривача; проходности ван путева постојању газова и места преласка преко реке и другим особинама земљишта.

174. Чета организује извиђање у зони која представља део зоне извиђања батаљона или зону дејства подржаване јединице. У допунској зони дејства и рејону евентуалног дејства чете организују извиђање по наређењу команданта батаљона.

Зона извиђања чете редовно је шира од зоне дејства, а допунска зона од допунске зоне дејства или рејона евентуалног дејства.

По потреби, зона извиђања чете дели се на појасеве извиђања. У зони извиђања чете одређује се објекат извиђања

или рејон нарочите пажње. Сваки рејон нарочите пажње осматра посебан осматрач.

Рејон нарочите пажње и објекат извиђања су важнији рејони, положаји и објекти непријатеља у зони извиђања чете.

175. Извиђање у чети регулише командир чете својом заповешћу за борбу. Део заповести који се односи на организовање извиђања са осматрачнице издаје командир командног вода, односно командир извиђачког одељења који непосредно организује извиђање у чети.

176. Организовање извиђања у чети прецизира командир командног вода **својом заповешћу** командиру извиђачког одељења. Заповест у начелу садржи:

– податке о непријатељу;

– задатак подржаване јединице;

– задатак чете;

– зону извиђања чете, задатке извиђања и време прикупљања података, рејон нарочите пажње, репере и циљеве чије координате треба одредити, нумерацију циљева, осматрачнице и распоред људства на њима;

– време и начин избора и поседања осматрачница и степен утврђивања;

– наредне осматрачнице и правац премештања;

– готовост система осматрања;

– начин организовања везе.

За нумерацију оријентира, репера и циљева чети се, у начелу, одређује 20 бројева. Нумерација почиње првим бројем из додељене групе.

177. У чети извиђају: командир чете, командир командног вода, извиђачко одељење и извиђачки органи чете.

Командир чете са потребним бројем извиђача и послужилаца средстава везе размешта се на основној осматрачници.

Командир командног вода налази се на осматрачници командира чете или на помоћној осматрачници.

Извиђачко одељење чете извиђа осматрањем са осматрачнице командира чете и помоћних осматрачница.

178. Осматрач извиђа осматрањем са осматрачнице и возила, коришћењем средстава за извиђање и осматрање.

Осматрач открива циљеве, одређује њихова места, прати дејство подржаване јединице и, по потреби, рукује ватром чете.

У улози осматрача могу бити све старешине из чете (првенствено оне које се налазе на осматрачници), људство из извиђачког одељења и, по потреби, друго људство чете које се за то одреди.

Када је на осматрачници командир чете, он увек осматра непријатеља и рукује ватром своје јединице.

179. По потреби, у чети се образују извиднице: челна (зачелна, бочна) извидница; извидница пута; командна извидница; извидница ватреног положаја и коначарска извидница.

180. Челну извидницу чета образује у зависности од места и улоге на маршу и гоњењу, када маршује у саставу претходнице, челног (зачелног) одреда ЗТЈ.

Ако се непријатељ очекује са зачеља, односно бока, чета образује **зачелну**, односно **бочну извидницу**.

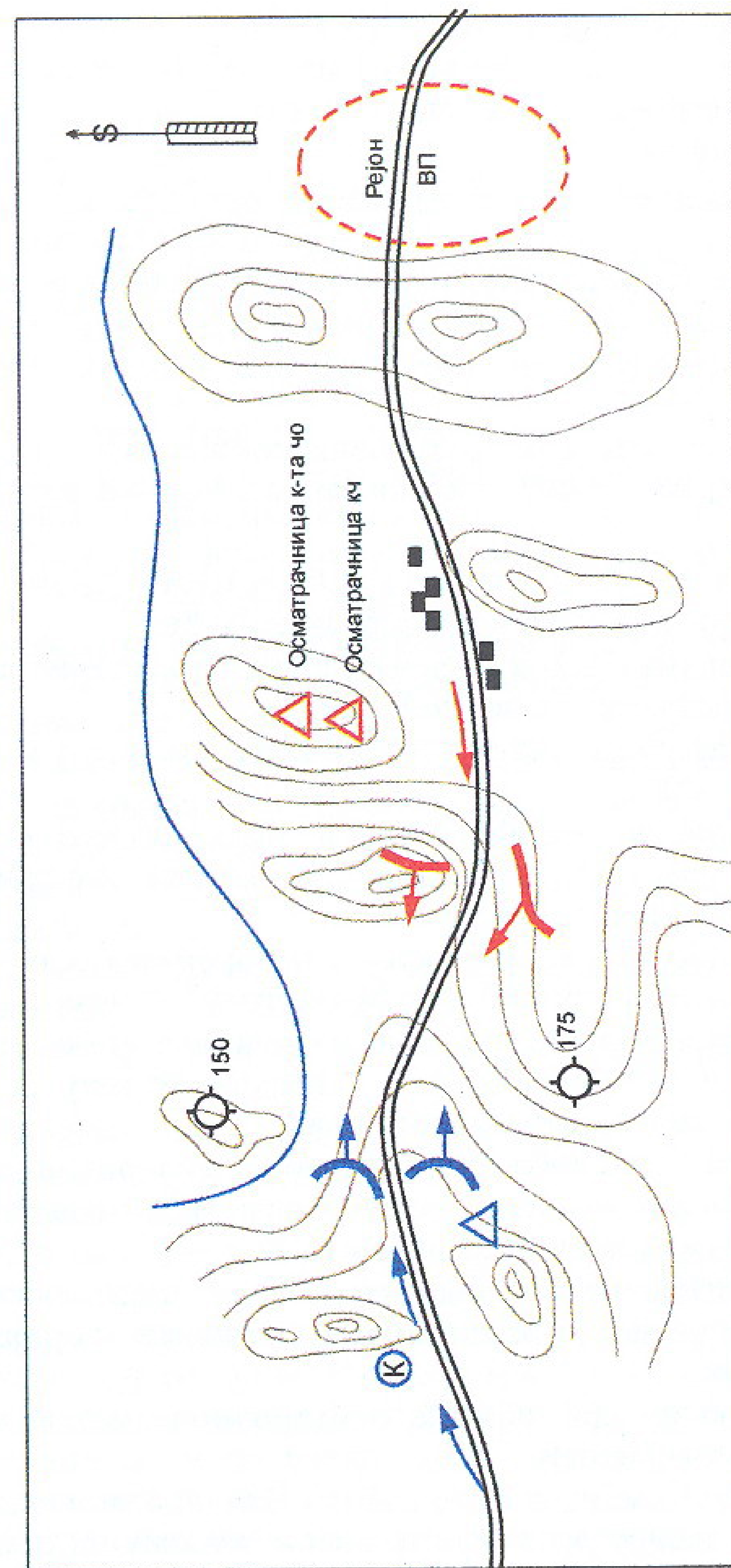
Састав, задатак и рад челне (зачелне, бочне) извиднице је према одредбама тачке **389** (маршевско осигурање на маршу) *(шема 8)*.

181. Извидницу пута упућује чета када маршује самостално и када не упућује челну извидницу.

Када маршује у саставу маршевске колоне батаљона (подржаване јединице), чета упућује извидницу пута само по наређењу претпостављеног старешине. У оваквим случајевима извидница пута улази у састав извиднице пута претпостављене јединице.

Састав, задатак и начин рада извиднице пута је према одредбама тачке **384.**

182. Командну извидницу образује чета ради извиђања и избора осматрачница чете и организовања рада на њима. У састав извиднице у начелу улазе: командир командног вода – командир извиднице; командир извиђачког одељења; један до два извиђача са инструментом за осматрање и, по могућности, прибором за НХБ извиђање и један до два радиофониста са радио уређајем.

Шема 8 – **Прилог уз извештај челне извиднице**

При избору осматрачнице у поједином рејону распореда и када ситуација захтева, са командном извидницом одлази и остало људство командног вода предвиђено за рад на осматрачници.

183. Задаци командне извиднице су: извиђање рејона и избор места осматрачнице командира чете; распоред људства и средстава на осматрачници; организовање осматрања; одређивање места осматрачнице и зоне осматрања; оријентисање инструмената и организовање непосредног осигурања осматрачнице.

За образовање командне извиднице и њен рад командир извиднице добија наређење или заповест од командира чете (тачка **89**).

184. При извиђању рејона и избору места осматрачнице, командир командне извиднице ради следеће:

– организује РХБ-извиђање рејона осматрачнице, и, по потреби, предузима мере НБХ-заштите;

– оријентише људство извиднице на земљишту и упознаје га са ситуацијом;

– прикривено извиђа рејон и бира погодно место за основну и резервну осматрачницу, а по потреби и привремену, бочну и истакнуту;

– упознаје командира чете са изабраним местом осматрачнице (осматрачница) и тражи његову сагласност;

– одређује распоред људства и средстава на осматрачници и дежурног осматрача, назначавајући му зону, рејон нарочите пажње и задатак осматрања;

– организује непосредно осигурање осматрачнице;

– организује довођење осталог људства командног вода и поседање осматрачнице;

– организује утврђивање и маскирање осматрачнице;

– одређује место осматрачнице по карти и оријентише инструменте;

– извиђа и бира наредне осматрачнице кад за то има времена и могућности.

Уколико командир чете није са командном извидницом од почетка њеног рада, при његовом доласку на осматрачницу командир командне извиднице (у његовој одсутности – командир извиђачког одељења) сачекује га и извештава о избору осматрачнице (резервне, привремене, бочне, истакнуте), при чему га оријентише, упознаје са зоном осматрања и рејоном нарочите пажње, распоредом непријатељевих снага и сопствених јединица и откривеним циљевима , те му даје координате осматрачнице.

185. Извидницу ватреног положаја образује чета ради извиђања рејона и избора места елемената борбеног распореда на ватреном положају.

У састав извиднице, у начелу, улази: заменик командира чете – командир извиднице, један командир одељења минобацача (основног) и из сваког одељења минобацача по 1–2 послужиоца са радиолошким детектором и прибором за хемијско извиђање. Извидница са собом носи потребне инструменте, прибор и алат за рад.

Ако се предвиђа коректура пре поседања ватреног положаја, у састав извиднице улазе рачуначко и једно одељење минобацача (основно).

186. За извиђање ВП, командир извиднице добија наређење од командира чете, које, у начелу, садржи:

– податке о непријатељу;

– задатак батаљона (подржаване јединице) и суседа;

– задатак чете;

– рејон ВП (основних, привремених, наредних, резервних, лажних);

– основу и допунску зону дејства и рејон евентуалног дејства;

– основни правац и линију најмање даљине;

– време и начин поседања ВП;

– готовост за дејство.

187. Командир извиднице ватрених положаја упознаје људство са задатком, води извидницу у рејон ВП, одређује 1–2 стражара за непосредно осигурање, упућује 2 послужиоца са радиолошким детектором и прибором за хемијско извиђање да извиде рејон ВП у РХБ и безбедносном смислу.

Када командир извиднице добије извештај да нема опасности, обилази рејон ВП и:

– одређује место основног и осталих оруђа чете за дејство у зони и допунској зони дејства;

– одређује место рачуначког одељења;
– одређује место средстава вуче;
– одређује места снага и средстава непосредног осигурања ватреног положаја и место постављања мина;
– одређује прилазне путеве и правце кретања;
– одређује или организује одређивање координата ВП чете по карти;
– обележава основни правац;
– извиђа резервни ВП;
– извиђа по могућности (у одбрани и када има времена) ВПн и правце премештања на њих;
– у одређено време упућује војника или старешину на тачку развођења батаљона минобацача ради довођења чете на ВП.

Детаљнији рад извиднице при избору и одређивању појединих елемената регулише командир чете својим наређењем.

188. Када чета дејствује у саставу батаљона минобацача, извидница ВП чете улази у састав извиднице БП батаљона и поступа према наређењима заменика команданта батаљона.

189. Ако је основно оруђе чете истовремено и коректурно оруђе батаљона, а предвиђа се управљање и руковање ватром батаљона применом коректурног оруђа, основно оруђе се према потреби упућује са извидницом ВП ради извршења коректуре.

190. Коначарску извидницу упућује командир чете ради извиђања и припремања рејона за одмарање и коначење. Задаци коначарске извиднице су: извиђање одређеног рејона за одмор; процена услова за смештај и осигурање; подела рејона на потчињене јединице; одређивање путева за развођење чете у рејону размештања; организовање саобраћаја кроз рејон и спровођење других наређених мера.

У начелу је чини један официр (командир извиднице), четни старешина и потребан број војника.

Када је чета у саставу батаљона минобацача, њена коначарска извидница улази у састав коначарске извиднице батаљона.

191. За извиђање рејона одмора, командир коначарске извиднице добија наређење од командира чете, које, у начелу, садржи: састав извиднице, време поласка, начин и правац кретања, рејон за одмарање и приближан распоред јединица на одмору; правац кретања колоне и приближно време доласка колоне у рејон за одмор; податке о општој ситуацији и стању на територији (уколико су познати); време и место дочека колоне и подношење извештаја, као и друга упутства за рад.

Рад коначарске извиднице одбија се према одредбама Главе VII, тачка **427.**

3. БЕЗБЕДНОСНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

192. Безбедносно обезбеђење (БОб) чете обухвата мере, радње и поступке које предузимају припадници чете у циљу откривања и спречавања обавештајне, диверзантско-терористичке, психолошко-пропагандне и других облика непријатељеве делатности у чети и рејонима припреме, организовања и извођења борбених дејстава.

Командир чете и остале старешине чете организују БОб као редовну делатност. Сваки старешина одговоран је за стање безбедности своје јединице, у оквиру своје надлежности.

193. У чети се, у зависности од испољене и очекиване субверзивне делатности непријатеља, предузимају следеће превентивне мере БОб:
– заштита тајности података, заповести и других борбених докумената;
– правовремено уочавање и разоткривање могућих извора непријатељеве делатности;
– безбедност и тајност покрета и поседања ВП чете;
– заштита тајности телефонског и радио саобраћаја;
– спровођење наређених мера ограничења у рејону ВП, рејону размештаја и на маршу (ограничење кретања, забрана приступа непозваним лицима и сл.);
– заштита наоружања и технике од диверзантске и саботажне делатности непријатеља;

– откривање непознатих и сумњивих лица у рејонима ВП чете и њихово спровођење надлежним органима;

– спречавање дезинформација, бекства из јединице, панике, деморалисања, отказивања послушности и другог утицаја непријатеља на борбену готовост чете;

– правовремено извештавање и обавештавање команданта батаљона (подржаване јединице), потчињених и суседа о појави обавештајно-извиђачких, диверзантских и других специјалних снага непријатеља, ради предузимања мера за њихово разбијање и уништење;

– контрола прописаних и наређених мера БОб и правовремено отклањање уочених слабости.

194. Ефикасност мера БОб зависи, пре свега, од безбедносне оспособљености свих припадника чете, чему се при обуци мора посветити одговарајућа пажња, користећи за то различите облике и примере, искуства сопствених и других јединица.

4. ПРОТИВНУКЛЕАРНО-ХЕМИЈСКО И БИОЛОШКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

195. Противнуклеарно, противхемијско и противбиолошко обезбеђење организује командир чете у свим ситуацијама, правовремено и непрекидно, ради заштите људства и материјалних средстава од дејства нуклеарног, хемијског и биолошког (НХБ) оружја непријатеља.

Мере ПНХБОб су: нуклеарна, хемијска и биолошка (НХБ) контрола; нуклеарна, хемијска и биолошка заштита и отклањање последица дејства нуклеарног, хемијског и биолошког оружја.

196. Нуклеарна, хемијска и биолошка контрола остварују се:

– осматрањем непријатеља ради правовременог откривања непријатељевих припрема за употребу и почетка употребе НХБ-оружја; осматрање се организује у склопу општег осматрања, које врше осматрачи и старешине чете;

– радиолошким и хемијским извиђањем у рејонима ватрених положаја, размештаја и на правцима кретања, ради правовременог откривања контаминација (на земљишту, у ваздуху, на наоружању и опреми) и предузимања мера заштите и деконтаминације;

– обавештавањем чете о насталој или упозорењем о предстојећој опасности од дејства НХБ-оружја; обавештавања врше претпостављене и све друге старешине чим уоче – осмотре нуклеарну експлозију, хемијски удар, облак радиоактивних падавина, паре бојних отрова, контаминирано земљиште, храну и воду; обавештавање се врши уговореним сигналима – знацима НХБ узбуне, а обавештавање о предстојећој опасности достављају се у виду преношења сигнала опасности везом командовања;

– редовном дозиметријском контролом људства сваких 10 дана и ванредном, ако је чета била изложена почетном дејству нуклеарне експлозије или је дејствовала на контаминираном земљишту; дозиметријску контролу организује командир чете, по наређењу команданта батаљона (подржаване јединице); очитавање дозиметара врше дозиметристи које упути командант батаљона (подржаване јединице); о степену озрачења води се појединачна и збирна евиденција, а извештаји се достављају претпостављеној команди;

– контролно-заштитном службом на контаминираном земљишту и у рејонима ватрених положаја, размештаја и на правцу кретања чете, коју организује и успоставља командир чете постављањем одговарајућих знакова обавештења или војника – стражара.

197. Заштита од нуклеарног, хемијског и биолошког оружја постиже се:

– предузимањем тактичких мера и поступака;

– правовременом и правилном употребом формацијских и приручних средстава за личну заштиту, израдом и коришћењем склоништа, фортификацијских и других објеката за колективну заштиту;

– заштитом материјалних средстава од уништења и контаминације, првенствено хране и воде.

198. Тактичке мере и поступци заштите су:

– растресит распоред борбеног и маршевског распореда и у рејону размештаја – одмора,

– маскирање и израда фортификацијских објеката за заштиту и

– извлачење из контаминираних рејона и њихов обилазак.

199. Личну заштиту чине мере и поступци које предузимају појединци, самоиницијативно, по наређењу старешина или на уговорени сигнал. Те мере су:

– брза и правилна употреба формацијских и приручних средстава за заштиту органа за дисање и тела од радиолошке и хемијске контаминације,

– подешавање и коришћење заклона за заштиту од дејства нуклеарне експлозије и капљичасте контаминације и

– заштита личног и заједничког наоружања и остале опреме од уништења и контаминације.

200. Колективну заштиту организује командир чете преко СВП, првенствено на ватреном положају и у рејону размештаја. За колективну заштиту, кад год постоје услови, треба радити склоништа, подешавати и користити подруме, пећине, тунеле и сличне објекте.

У склоништа за људе треба уграђивати филтере за пречишћавање ваздуха, формацијске или од приручног материјала.

Заштита муниције и друге опреме постиже се укопавањем и склањањем у постојеће природне или вештачке објекте.

201. Отклањање последица дејства нуклеарних и хемијских удара организује командир чете и друге старешине чете ради спасавања повређеног људства и успостављања борбене способности чете. Мере за отклањање последица су:

– извлачење повређеног људства, оштећеног и контаминираног наоружања и опреме из рејона нуклеарног и хемијског удара и указивање прве помоћи повређенима,

– извршење појединачне, групне и скупе деконтаминације и

– локализовање и гашење пожара насталих као последица нуклеарних удара.

202. Појединачна деконтаминација врши се формацијским приборима или приручним средствима. Лична деконтаминација изводи се у току борбе, одмах после хемијског напада, у времену од 1 до 5 минута.

203. Групну деконтаминацију заједничког наоружања и возила врше послуге и возачи одговарајућим формацијским приборима или приручним средствима. Организују је командири одељења, водова, СВП и командир чете, а изводи се на ватреном положају или непосредно иза њега, наизменично по одељењима – оруђима.

Скупна деконтаминација у чети изводи се ангажовањем целе јединице или њеног највећег дела на деконтаминационом месту батаљона (подржаване јединице).

Деконтаминација се изводи средствима додељеним из више команде и одговарајућим месним средствима (ватрогасне пумпе, брентаче, леђне или моторне виноградарске – воћарске прскалице, баштенске канте, кофе, бурад, казани и др.). Ако се не располаже са довољно месних средстава, могу се користити и прибори за деконтаминацију оруђа и прибори за деконтаминацију возила.

204. Деконтаминација земљишта око оруђа и стаза за кретање на ватреном положају врши се после извршене личне деконтаминације и групне деконтаминације оруђа. Ова деконтаминација изводи се скидањем контаминиране површине, набацивањем чистог материјала на контаминирано земљиште или посипањем материјала за деконтаминацију – капоритом, хладним кречом и сл.

Хемијска деконтаминација земљишта ван насељених места и шума може се изводити поливањем контаминиране површине смешом нафте или бензина и њеним паљењем.

205. Командир чете одговоран је за противнуклеарно, противхемијско и противбиолошко обезбеђење. Због тога је његова дужност да лично или преко командира водова:

– стално остварује увид у стање и спремност чете за правовремено предузимање мера ПНХБОб;

– у границама својих могућности, стално прати и упознаје борбене особине, карактеристике дејства и начине

употребе НХБ оружја непријатеља и њихов утицај на борбена дејства и ПНХБОб чете;

– погодним распоредом чете умањује могуће ефекте употребе НХБ оружја по чети;

– проверава правовременост и ваљаност организације и извршења НХБ-контроле у рејонима распореда и дејства чете;

– најхитније доставља команди батаљона (подржаване јединице) све прикупљене податке о НХБ-ситуацији, уз истовремену оцену њеног утицаја на дејство и поступке чете;

– утиче на правилност организовања и предузимања мере личне и колективне заштите, на правилно коришћење формацијских, месних и приручних средстава;

– прати стање озрачености људства чете и захтева дозиметријску контролу;

– организује деконтаминацију чете, земљишта и објеката формацијским, месним и приручним средствима;

– обезбеђује правилну употребу, чување, одржавање и исправност свих средстава за личну заштиту, детекцију, дозиметрију и деконтаминацију.

5. ПОЗАДИНСКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

1) ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

206. Позадинско обезбеђење (ПоОб) чете је скуп делатности, мера и поступака којима се стварају најповољнији материјални, здравствени и други услови за извршење борбених задатака и нормалан живот и рад чете.

207. Позадинско обезбеђење (ПоОб) чете **обухвата** техничко, интендантско, санитетско, саобраћајно и противпожарно обезбеђење, а када располаже сточним саставом и ветеринарско обезбеђење.

Позадинско обезбеђење чете је у надлежности претпостављене команде, која за чету обавља: дотур и снабдевање материјалним средствима; припремање хране; испомоћ у одржавању оштећене технике; евакуацију повређених и

оболелих, оштећене технике и сувишних (непотребних) материјалних средстава; регулисање саобраћаја; здравствену и ветеринарску заштиту; финансирање; противпожарно обезбеђење и асанацију бојишта.

За позадинско обезбеђење чете одговоран је командир чете. Командир чете планира, организује и руководи позадинским обезбеђењем чете преко четног старешине, болничара и командира водова, а командир вода преко командира одељења, на основу добијеног задатка, података из заповести о ПоОБ и стања ПоОб чете.

208. Командир чете путем заповести или посебним наређењем за ПоОб упознаје потчињене са рејонима распореда позадинских станица батаљона и најповољнијим прилазима до њих и одређује: место станице за снабдевање и место санитетске прихватнице (ако се образују); количину, време и место пријема одобрене количине муниције, горива и других средстава за извршење борбеног задатка; норме утрошака муниције; погонског горива и начин попуне; начин преузимања и дотура хране од интендантске станице батаљона и начин поделе јела; начин евакуације повређених и оболелих и оштећених средстава и, по потреби, друга питања.

Командири водова старају се о спровођењу ПоОб у воду – одељењу.

209. Ради попуне чете обавља се снабдевање недостајућим (утрошеним или уништеним) материјалним средствима према материјалној формацији и одобреном утрошку за извршење задатка. Обавља се свакодневно, на основу: одобрених утрошака материјалних средстава, плана претпостављене команде, захтева (требовања) чете и дневних извештаја о утрошку материјалних средстава.

Снабдевање чете обавља се из позадинских станица батаљона (подржаване јединице). У појединим ситуацијама, при дејству на ЗТ и слично, чета се може снабдевати преко војно-територијалних јединица и других снага одбране.

Снабдевање је делатност коју регулише командант батаљона (подржаване јединице) и обавља се по принципу „од себе“, у начелу до четне станице за снабдевање, односно до

ватреног положаја вода – одељења. Изузетно се може одвијати и по принципу „к себи“. У том случају, чета од снабдевачких или других органа изузима одобрене количине материјалних средстава или један њихов део.

210. Евакуација се предузима ради растерећења чете од повређених и оболелих, неисправних материјалних средстава, празне амбалаже и слично.

Евакуација повређених и оболелих обавља се ради указивања потребне медицинске помоћи у вишим санитетским етапама или здравственим установама, а оштећена и неисправна материјална средства ради ремонта. У начелу се обавља повратним транспортом и усклађује са снабдевањем.

Приоритет у евакуацији имају, повређени и оболели, оштећена материјална **средства**, нарочито значајна за извршење задатка и друго.

211. Утрошак материјалних резерви за борбене потребе одређује командант батаљона (одржаване јединице), посебно за сваки задатак, или се троше на основу и у оквиру прописаних норми.

Величина и распоред материјалних резерви прописује се материјалном формацијом чете и другим критеријумима припадања, а налазе се код војника, уз оруђе, возила или друга материјална средства.

2) ТЕХНИЧКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

212. Техничко обезбеђење (ТОб) обухвата: техничко снабдевање и одржавање техничких материјалних средстава.

213. Техничким снабдевањем чета се попуњава основним средствима (наоружање, возила, средства везе и друга средства предвиђена формацијом и критеријумима попуне), муницијом, погонским горивом и осталим потрошним материјалним средствима.

Снабдевање чете може да се обави у припремном периоду, у току борбе и после извршеног задатка.

214. Муниција и остала техничка материјална средства дотурају се у чету транспортним средствима више јединице.

Изузимање муниције из четне станице за снабдевање, односно са одређеног места истовара на ватреном положају и разношење до водова – одељења, у начелу обављају послужиоци оруђа на рукама, а у повољним условима и транспортним средствима.

215. Техничко одржавање техничких материјалних средстава обухвата радње, мере и поступке које предузима људство чете ради одржавања сталне исправности и борбене спремности тих средстава.

Оштећена техничка материјална средства командир чете пријављује за оправку претпостављеној команди по врсти средстава, карактеру оштећења и места оштећења. Када је чети придата екипа за лаки ремонт, онда јој командир чете даје задатке и обезбеђује услове за рад.

216. У чети се обавља **основно одржавање** техничких материјалних средстава. Изводи се непрекидно и у свим условима. Оно обухвата **дневне прегледе и опслуживање.** Командир чете организује основно одржавање, а обављају га послужиоци оруђа и руковаоци те послужиоци других материјалних техничких средстава.

Оштећена техничка материјална средства, која се не могу оправити на месту оштећења, прикупљају се у четној станици за снабдевање или на одређеном месту у воду ради евакуације у ремонтну станицу претпостављене команде повратним транспортом.

3) ИНТЕНДАНТСКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

217. Интендантско обезбеђење (ИнОб) чете обухвата: снабдевање интендантским материјалним средствима; пријем и поделу хране; обезбеђење водом; основно одржавање интендантских материјалних средстава на употреби; прикупљање и предају рубља на прање; шишање и купање људства и друго.

Интендатско обезбеђење чете планира, организује и спроводи претпостављена команда својим снагама и средствима, а непосредно ИнОб људства чете обавља четни ста-

решина (командир вода) на основу наређења и упутства командира чете.

Снабдевање чете интендантским материјалним средствима обавља претпостављена команда својим снагама и средствима, на основу бројног стања чете и извештаја о утрошку, оштећењима и губицима интендантских материјалних средстава. Интендантска јединица претпостављене команде дотура потребна средства до чете или их изузима четни старешина, у интендантској станици. Командири водова и одељења одговорни су за снабдевање својих јединица, због чега одређују потребно људство за пријем, разношење и поделу интендантских материјалних средстава.

218. Људство чете храни се, у зависности од ситуације, куваном или сувом храном или комбиновано, што регулише командант батаљона (подржаване јединице). Храна се припрема у интендантској станици батаљона.

У чети се, по потреби, припрема топли напитак (чај, бела кафа, и др.) и пере прибор за јело, термос-посуде и друго посуђе. У изузетним ситуацијама, када се из интендантске станице претпостављене команде не може обезбедити кувано јело, чета има могућности да припреми храну за свој састав.

Пријем – преузимање куване и суве хране из интендантске станице батаљона и дотур до чете те непосредна подела хране људству обавља се средствима чете.

Непосредна подела хране људству, у зависности од ситуације, може се обављати тако што ће људство доћи на четну станицу за снабдевање, односно на одређено место на ватреном положају вода, донети му храну на положаје у термос-посудама или комбиновано. Подела хране на положају може се обавити на једном месту за вод – одељење.

219. Исхрана стоке у чети обавља се прописаним оброцима сточне хране, која се, обично, издаје одједном у целодневном оброку.

220. Чета се самостално снабдева водом када у рејону распореда има воде коју је прегледао санитетски орган и дозволио њену употребу. Ако у рејону распореда нема воде, чета је преузима у интендантској станици претпостављене

команде и дели људству. У изузетним ситуацијама, вода се у чети обезбеђује пречишћавањем воде формацијским средствима.

221. Ситне оправке одеће, обуће и друге интендантске опреме обављају војници сопственим прибором.

Прикупљање неисправне опреме и рубља за прање, као и предаја на оправку и прање, планира се и организује по јединицама у чети и усклађује са планом дотура и евакуације.

Подшишавање и шишање људства чете организује претпостављена команда, упућивањем војника берберина у чету.

4) САНИТЕТСКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

222. Санитетско обезбеђење (СнОб) чете обухвата превентивну медицинску заштиту, збрињавање повређених и оболелих и снабдевање санитетским материјалним средствима.

Санитетско обезбеђење чете остварује се уз ослањање на санитетску станицу батаљона (подржаване јединице), или на одређену здравствену установу, што регулише претпостављена команда.

223. У чети, из области превентивномедицинске заштите организују се, спроводе и контролишу основне превентивномедицинске мере (основне мере личне хигијене, смештаја, хигијенски режим у коришћењу воде и животних намирница, уклањање отпадних материјала и делимична РХБ деконтаминација повређених и оболелих).

Остале мере превентивномедицинске заштите у чети спроводе се уз ослањање на санитетску станицу претпостављене команде, односно здравствене установе.

Избор и обим мера зависи од конкретне ситуације и могућности санитетске станице претпостављене команде, односно здравствене установе.

За спровођење превентивномедицинских мера у чети одговоран је командир, а носиоци су командири водова, болничар и органи санитетске службе претпостављене команде.

224. Збрињавање повређених и оболелих у чети обухвата пружање прве помоћи и њихово припремање за евакуацију. Прва помоћ пружа се повређенима на месту повређивања у виду самопомоћи, узајамне помоћи или од болничара у чети.

Лако повређени и оболели, којима није потребан виши облик медицинске помоћи, после пружене прве помоћи остају у чети. Повређени и оболели који не могу наставити борбу, после пружене прве помоћи, прикупљају се и транспортним средствима претпостављене команде евакуишу у санитетску станицу више јединице или здравствену установу, где им се пружа одговарајућа медицинска помоћ. За евакуацију повређених и оболелих, осим санитетских, користе се, по потреби, и друга транспортна средства, а може се ангажовати и становништво.

225. Снабдевање санитетским материјалним средствима обавља претпостављена команда по принципу дотура „од себе“, у начелу у припремном периоду и после извршеног задатка.

5) ВЕТЕРИНАРСКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

226. У чети, која у свом саставу има запрежна или товарна грла, организују се **ветеринарско обезбеђење** (ВтОб) које обухвата: заштиту здравља и радне способности стоке, збрињавање повређене и оболеле стоке и снабдевање ветеринарским материјалним средствима. За ветеринарско обезбеђење чета се у свему ослања на претпостављену команду.

227. Заштита здравља и радне способности стоке постиже се применом општих и стручних профилактичких и противепизоотских и ветеринарских мера РХБ заштите.

Опште профилактичке мере (смештај, исхрана, употреба и нега стоке, заштита од повређивања и болести) и мере РХБ заштите стоке организују и спроводе старешине у чети и људство које је задужено стоком. Стручне профилактичке и противепизоотске мере и ветеринарске мере РХБ заштите обављају органи и јединице ветеринарске службе.

228. Повређеној и оболелој стоци у чети указује се прва ветеринарска помоћ. Евакуација повређене и оболеле стоке обавља се по принципу „од себе“, упућивањем водича ради вођења стоке. Ако је могуће, за водиче се може користити месно становништво.

229. Снабдевање ветеринарским материјалним средствима обавља претпостављена команда својим транспортом. У начелу, снабдевање се обавља пре или после извршења добијеног задатка, а у току борбе само изузетно.

6) САОБРАЋАЈНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

230. Саобраћајно обезбеђење (СбОб) чете планира и организује претпостављена команда. Командир чете спроводи наређене мере СбОб, регулише поступке водова и стара се да при извршењу задатака све потчињене јединице и појединци поштују опште норме, правила и прописе у саобраћају, као и наређења надлежних саобраћајних органа.

Начин коришћења комуникација до чете, те регулисање и контролу саобраћаја на њима одређује, у начелу, претпостављена команда. При регулисању и контроли саобраћаја за чету треба обратити пажњу на поседање положаја, односно премештање чете, имајући у виду приоритет кретања чете и усклађивање кретања са осталим учесницима у саобраћају.

231. Командир чете за регулисање и контролу саобраћаја на критичним тачкама и деоницама пута одређује потребан број људи. Регулисање и контролу саобраћаја организује у рејонима размештаја, на правцима кретања и дејства и на путевима дотура и евакуације.

У току кретања, командир чете контролише: придржавање наређене брзине кретања, одстојања између возила, маскирну дисциплину (употреба светла и друге мере); смештај и осигурање људства и терета који се превози; поштовање саобраћајних знакова и захтева органа за регулисање и контролу саобраћаја, као и друге мере и поступке којима

се обезбеђује дисциплина у саобраћају и правовремено извршење планираног кретања.

7) ПРОТИВПОЖАРНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ

232. Противпожарно обезбеђење (ППОб) обухвата превентивне мере и поступке којима се спречава избијање пожара, умањују њихови ефекти и отклањају последице. За правилно и правовремено организовање противпожарног обезбеђења у рејонима размештаја и распореда одговоран је командир, а за његово спровођење све старешине чете.

233. Противпожарна заштита остварује се: одржавањем противпожарне дисциплине, уклањањем запаљивих материјала, уређењем заштитних појасева, односно просека око ватрених положаја (по потреби); укопавањем лако запаљивих и експлозивних материјала; коришћењем природних заклона и организованим ангажовањем људства, опреме и средства за гашење пожара.

234. Осматрање и јављање о пожарима организује се у свим ситуацијама. Обављају га сви осматрачи, извиђачи, стражари, старешине и други органи који, поред редовне дужности, обављају осматрање и јављање о појави пожара.

Почетне пожаре у својим рејонима јединице гасе саме, користећи сва расположива формацијска и приручна средства која се у датом моменту могу употребити и која се правовремено припремају.

По потреби и по наређењу претпостављеног старешине, у гашењу пожара могу учествовати и јединице које нису захваћене пожаром, као и противпожарне јединице цивилне заштите и становништво.

235. Уколико се ширење пожара не може спречити, јединице се, по наређењу претпостављеног извлаче на погодне положаје.

6. МАСКИРАЊЕ

236. Маскирање чете је скуп техничких и тактичких радњи и поступака које чета организује и предузима у свим условима и водовима борбе и ван ње, како би се непријатељ довео у заблуду о стварном распореду, намерама и дејству чете.

Организује се и изводи без посебног наређења и непрекидно. Изводи се максималним коришћењем месних средстава и материјала, а допуњава формацијским и приручним средствима.

237. Маскирање чете остварује се: скривањем, прикривањем и учешћем у обмањивању.

За скривања се користе и подешавају природни објекти (јаруге, удоља, пошумљени делови земљишта и сл.), и израђују вештачки објекти утврђивања (заклони, склоништа и сл.), при чему се, кад год је то могуће, користе правовремено уређени објекти у рејону дејства (одмарања). Скривање обезбеђује најпотпунији степен маскирања.

Прикривање се предузима када није могуће постићи потпуни степен маскирања. Њиме се непријатељу отежава да тачно одреди величину јединице. Чета га остварује разноврсним тактичким поступцима (растреситим распоредом, брзим и изненадним отварањем ватре, честим променама ВП, кретањем и премештањем по покривеном земљишту и сл.).

Обмањивање се обавља према плану претпостављене команде, а чине га израда лажних осматрачница и ВП те повремено дејство са њих ради „оживљавања" изведених лажних радова маскирања.

7. ОСИГУРАЊЕ

238. Осигурање обухвата мере, поступке, активности и дејства којима се обезбеђују повољни услови за припрему јединица чете, њихово правовремено и организовано ступа-

ње у борбу и успешно извођење борбених дејстава. Предузима се у свим условима ради спречавања непријатељевог извиђања и изненадних дејстава, заштите властитих снага и средстава, очување борбене способности јединица чете до ступања у борбу и стварања повољних услова за предузимање предвиђених дејстава.

За задатак осигурања одређује се део снага и средстава чете.

239. Чета се у свим ситуацијама осигурава непосредним осигурањем, а када маршује самостално и маршевским осигурањем.

Чета по наређењу команданта батаљона (подржаване јединице) подржава на маршу маршевско осигурање, у борби борбено осигурање, на одмору предстражно осигурање.

Непосредно осигурање (страже, објавнице, патроле, осматрачи, дежурни) организује и спроводи командир чете у свим условима властитим снагама и средствима *(шема 9)*.

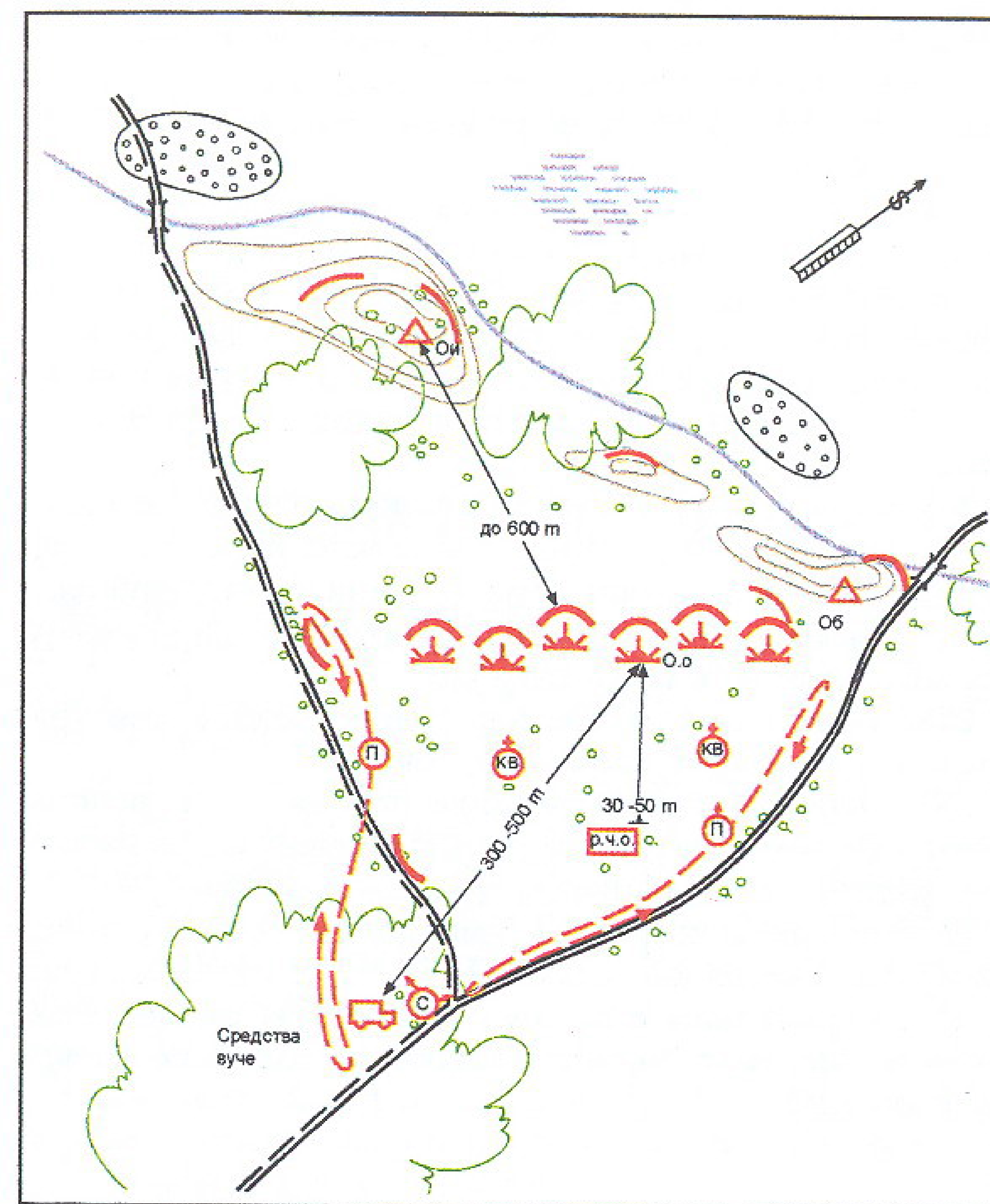
240. Извиђање, осматрање и обавештавање о појави непријатеља у рејонима распореда елемената борбеног распореда врши се са осматрачница свих старешина чете и других извиђачких органа.

Осматрачнице се бирају на погодним местима у непосредној близини ВП, са којих је могуће успешно осматрање прилаза ка ВП и обавештавање у уговореним сигналима. Њих поседају 1–2 војника са средствима за осматрање, РХ извиђање и давање сигнала.

Извиђање правца (рејона) највероватније појаве непријатеља остварује се објавницама или правовременим упућивањем извиђачке патроле из састава батаљона, а изузетно из састава чете.

241. Непријатеља осматрају и обавештавају о његовој појави све старешине чете, извиђачки органи и органи непосредног осигурања ватреног положаја.

Обавештења се достављају и преносе гласом, сигналима и куририма. За осматрање и преношење сигнала са помоћних осматрачница, код појединих елемената ватреног положаја одређују се осматрачи сигнала.

Шема 9 **– Непосредно осигурање ватреног положаја чете**

242. Блиска одбрана ВП чете организује се ради одбијања изненадног напада непријатеља. Одбрана се организује према конкретним условима и варијантама могућег дејства непријатеља. Блиску одбрану ватреног положаја организује СВП, а целокупно људство ватреног положаја детаљно се упознаје са својим задацима.

243. За одбијање непријатељевог напада на ВП, део послужилаца поседа одређене положаје за борбу, а остали из-

вршавају основни задатак. Када је напад изненадан и снажан, прекида се извршење ватреног задатка у свим расположивим снагама и средствима дејствује ради одбијања непријатељевог напада.

244. Дежурство се успоставља за време прекида борбених дејстава или када је чета на одмору. За дежурство се у начелу одређује 1/3 – 1/2 људства и оруђа. Њихов задатак је да први ступе у дејство по непријатељевом ваздушном десанту или у случају изненадног напада на ватрени положај и тако обезбеде потребно време и услове за организовано ступање чете у борбу.

245. Стражари се постављају у непосредној близини појединих елемената б/р ватреног положаја ради непосредног обезбеђења или на прилазима ВП или осматрачници или рејону одмора ради регулисања саобраћаја. Постављају се на истој удаљености као и патроле.

246. Патроле, као елеменат непосредног осигурања, образују се и користе према потреби.

247. Осигурање осматрачнице постиже се првенствено њеним избором и размештајем у распореду елемената борбеног распореда батаљона (подржаване јединице).

Непосредно осигурање и самоодбрана осматрачнице организују се слично као и на ВП. За то се ангажују снаге и средства која се налазе на осматрачници, уз садејство са суседним елементима борбеног распореда батаљона (подржаване јединице).

Глава V

НАПАД

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

248. Чета може да напада: у разним борбеним, земљишним и временским условима; на фронту, на заузетој територији и у властитој позадини; према задатку команданта батаљона (подржаване јединице).

Чета у саставу батаљона (подржаване јединице) подржава батаљон (подржавану јединицу) који изводи напад из непосредног борбеног додира, из покрета и комбиновано, на непријатеља који се налази у одбрани (која је организована правовремено или на брзину), у покрету, на одмарању, у нападу, у улози десанта.

249. У борбеном распореду батаљона (подржаване јединице), **чета је у улози БВГ,** поседа ВПо 1–2 km иза чета прве линије у саставу главних снага. Изузетно се, по водовима, може придавати четама *(шема 10)*.

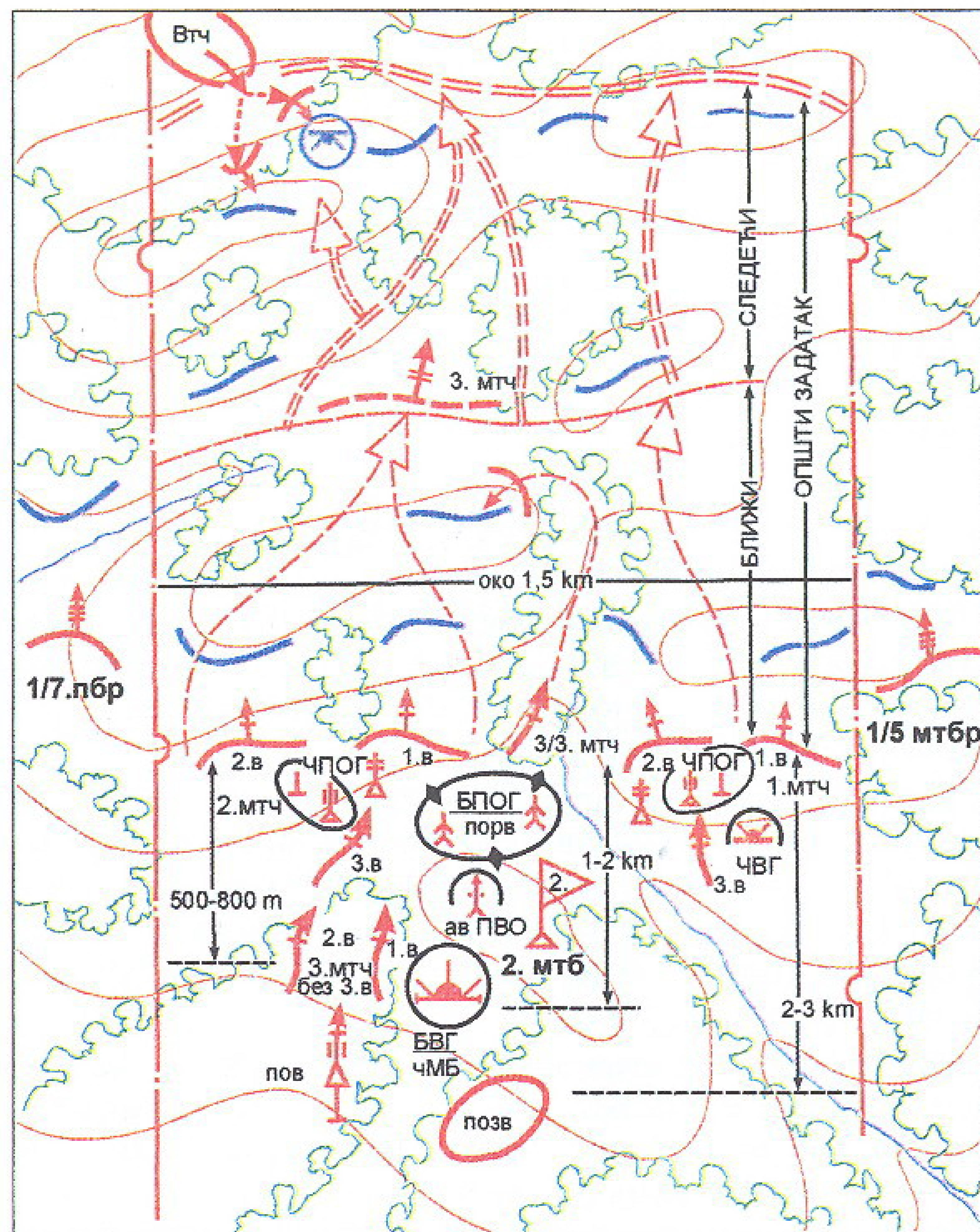
250. Чета у нападу извршава задатке у ватреној припреми у подршци напада.

У ватреној припреми напада чета, у начелу, извршава следеће задатке:

– неутралише и уништава непријатељеву живу силу и ватрена средства на предњем крају и ближој дубини непријатељеве одбране;

– руши објекте утврђивања а, изузетно, прави пролазе у препрекама;

– неутралише и омета непријатељев систем осматрања;

Шема 10 **– Начелна шема напада батаљона**

– обезбеђује бокове, спојеве и позадину подржаване јединице.

У **ватреној подршци напада** чета остварује следеће задатке:

– неутралише живу силу и ватрена средства по дубини одбране;

– спречава непријатеља у успостављању и сређивању нарушеног ватреног система и система командовања;

– омета ватрену припрему и учествује у спречавању и одбијању непријатељевог противнапада;

– неутралише минобацачке јединице и ближе распоређена оруђа артиљерије;

– штити крила и бокове јединица које успешно продиру:

– обезбеђује држање заузетих објеката и достигнутих линија;

– обезбеђује развој и увођење у борбу чета друге линије (резерве) и подржава њихово дејство по дубини;

– учествује у противдесантној борби.

251. Основу за успешно дејство чете у нападу чине: брзина и тајност припрема за напад; правовремено довођење и развој за борбу; непрекидност веза; откривање и дејство по најважнијим циљевима и сигурно садејство са подржаваном јединицом.

Ако чета за одређено време и са одређеном количином муниције непосредно подржава неку јединицу, распоређује се за дејство на правцу напада те јединице.

252. Рејони за развој елемената борбеног распореда чете у нападу одређују се ближе предњем крају непријатељеве одбране.

253. Ватрени положај утврђује се у најнужнијем обиму (рашчишћавање и поравнавање земљишта за место оруђа, израда заклона за заштиту послуга и муниције). Утврђивање се наставља уколико се дуже остаје на истом ВП.

254. Осматрачнице чете распоређује се што ближе предњем крају непријатељеве одбране. Места осматрачница, поред повољних услова за осматрање, треба да обезбеде и заштиту од непријатељевог дејства, јер су могућности њиховог утврђивања ограничене временом задржавања на осматрачници, а условљене темпом напада подржаване јединице.

255. Припрема и организовање чете за дејство у нападу врши се према одредбама Главе II и у складу са расположивим временом. У изразито ограниченом времену чета врши развој за борбу и обавља неопходне припреме за отварање ватре, а све остале радње обављају се касније.

256. У подршци батаљона (подржаване јединице) који напада из непосредног борбеног додира, припрема и организовање чете за дејство је олакшано. Чета је у борбеном рас-

пореду за напад, а старешине добро познају ситуацију и циљеве у непријатељевом распореду. У начелу, користе се поседнути ВП и осматрачнице које су до тада коришћене.

Промена ВП врши се ако се са дотадашњих не могу успешно остварити планирани ватрени задаци. За напад се користи постојећи систем осматрања и организовања везе, уз мања померања и прилагођавање конкретној ситуацији.

Већи део података о циљевима је познат, а за добијање коректурних података користе се елементи претходних гађања.

257. Када је чета у саставу батаљона који је у непосредном борбеном додиру, а одређена је да подржава јединицу која се доводи из дубине и уводи у напад на досадашњем правцу дејства чете, највећа пажња посвећује се организовању садејства.

258. Ако је чета претпочињена јединици која прелази у напад из непосредног борбеног додира на једном од суседних праваца, припрема и организовање чете за дејство изводи се, у начелу, као и у нападу из покрета.

259. При нападу из покрета, припреме и организовања чете за дејство знатно су обимније и сложеније. Најчешће се изводе у ограниченом времену, претежно у покрету и ноћним условима.

Када се припрема за напад из покрета изводи под заштитом снага у непосредном борбеном додиру, командир чете задржава чету у очекујућем рејону или рејону задржавања, а извидницу ватреног положаја и командну извидницу води или им наређује да му се јаве у рејон где им поставља задатке за рад.

Све радове на припреми и организовању чете за дејство (организовање извиђања, утврђивања, организовање и успостављање везе и сл.) треба завршити, у начелу, до поседања ВП.

260. Командир чете може издати заповест у очекујућем рејону (рејону задржавања) и на осматрачници. Задаци СВП могу се дати и у рејону ВП, када командир чете, при одласку на осматрачницу, пролази кроз рејон ВП.

После изласка у рејон осматрачнице и издавања заповести, организује се осматрање и одређују координате циљева.

Када за то постоји могућност, увек се користе подаци о циљевима од јединица које су у непосредном борбеном додиру са непријатељем.

261. Чета се развија за борбу на основу добијеног задатка од команданта батаљона (подржаване јединице), у начелу ноћу или у другим условима ограничене видљивости.

Од очекујућег рејона до линије рашчлањивања – тачке развођења, чета се, у начелу, креће у саставу батаљона (подржаване јединице), а од линије рашчлањивања – тачке развођења до ВП самостално, у засебној колони, у начелу једним путем.

У најпогоднијој тачки у рејону ВП одељења се разводе до својих места, а остали елементи борбеног распореда чете припремају се за дејство.

2. ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ВАТРЕНОЈ ПРИПРЕМИ НАПАДА

262. Ватрена припрема напада батаљона (подржаване јединице) **обухвата** организовано и усклађено ватрено дејство чете, артиљерије и батаљона (подржаване јединице) ради неутралисања и уништења непријатељеве живе силе и ватрених средстава, чиме се слаби одбрамбена моћ, дезорганизује систем командовања и ватре и стварају што повољнији услови за извођење напада.

Напад може отпочети ватреном припремом или без ње. Нападу дању, а посебно када се примењује фронтални напад, претходи снажна ватрена припрема.

Ноћу и у осталим условима ограничене видљивости, на покривеном земљишту и када постоје услови за постизање изненађења, напад се изводи без ватрене припреме, али чета и друга ватрена средства за припрему напада треба да буду припремљена за отварање ватре.

Ватрену припрему напада планира командант батаљона (подржаване јединице) са командиром БВГ на основу: добијеног задатка, одлуке команданта и извода из плана дејства артиљерије.

Планирањем се регулише: почетак, трајање, структура припреме, циљеви, жељени ефекти и утрошак муниције.

У ватреној припреми напада у свим ситуацијама у одређеном степену треба неутралисати живу силу и ватрена средства веће ватрене моћи (четне ватрене и противоклопне групе) на предњем крају и на главном правцу напада.

263. Ватрена припрема напада у начелу почиње када пешадија и тенкови крећу са полазног положаја – линије развоја и траје док наше снаге не избију на линију сигурности.

Према потреби, може почети раније или касније, а изводи се максималним интензитетом ради неутралисања и уништења циљева на предњем крају и у ближој дубини непријатељеве одбране, да би се обезбедило успешно извршење јуриша.

264. Чета из састава батаљона минобацача, која улази у састав бригадне ватрене групе – БрВГ у ватреној припреми напада неутралише живу силу и ватрена средства на предњем крају. При гађању циља у саставу батаљона, чета гађа свој део циља или цео циљ истовремено са другим четама.

265. Када чета у захвату фронта поред батаљона (подржаване јединице) подржава и садејствујуће јединице, правовремено се организује садејство са тим јединицама преко помоћне осматрачнице.

266. Ватрени задатак, структуру групног гађања у ватреној припреми напада и утрошак муниције одређује командант батаљона (подржаване јединице).

Ако командант батаљона (подржаване јединице) не одреди структуру ватрене припреме, одређује је командир чете на основу одређеног трајања, предвиђеног утрошка муниције, потребног времена подржаваној јединици за излазак на линију сигурности и сл.

267. Чета у улози БВГ у ватреној припреми напада у начелу гађа један циљ, чија ширина није већа од 1,5 ширине нормалног снопа и дубине до 150 m.

Трајање ватрене припреме зависи од жељеног ефекта неутралисања, потребног времена да чете прве линије савладају простор од полазног положаја (линије развоја) до јуришног положаја (линије зоне сигурности), расположиве количине муниције, потребног времена за остварење ватре

одређене густине по циљевима на предњем крају непријатељеве одбране.

268. Дејство чете у ватреној припреми почиње у тачно одређено време, које се, у начелу поклапа са временом поласка јединица са полазног положаја (линије развоја) ка јуришном положају.

У осталим случајевима, почетак дејства чете у ватреној припреми одређује се према потребном времену за извршење ватрених задатака до почетка јуриша.

Сигнал за почетак ватрене припреме даје командант батаљона (подржаване јединице). Ако непријатељ предузима извлачење непосредно пред почетак ватрене припреме, она почиње и раније, дејством по снагама које подржавају и штите извлачење и које се извлаче. При нападу ноћу и у условима ограничене видљивости, ватрена припрема може почети нешто касније, најчешће када непријатељ открије наступање наших снага.

Муниција за ватре у ватреној припреми правовремено се припрема за свако оруђе. Пре почетка припреме (2 – 5 минута) командује се заузимање елемената и пуњење оруђа.

Команда и сигнал за почетак ватрене припреме напада даје се са прорачуном да прве мине свих оруђа чете падну по циљу када и осталих артиљеријских јединица које учествују у ватреној припреми напада.

269. Чета **завршава** ватрену припрему остваривањем планиране ватре. Ако батаљон (подржавана јединица) на правцу дејства чете није спремна за јуриш, по захтеву команданта те јединице или наређења команданта батаљона минобацача, продужава дејство по истом циљу одређеним ефектом са муницијом планираном за ватрену подршку.

270. Дејство чете у ватреној припреми у начелу се остварује са заклоњених ВП.

271. Уколико у ватреној припреми напада чета буде изложена дејству непријатељеве артиљерије, авијације, остављених (убачених, специјалних) непријатељевих снага, чета продужава извршење ватреног задатка са смањеним бројем послужилаца.

Остало (неангажовано) људство, у зависности од дејства непријатеља, одлази у склониште или прихвата и води борбу против непријатељевих снага које нападају на ВП (према плану одбране ВП).

Извршење добијеног ватреног задатка може се прекинути само по одобрењу команданта батаљона (подржаване јединице).

Уколико постоји опасност да чета (или поједина оруђа), неће, због непријатељевог дејства, на време исплатити одређену количину муниције на гађане циљеве, командир чете предузима одговарајуће мере за повећање напрезања одељења, коришћењем периода смањеног интензитета или прекида непријатељеве ватре. У оваквим случајевима најважније је да се неутралишу циљеви на предњем крају, а затим по дубини.

3. ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ВАТРЕНОЈ ПОДРШЦИ НАПАДА

272. Ватрена подршка напада почиње на сигнал за јуриш. На дати сигнал, чета преноси дејство на циљ по дубини одбране. Дејство на циљ изводи се док се не утроши планирана количина муниције или не добије сигнал (команда) за прекид или пренос ватре на други циљ.

273. Ватрена подршка напада остварује се ватрама за неутралисање (изузетно за уништење) непријатељевих снага које пружају отпор на узастопним положајима по дубини и спречавају брзо продирање властитих снага.

274. Ватре чете за ватрену подршку напада планирају се правовремено на правцима напада (првенствено на главном правцу) подржаване јединице.

Ватре планира, у начелу, командант батаљона (подржаване јединице) који је и планирао ватре чете у ватреној припреми напада.

Ватре се планирају по местима откривених циљева, местима где се очекује њихова појава или маркантним објектима на земљишту.

Густина планираних ватри треба да обезбеди брзо и успешно преношење ватре на новопојављене циљеве, између планираних ватри.

275. Чета остварује ватру на циљ, објекат или положај на који предстоји непосредан напад властитих снага, односно подржаваних снага или по циљевима који могу да успоре или зауставе напад подржаване јединице.

Структура ватре обично се састоји од ватрених удара или комбинације ватрених удара и систематског гађања.

Трајање ватре зависи од времена потребног јединицама да се припреме за напад на објекат који се гађа, до избијања подржаване јединице на линију сигурности, и потребног ефекта неутралисања.

Наређење за прекид ватре даје командант батаљона, односно старешина подржаване јединице. Ако се ватра оствари у целини, а од старешине подржаване јединице се не добије наређење за прекид паљбе, гађање се наставља систематским гађањем до сигнала за прекид.

Наређење за прекид ватре даје командир чете када властите јединице избију на **линију сигурности.**

276. Непријатељеве снаге које се припремају или врше противнапад, чета неутралише концентричним и запречним ватрама.

277. Ради правовременог премештања чете на ВПн, командир чете прати дејство чета прве линије (подржаване јединице) и према конкретној ситуацији и плану дејства тражи одобрење за премештање.

Премештање чете врши се по водовима, водећи рачуна да јединица не остане без ватрене подршке.

Ако се прекине веза са командантом батаљона (подржаване јединице), премештање регулише командир чете, у договору са старешином јединице која дејствује на том правцу.

За извиђање ВПн, правовремено се упућује извидница ватреног положаја.

278. Осматрачница командира чете премешта се тако да командир чете буде увек у личном додиру са командантом батаљона (подржаване јединице), а за време премештања

улогу извршиоца гађања преузима људство са помоћне осматрачнице.

279. За ватрену припрему увођења у борбу и подршку напада чете друге линије (резерве), чета добија задатак од команданта батаљона (подржаване јединице).

Задаци се могу добити у периоду припреме за напад или непосредно пред увођење чета друге линије (резерве) у борбу. Ако су задаци добијени раније, обично су оријентирни, па се у припремама за увођење конкретизују.

Ватрена припрема увођења снага у борбу у начелу је краћа и обично се изводи ватреним ударима.

280. Ако је вод придат чети пешадије образује **четну ватрену групу** (ЧВГ) и за време ватрене подршке напада дејствује неутралишући и уништавајући поједине ватрене тачке и друге циљеве који спречавају продор снага чете.

Вод се креће у скоковима у борбеном распореду придате чете.

4. ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У РАЗНИМ УСЛОВИМА ИЗВОЂЕЊА НАПАДА

281. Чета може, у различитим земљишним, временским и борбеним условима, **изводити дејство у нападу**: на насељено место; на планинском и пошумљеном земљишту; на заузетој територији; зими; са насилним преласком реке и дејством у гоњењу.

1) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У НАПАДУ НА НАСЕЉЕНО МЕСТО

282. Чета подржава напад батаљона (подржавану јединицу), који напада на насељено место на фронту или на заузетој територији. Напад на насељено место увек се изводи усклађеним дејством одређених снага споља и изнутра и, у начелу, почиње ноћу и у другим условима ограничене видљивости.

У припреми дејства чете при нападу на насељено место пажња се посвећује и:

– упознавању насељеног места на правцу напада батаљона (подржаване јединице) коришћењем одговарајућих планова, аерофото снимака, података прикупљених од извиђачких органа, заробљеника и података добијених од убачених делова, војнотериторијалних јединица и месног становништва;

– уочавању непријатеља на прилазима и на ивици насељеног места и одређивању отпорних тачака и јако утврђених објеката на прилазима, распореду живе силе и ватрених средстава у зградама подешеним за одбрану и распореду непријатељеве артиљерије и осматрачница;

– одређивању најпогоднијих рејона за ВП и осматрачнице, на основу процене насељеног места.

Посебну пажњу командир чете посвећује уочавању зграда и других објеката у којима се налазе властите снаге унутар насељеног места.

283. У току **ватрене припреме** напада на насељено место, чета неутралише, задимљава и осветљава (уништава) живу силу и ватрена средства на прилазима насељеном месту, објектима, на главним улицама, раскрсницама, парковима, руши бункере и утврђене зграде на прилазима и ободу насељеног места.

284. У току **ватрене подршке** напада на насељено место чета неутралише живу силу и ватрена средства у утврђеним зградама и објектима на главним улицама, прилазима и раскрсницама; спречава маневар непријатељевих снага дејством по мостовима, трговима и раскрсницама и спречава довођење свежих снага и снабдевање.

Посебну пажњу треба посветити дејству по рејонима погодним за спуштање хеликоптера.

Ватрени положаји, у зависности од величине насељеног места, могу бити у насељеном месту и ван њега.

285. Заузете зграде и објекте који се користе за осматрачнице треба прегледати и очистити од остављених непријатељевих делова, а посебну пажњу обратити на проналажења и уклањања мина изненађења.

286. Основна врста везе је радио веза. За постављање средстава везе користе се разна склоништа, подруми и други погодни објекти, воћњаци, водећи рачуна о карактеристикама радио уређаја и његовом маскирању.

Због отежаног дотура и повећаног утрошка муниције, чета се правовремено снабдева муницијом и другим средствима, преко норме.

287. После заузимања насељеног места, чета продужава дејство у складу са предвиђеним планом или поступа према наређењу претпостављеног.

2) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У НАПАДУ НА ПЛАНИНСКОМ И ПОШУМЉЕНОМ ЗЕМЉИШТУ

288. Специфичности планинског и пошумљеног земљишта утичу на рад и дејство чете у ватреној припреми и подршци напада и захтевају од старешина чете умешност у руковању ватром и обезбеђење непрекидне подршке подржаване јединице.

При томе старешине у чети морају рачунати на: отежан избор рејона за ВП; отежано организовање, успостављање и коришћење везе; отежано кретање, премештање борбеног распореда и снабдевање; постојање невидљивих и нетучених простора у зони дејства подржаване јединице; отежано осматрање погодака; велико надвишавање осматрачница и циљева; висинске разлике између оруђа на ВП и брзе промене метеоролошких услова. То од старешина чете захтева примену одговарајућих мера, радњи и поступака за отклањање ових утицаја.

Повећана је опасност од дејства остављених (убачених снага непријатеља), честих бујица и зарушавања при неповољним метеоролошким условима.

Ватрени положаји најчешће се бирају у непосредној близини пута, при чему треба избегавати раскрснице и теснаце јер су они често погодни рејони за запречавање и стварање бујица при неповољним метеоролошким условима.

289. Чета у саставу батаљона (подржаване јединице) ВП бира нешто ближе борбеном распореду чета прве линије. За чету која дејствује у саставу батаљона минобацача, ВП могу бити са већим или мањим међусобним растојањем од датих норми на маневарском земљишту.

У зависности од ситуације, водови се могу придавати четама за извршење одређеног задатка.

290. На планинском и пошумљеном земљишту посебна пажња посвећује се организовању, успостављању и одржавању везе, јер испресецано земљиште умањује домет, нарочито радио уређаја ВВФ-опсега.

Погодним избором места за постављање радио уређаја (ближе врховима, у зони опште видљивости, на падинама окренутим учесницима, усмеравањем антене) негативан утицај се може ублажити.

Курирска веза примењује се на краћим одстојањима, а сигнална увек када то услови дозвољавају.

291. Тешка проходност земљишта због малог броја путева отежава кретање, развој, поседање рејона ВП и снабдевање, због чега се нарочита пажња посвећује извиђању и правовременој оправци путева.

Отежано снабдевање захтева економичност у трошењу МС, нарочито муниције. У недостатку путева, снабдевање чете вршити придатим товарним грлима или преношењем на рукама.

292. У **ватреној припреми** напада основни задаци чете су неутралисање непријатељеве живе силе и ватрених средстава на ивици шуме и доминантним висовима на предњем крају и ближој дубини одбране.

293. У **ватреној подршци** напада основни задаци чете су неутралисање непријатељевих осматрачница на појединим висовима и живе силе на положајима иза гребена, нарочито у време избијања сопствених снага на гребен и обезбеђење бокова подржаване јединице.

У извршавању ових задатака често се примењују гађања коришћењем близинских упаљача, при дејству у шуми, а на красу минама са упаљачима подешеним на успорено дејство.

294. Премештање чете због слабе проходности земљишта врши се ређе и у већим скоковима. Када је премештање успорено или отежано због слабе проходности, а подршка неопходна и располаже се хеликоптерима, чета се може премештати хеликоптерима.

Због малог броја путева и могућности њиховог запречавања и дејства НХБ оружја, посебна пажња посвећује се мерама ПНХБО и регулисања саобраћаја.

3) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У НАПАДУ НА ЗАУЗЕТОЈ ТЕРИТОРИЈИ

295. Основу за успешно дејство чете у нападу на заузетој територији чине: брзина и тајност припрема за напад; правовремено довођење и развој за борбу; непрекидност веза; откривање и дејство по најважнијим циљевима и сигурно садејство са подржаваном јединицом.

Ако чета за одређено време и са одређеном количином муниције непосредно подржава неку јединицу, распоређује се за дејство на правцу напада те јединице.

296. Задаци чете на заузетој територији када подржава напад батаљона (подржавану јединицу), који садејствује снагама са фронта, у начелу су:

– неутралисање (уништење) појединих делова непријатељевих снага, по правцима напада наших снага са фронта и заштита њихових бокова;

– неутралисање непријатељевих резерви у рејонима прикупљања и у току њиховог кретања и развоја за борбу;

– неутралисање непријатељевих КМ, позадинских јединица, транспортних колона и посадних снага;

– неутралисање непријатељевих снага које одступају;

– дејство по непријатељевим аеродромима (хелиодромима) и средствима ПВО.

297. На заузетој територији чета подржава напад јединица у борби за важније објекте (превоје, раскрснице путева, мостове и теснаце) које треба заузети, држати да би се спречио маневар непријатељевих снага и убрзао напад властитих снага с фронта.

Напад се изводи најчешће без ватрене припреме и уз ограничену ватрену подршку, где се у току припреме за дејство планира више рејона евентуалног дејства.

4) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У НАПАДУ ЗИМИ

298. Зима битно утиче на припрему, организовање и извођење напада. Ограничена је могућност кретања, дани су краћи, па је повећано време за ноћно дејство. Због тога је потребно предузимање мера за очување борбене и физичке способности чете и функционисање оружја, оруђа, нишанских справа, возила и других техничких средстава.

Када је год то могуће, ВП треба бирати на местима заштићеним од хладноће, ветра и вејавице, уз предузимање мера против смрзавања, а људству треба обезбедити топлу храну и напитке.

299. Зимски услови знатно утичу на напад чете. Поред осталог, ограничена је употреба моторних возила по снегу висине преко 50 cm. Отежано је кретање ван путева. Ако висина снега прелази 80 cm, ван рашчишћених путева – праваца онемогућено је кретање моторних возила.

Услед наглог топљења снега, поготову у планини, може доћи до бујица и пораста водостаја потока и река. То ће представљати озбиљне препреке, па се морају предвидети мере, поступци и средства за њихово савлађивање.

300. Да би се отклонили или смањили утицаји зимских услова, припреме и организовање напада су свестраније и дуже. У току припреме треба: предузети мере за обезбеђење веће покретљивости моторних возила, обезбедити правилну експлоатацију моторних возила и предузети мере ради обезбеђења борбене способности људства и технике.

За људство треба обезбедити топлу одећу, јачу храну, топле напитке, маст против смрзавања, правовремено загрејавање, сушење наквашене одеће и обуће, организовање одмора у заклоњеним – топлим просторијама, чешћу смену и сл.

301. Приликом напада зими, поред осталог, извиђањем треба прикупити податке о дубини снега, снежним наноси-

ма, могућности кретања на појединим правцима, месту и врсти препрека у снегу, а у планини и о опасности од лавина. Извиђање је ограничено кратким даном, снежним падавинама, честим маглама, повећаним напрезањем људства и тежим коришћењем инструмената.

302. Ватрени положаји бирају се ближе путевима ради лакшег поседања и по дубоком снегу, што искључује потребу рашчишћавања нових прилазних путева који се тешко маскирају.

Посебна пажња посвећује се маскирању оруђа, заклона, стаза и путева.

5) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У НАПАДУ СА НАСИЛНИМ ПРЕЛАСКОМ РЕКЕ

303. Дејство чете при нападу са насилним преласком реке обухвата: ватрену припрему и подршку насилног преласка реке и подршку напада снага на супротној обали.

304. Обим и начин извршавања припрема и дејство чете зависи од тога да ли се река: насилно прелази из покрета, као наставак марша или гоњења или из непосредног борбеног додира, када је непријатељ правовремено организовао одбрану реке.

305. При нападу са насилним преласком реке, чета **подржава** напад батаљона (подржавану јединицу), неутралишући или уништавајући живу силу и ватрена средства на супротној обали, ватрена средства која ометају насилни прелазак реке из покрета, штити крила и бокове батаљона (подржаване јединице) и спречава противнапад непријатеља.

306. По преласку првог таласа батаљона (подржаване јединице) на супротну обалу прелази и командир командног вода (командир извиђачког одељења), а затим и командир чете ради праћења дејства, што бољег садејства и ватрене подршке подржаване јединице.

307. Када се насилни прелазак реке врши из непосредног додира, чета се развија за борбу и дејство, с тим што се

ВП одређују што ближе реци ради обезбеђења што дубље подршке сопствених снага на супротној обали.

Ако се напад са насилним преласком реке врши дању, примењује се и гађање са задимљавањем. Задимљавају се непријатељеве осматрачнице и ближе распоређени ВП артиљерије, као и оруђа за непосредно гађање распоређена на обали.

У оквиру расположивог времена за припрему и организовање насилног преласка реке, командир чете успоставља лични додир са командантом батаљона (старешином подржаване јединице) ради прецизирања, по могућности на земљишту, свих важнијих питања из плана дејства у току насилног преласка реке, стварања мостобрана и борбе по дубини.

308. Чета из састава батаљона прелази реку на десантном месту преласка, а чета из састава батаљона минобацача на скелском месту преласка.

Чети из састава батаљона и из састава батаљона минобацача прелазак преко реке регулише командант батаљона, прецизирајући јој место, време и начин преласка.

309. Чети на ВП треба дотурити онолико муниције колико ће утрошити до почетка преласка, да би почетком преласка била попуњена до норме.

6) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ГОЊЕЊУ

310. У гоњењу, чета подржава батаљон који гони непријатеља у улози или саставу предњег одреда, гонећег одреда или гонеће колоне као елеменат борбеног распореда бригаде.

311. Основни задатак чете у гоњењу је да ватром и покретом непрестано прати батаљон и спречи непријатељу уредно одвајање, извлачење и организовање одбране на новим положајима.

312. Успешно дејство чете у гоњењу постиже се непрекидним извиђањем ради правовременог откривања почетка непријатељевог извлачења; правовремено упућивање команде и извиднице ватреног положаја ради брзог премешта-

ња елемената борбеног распореда чете и одржавања борбеног додира са непријатељем, брзог развоја и припремања за дејство; брзе и тачне припреме елемената за гађање; правилног избора циљева и времена остваривања ватри и доброг садејства са елементима борбеног распореда батаљона и садејствујућих јединица.

313. Чета у саставу предњег одреда подржава предњи одред при продирању, заузимању и држању важних објеката и положаја у позадини непријатеља ради затварања пролаза при његовом одступању све до пристизања јачих гонећих снага са фронта.

314. Чета у саставу гонећег одреда има задатак да подржава снаге одреда приликом његовог пробоја у бок и позадину непријатеља, а потом разбија и уништава непријатеља који се повлачи и спречава интервенцију других снага које му стижу као помоћ из дубине.

315. У току дејства и кретања у саставу гонећег одреда командир чете посебну пажњу посвећује сталној могућности борбе у сусрету и дејству непријатељевих остављених делова по чети у покрету и на ВП.

316. Чета у саставу гонеће колоне неутралише непријатељеве снаге у заштитници које обезбеђују сопствено извлачење из борбе, повлачење и одступање главнине.

После разбијања заштитних делова, чета дејствује по снагама непријатеља који се у мањим колонама повлаче и одступају.

317. Веза у гоњењу развија се из везе у нападу и прилагођава потребама командовања у конкретним условима. У току гоњења употребљава се првенствено радио и сигнална веза, посвећујући посебну пажњу тајности саопштавања при коришћењу било које врсте везе.

318. Због отежаног снабдевања при гоњењу, у припреми гоњења чета се попуњава муницијом, храном и погонским горивом преко норме.

Глава VI

ОДБРАНА

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

319. Чета може да **организује и изводи одбрану**: у разним борбеним, земљишним и временским условима; на фронту, на заузетој територији и у властитој позадини; према задатку команданта батаљона (подржаване јединице).

Чета у саставу батаљона (подржаване јединице) подржава батаљон (подржавану јединицу) који изводи одбрану из непосредног борбеног додира или ван борбеног додира.

320. У борбеном распореду батаљона (подржаване јединице) **чета је у улози БВГ** и налази се, у начелу, иза чета прве јединице 1,5–3 km у саставу главних снага, на тежишту одбране *(шема 11)*. Изузетно се, по водовима, може придавати четама.

У борбеном распореду батаљона минобацача, чета је у саставу БрВГ.

321. Батаљонска ватрена група у начелу подржава одбрану главних снага батаљона и извршава следеће задатке.

Пре почетка напада:

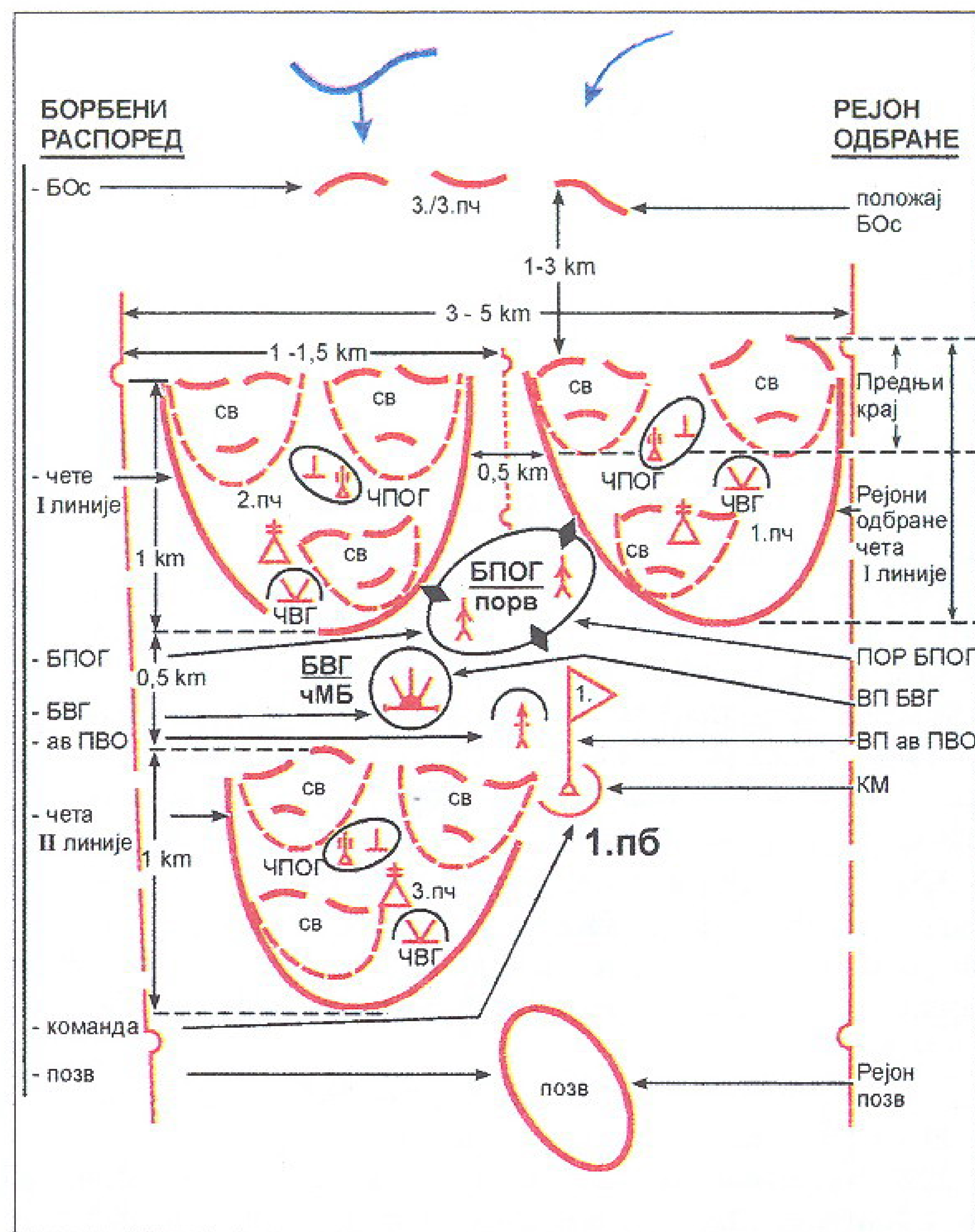
– подржава борбу борбеног осигурања са привремених ватрених положаја;

– спречава излазак непријатеља на линију развоја;

– спречава припрему за напад, напад из покрета и прављење пролаза у препрекама

За време непријатељевог напада:

– спречава наступање непријатеља са полазног на јуришни положај, припрему и извршење јуриша;

***Шема 11* – Начелна шема одбране батаљона**

– спречава уклињавање непријатеља и дејствује по непријатељу који се уклинио у рејон одбране;

– подржава противнапад батаљона;

– штити крила и бокове;

– дејствује против ваздушног десанта због чега правовремено припрема елементе за отварање ватре по евентуалним рејонима спуштања десанта.

Задатке чете извршава остваривањем ватри за неутралисање (ређе за уништење) непријатељеве живе силе и ватрених средстава: у току подилажења, развоја за борбу, наступања, јуриша и продора кроз рејон одбране.

322. Основу за успешно дејство чете у одбрани чине: брзина и тајност припрема за одбрану; правовремено довођење и развој за борбу уз инжињеријско уређење положаја; непрекидност веза; откривање и дејство по најважнијим циљевима и сигурно садејство са подржаваном јединицом.

323. Рејони распореда елемената борбеног распореда чете одређују се у зависности од добијене улоге и задатака.

Основи ВП чете у начелу је из рејона одбране чете прве линије на тежишту одбране батаљона (подржаване јединице).

324. Утврђивање и маскирање елемената борбеног распореда чете изводи се, по могућности, у највишем степену у рејонима основних и ВПн. По могућности, уређују се и ВПр.

325. Припрема и организовање одбрамбених дејстава у чети изводи се ван борбеног додира и у борбеном додиру са непријатељем. Обим припрема зависи првенствено од расположивог времена и активности непријатеља.

326. При припреми и организовању одбране ван додира са непријатељем командир чете са одговарајућим старешинама и људством излази у рејон развоја чете после пријема задатака.

Задатке за борбу издаје при поласку или после доласка у рејон развоја, у зависности од расположивих података о ситуацији, околности и услова за рад потчињених.

327. Опште податке о непријатељу чета добија од команданта батаљона (подржаване јединице).

Подаци о циљевима прикупљају се сопственим осматрањем, по мери наступања непријатеља и коришћењем података добијених од претпостављеног.

Места (рејони) на земљишту на којима ће се највероватније појавити непријатељеве снаге у току припреме и изво-

ђења напада узимају се као вероватна места циљева и за њих се планирају ватре.

Командир чете упознаје команданта батаљона (подржаване јединице) са местима планираних ватри.

За планиране ватре правовремено се одређују почетни елементи и утрошак муниције.

328. Све ватре у одбрани чета остварује по наређењу команданта батаљона (подржаване јединице).

329. Веза у одбрани организује се према одредбама Глава II (тачке **119–121).**

330. Обезбеђење борбених дејстава чете организује се и спроводи што потпуније. Посебна пажња посвећује се заштити од: дејстава из ваздушног простора, непријатељевог НХБ оружја и непосредног напада непријатељевих делова са земље (убачених делова и десанта); маскирању.

331. Довођење чете, развој и поседање ВП врши се према наређењу команданта батаљона (подржаване јединице), плански и у складу са задатком, местом и улогом чете у борбеном распореду батаљона (подржаване јединице), условима организовања и припремања за извођење одбране.

332. Када чета поседа ВПпр, истовремено с поседањем тог положаја упућује се део људства у рејон ВПо ради уређења положаја, успостављања жичне везе, организовања извиђања и планирања ватре.

Премештање чете са ВПпр на ВПО регулише старешина који је наредио поседање тог положаја, а отпочиње избијањем непријатељевих снага на одређене линије (положаје и објекте) на земљишту.

333. Припрема и организовање одбрамбених дејстава у непосредном борбеном додиру са непријатељем отежани су, ограничени временом и активношћу непријатеља, иако је део радњи извршен у ранијим дејствима.

Потребно је да се изврши допунско утврђивање, прилагоди извиђање, организовање веза и садејства.

2. ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ИЗВОЂЕЊУ ОДБРАНЕ

334. У извођењу одбране чете неутралише и спречава покрете непријатеља, наступање, јуриш, уклињавање и напад кроз дубину одбране ватром, првенствено по снагама које испољавају највећу активност на тежишту одбране подржаване јединице.

335. Привремени ВП за подршку борбеног осигурања одређује се, у начелу, у захвату предњег краја на 1,5–2 km od ВПо.

336. До почетка непријатељевог напада, односно покрета његових снага са полазног положаја (линије развоја, јуришног положаја, ако се поклапа са полазним положајем), чета мора бити у готовости за дејства са ВПо.

337. Наступање непријатеља чета спречава концентричним и запречним ватрама, све до избијања на јуришни положај.

338. Чета одбија јуриш и спречава уклињавање непријатељеве пешадије и оклопних снага остваривањем запречних и концентричних ватри по најистуренијим деловима.

Спречавање напада непријатеља кроз дубину одбране чете врши остваривањем концентричних и запречних ватри.

339. Подршку батаљона у држању одбрамбених положаја по дубини и обезбеђење планираног повлачења с положаја на положај, чета остварује концентричним и запречним ватрама, првенствено на захтев подржаване јединице.

340. Дејство на крилима, боковима и међупросторима рејона одбране батаљона или рејона одбране подржаване јединице правовремено се планира. Чим се појаве делови непријатеља у међупростору, на крилу или на боковима, командир чете извештава претпостављеног старешину и тражи одобрење за отварање ватре, а у хитним случајевима отвара ватру и извештава претпостављеног старешину.

341. Припрему и подршку противнапада батаљона или његових делова (подржаване јединице) чета остварује неутралисањем непријатељевих снага и средстава на правцу противнапада.

Циљеве које треба неутралисати, утрошак муниције, структуру и трајање ватрене припреме противнапада одређује командант батаљона (подржаване јединице).

Чета подржава противнапад ватрама које су унапред планиране и припремљене, а остварују се по захтеву подржаване јединице.

Ватре у ватреној припреми и подршци противнапада, чета у начелу остварује са положаја на којима се затекла у време када се противнапад изводи.

342. За борбу против непријатељевих десаната, командант батаљона (подржаване јединице) правовремено одређује рејоне евентуалног дејства, по којима треба припремити ватре.

Ватре по десанту остварују се са ВП на којем се чета налази у моменту појаве десанта. Ако то није могуће (због домета и других разлога), чета се премешта на привремени (резервни) ватрени положај.

Одлуку о прекиду подршке снага у додиру и дејству по десанту који се спушта у шири рејон ВП доноси командант батаљона (подржаване јединице). Ако чета нема везу са тим старешином, одлуку доноси командир чете, према сопственој процени ситуације и ангажованости чете у извршавању задатака за рачун батаљона (подржаване јединице).

Ако је десант спуштен у непосредној близини ВП чете, прекида се извршење дотадашњег задатка и свим средствима води борба против десанта.

343. Ради остварења непрекидне подршке у извођењу одбране, чета се правовремено премешта. Број премештања зависи од дубине задатка, домета оруђа, величине скокова и брзине извођења борбених дејстава.

Ако ВПн није извиђен у току припреме, за његово извиђање правовремено се упућује извидница ВП.

Почетак премештања чете на ВПн, у начелу, отпочиње избијањем непријатеља на одређену линију (положај, објекат) на земљишту, по наређењу или одобрењу команданта батаљона (подржаване јединице).

343. Ако чета при извођењу одбране буде захваћена нуклеарним или хемијским ударом, или радиолошким падавинама чији је интензитет зрачења изнад дозвољене границе, поступа према одредбама Главе IV (тачке **194 –204**).

Ако је нуклеарним или хемијским ударом захваћен део ВП или осматрачнице, преостало људство и средства извлаче се на резервни или ВПн (осматрачницу), одакле продужавају даље дејство.

Ако је ВП захваћен радиоактивним падавинама, а интензитет радиоактивности је испод дозвољених граница, чета, ако је то неопходно, продужава дејство, а затим се премешта на резервне или ВПн.

3. ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У РАЗНИМ УСЛОВИМА ИЗВОЂЕЊА ОДБРАНЕ

345. Чета може дејствовати у различитим земљишним, временским и борбеним условима **при одбрани**: насељеног места; ослонцем на реку; на планинском и пошумљеном земљишту; зими; морској обали; у окружењу и пробоју из окружења и одступању.

1) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ОДБРАНИ НАСЕЉЕНОГ МЕСТА

346. Чета у одбрани насељеног места извршава задатке у садејству са елементима борбеног распореда батаљона (подржаване јединице).

Основни задаци чете су: одбијање напада непријатеља; уништавање непријатеља који је извршио продор у дубину одбране насељеног места и неутралисање непријатељевих средстава подршке.

347. Ватрени положаји чете бирају се у: баштама, воћњацима, парковима, на трговима и ван насељеног места.

Осматрачнице се, у начелу, бирају и уређују на високим зградама ради што бољег осматрања и руковања ватром.

348. Командир чете после пријема задатка за дејство у одбрани насељеног места дужан је да:

– проучи план насељеног места;
– проучи задатак батаљона (подржаване јединице) и његов систем ватре;
– са командантом батаљона (подржаване јединице), прецизира на земљишту ватрене задатке чете;
– изабере ВП и осматрачнице и одреди степен утврђивања елемената борбеног распореда;
– одреди сигнале за отварање и прекид ватре.

За планирање и руковање ватром командир чете користи план насељеног места у крупнијој размери.

349. За време борбе командир чете је дужан да обезбеди непрекидно осматрање непријатеља, обраћајући посебну пажњу на крила и бокове подржаване јединице.

Послуга оруђа мора бити у сталној готовости за одбијање непријатељевог напада на ВП.

350. За извођење одбране у насељеном месту чета се снабдева муницијом и осталим средствима преко норме. За снабдевање водом треба претходно испитати и уредити хидротехничке објекте и, по потреби, организовати поделу јединицама чете ослонцем и на претпостављену команду.

2) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ОДБРАНИ ОСЛОНЦЕМ НА РЕКУ

351. Чета, у **ватреној подршци** одбране батаљона ослонцем на реку, у зависности од постојања мостобрана, ширине реке, протезања предњег краја батаљона (подржаване јединице), извршава, у начелу, следеће задатке; подржава снаге на супротној обали; спречава насилни прелазак реке непријатеља из покрета; омета припрему и организовање насилног преласка реке; спречава насилни прелазак реке, успостављање мостобрана и продужетак напада; подржава активна дејства батаљона (подржаване јединице) и дејствује по ваздушним десантима.

352. Командир чете при **ватреној подршци у одбрани ослонцем на реку** дужан је да:
– организује осматрање вероватних места насилног преласка реке;

–припреми ватре по рејонима прикупљања непријатеља, местима прикупљања пловних средстава, прилазима реци, местима преласка;
– ноћу и у условима ограничене видљивости појачава осматрање прилаза реци.

353. Спречавање наступања непријатеља на местима преласка, чета врши са ВПпр са таквим прорачуном да до његовог избијања на линију развоја мора бити у готовости за дејство са ВПо.

354. Чета спречава насилни прелазак реке запречним и концентричним ватрама.

Прва запречна ватра остварује се, у начелу, после избијања првог таласа непријатеља на полазну линију, а последња после избијања пред границу зоне сигурности властитих снага.

Чим први талас пређе границу сигурности, наставља се спречавање развијања и прелазак другог таласа.

Ако је непријатељ успео да насилно пређе реку, спречавање напада непријатеља по дубини, подршка одбрамбених и активних дејстава изводи се слично као у одбрани у класичним условима.

3) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ОДБРАНИ НА ПЛАНИНСКОМ И ПОШУМЉЕНОМ ЗЕМЉИШТУ

355. При организовању и извођењу ватрене подршке одбрамбених дејстава на планинском и пошумљеном земљишту, командир чете узима у обзир негативне утицаје земљишта на кретање, развој, извиђање, организовање садржаја борбених дејстава, управљање и руковање ватром, предузима одговарајуће мере за отклањање и смањење негативних утицаја земљишта.

356. Чета првенствено припрема ватре за неутралисање непријатеља испред предњег краја, нарочито на прикривеним правцима у рејонима.

Ватрени положаји у начелу, се бирају у близини путева, на пропланцима и процесима, испред или иза шуме, при че-

му се избегавају раскрснице путева, теснаци, мостови, вијадукти и други објекти који могу бити оријентири и циљеви непријатеља.

Услед честе магле и ниске облачности бира се већи број помоћних осматрачница, често и иза ВП.

357. Задаци чете слични су као и у одбрани на маневарском земљишту. Ватре се припремају правовремено на прилазима на предњем крају, по превојима, раскрсницама путева, теснацима и излазима из теснаца, погодним местима прелаза преко реке и кањона, по рејонима прикупљања непријатељевих снага, испред истурених делова и ивица шуме, а у дубини шуме по пропланцима, просецима, стазама и на излазима из шуме.

Када је јуришни положај ближи предњем крају, запречне ватре за спречавање јуриша остварују се бочном и косом ватром.

Неопходно је обезбедити ефикасно дејство по непријатељу на задњим нагибима, подршку активних дејстава батаљона (подржаване јединице) и дејство ради обезбеђења бокова и међупростора.

4) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ОДБРАНИ ЗИМИ

358. Поред зимских услова (тачке **289–293**), чета у одбрани зими, у зависности од услова, предузима посебне мере за уклањање последица и очување борбене способности људства и технике.

Људству се обезбеђује топла и јача исхрана, загревање, чешће смењивање дежурних на положајима и појачавају се мере непосредног осигурања.

359. Ватрени положаји бирају се у близини постојећих путева. Заклони се често праве израдом грудобрана од снега. Оруђа и возила се ради маскирања боје белом бојом, а ложење ватре на отвореном простору се забрањује.

У време киша и већег отапања снега, ВП и осматрачнице чете бирају се на местима где је искључено њихово плављење. Уређују се пролазни путеви за маневар и праве одводни канали.

360. При ниским температурама и високом снежном покривачу командир чете предузима следеће:

– повремено гађање ради контроле елемената због наглих промена температура;

– дејство по објектима испред предњег краја којим се непријатељ може користити за заштиту људства од хладноће;

– мере за отварање ватре по лошим метеоролошким условима (мећави).

5) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ОДБРАНИ МОРСКЕ ОБАЛЕ

361. Дејство чете **у одбрани морске обале** слично је као при одбрани реке. У одбрани морске обале, непријатељев десант превози се транспортним бродовима, који су у начелу изван или на граници домета оруђа, те се може дејствовати по непријатељу у десантним чамцима за време прекрцавања и за време искрцавања у границама домета оруђа.

362. Основни задаци чете при одбрани морске обале су:

– неутралисање живе силе и десантних средстава за време прекрцавања и приближавања обали;

– спречавање савлађивања подводних препрека на рубу обале;

– спречавање отварања пролаза у минским пољима;

– учествовање у уништавању ваздушног десанта;

– неутралисање искрцане пешадије и артиљерије на обали;

– подршка активних дејстава батаљона (подржаване јединице;

– спречавање доласка и искрцавања непријатељевих наредних таласа.

Чета, у начелу, извршава задатке остваривањем концентричних и запречних ватри.

Задња запречна ватра остварује се на линији зоне сигурности.

363. Осматрањем треба установити: прилажење поморског десанта обали; евентуалне рејоне искрцавања; снаге и

средстава поморског десанта и место средстава подршке у десантним чамцима.

364. Остваривање ватре по непријатељу за време приближавања и искрцавања на обалу и за дејство на копну изводи се са припремљених ВП.

365. При одбрани морске обале посебна пажња посвећује се уређењу склоништа ради заштите од дејства авијације и бродске артиљерије.

6) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ОКРУЖЕЊУ И ПРОБОЈ ИЗ ОКРУЖЕЊА

366. У извођењу одбране чета може бити окружена делом снага батаљона (подржаване јединице) или сама.

367. Ради спречавања окружења , чета и ватрена група суседа, ако домет дозвољава, неутралишу непријатеља који врши обухват, обилазак или који најбрже и најдубље врши продор кроз међупросторе, спојеве и бокове; подржава снаге које држе кључне објекте или изводе противнапад на непријатеља који се уклинио или избио у позадину и спречава пристизање и маневар непријатељевих резерви.

368. За успешно спречавање окружења неопходан је брз и иницијативан рад старешина чете у руковању ватром под условима непрекидног дејства непријатеља, честе промене ситуације, отежаног командовања и везе, снабдевања, те предузимање мера обезбеђења борбених дејстава.

Због тога се: допуњава извиђање и садејство; попуњава чета потребним средствима преко норме уз строги режим штедње; свакуишу повређени и оболели и врши померање елемената борбеног распореда.

369. Када дође до окружења, командир чете, у духу одлуке команданта батаљона (подржаване јединице), прилагођава борбени распоред чете кружној одбрани, тако да омогући дејство у свим правцима и по најважнијим циљевима. Премештање на наредни или резервни ВП врши се по одобрењу команданта батаљона (подржаване јединице) или самоиницијативно (када је прекинута веза са претпостављеним).

370. Ако чета буде окружена (одсечена) и изгуби везу са претпостављеним, продужава дејство у складу ранијег задатка и новонастале ситуације, до добијања наређења за даљи поступак.

Када ситуација захтева, чета дејствује као пешадијска јединица. При томе се оруђа искоришћавају до крајњих могућности, па се затим оруђа и возила скривају (закопавају) или уништавају, а чета продужава дејство као пешадијска јединица. Кад год постоји веза са командантом батаљона (подржаване јединице), оруђа и возила се не уништавају без његовог одобрења. **Не сме се дозволити да оруђа и возила неоштећена падну у руке непријатеља.** Прибори, инструменти и нишанске справе, таблице гађања и средства везе не уништавају се већ се носе или скривају. Механизми за запињање и окидање и механизми за опаљивање скривају се одвојено од оруђа.

371. При организовању пробоја из окружења, чета улази у састав снага за пробој и својим дејством врши подршку снага при пробоју.

У пробоју из окружења чета изводи кратку и снажну ватрену подршку по циљевима на правцу пробоја. Ватрена подршка најчешће се изводи ради неутралисања првенствено оних делова који се непосредно нападају на правцу пробоја.

372. У припреми пробоја, приликом премештања или претпочињавања чете, један од најбитнијих услова за успех пробоја је изненађење. Зато је нужно да се сви покрети и припреме изводе строго у тајности, ноћу или при условима ограничене видљивости.

7) ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У ОДСТУПАЊУ

373. Чета предузима одступање правовремено или принудно, у начелу у саставу батаљона (подржаване јединице), и само по одобрењу команданта батаљона (подржаване јединице).

Рад и дејство чете у одступању (извлачењу, повлачењу) батаљона зависи од околности под којима чета изводи одбрану или задатка који извршава у борби.

374. При правовременом извлачењу дању, у зависности од активности непријатеља и дотадашње улоге, чета може добити задатак да подржава снаге батаљона у додиру с непријатељем или снаге за прихват, или да одмах крене на одступни марш.

Осматрачница командира чете налази се на тежишту борбе, у рејону распореда осматрачнице команданта батаљона (подржаване јединице).

375. Основни задаци чете у подршци батаљона (подржаване јединице) који се извлачи су:

– неутралисање најистуренијих снага непријатеља, које брзо продиру;

– подршка противнапада властитих снага;

– обезбеђење крила и бокова;

– борба са непријатељевим средствима подршке и

– борба са ваздушним десантом.

Ове задатке чета најчешће извршава запречним ватрама, на захтев старешина подржаване јединице.

376. Премештање на ВПн врши се, у начелу, већим скоковима, гађајући и крајњим дометом. Премештање се врши тако да батаљон (подржавана јединица) не остане без ватрене подршке.

Командир чете правовремено издаје потребна наређења за избор ВП, упућује извиднице и предузима мере непосредног осигурања на уским грлима и важним објектима на правцу премештања чете.

377. При правовременом извлачењу ноћу, поступци чете су као и дању, с тим што је отежано осматрање и одређивање места циљева, због чега се предузимају посебне припреме на ВП и осматрачници.

378. Чета у саставу главних снага батаљона које због притиска непријатеља изводе узастопно извлачење поступа према одредбама за одбрамбена дејства, с тим што је време задржавања у појединим рејонима краће.

379. При принудном одступању чета дејствује за време извлачења из борбе у зависности од развоја ситуације и дотадашњег задатка и улоге.

Поступци чете слични су правовременом одступању, али се рад старешина чете одвија под сложеним условима.

380. Подршка снага у одступању остварује се дејством чете по најистуренијим снагама непријатеља које продиру, гоне и дејствују на крила и бокове снага батаљона (подржаване јединице) и подршком противнапада батаљона подржаване јединице.

Глава VII

КРЕТАЊЕ, БОРБА У СУСРЕТУ И ОДМАРАЊЕ

1. КРЕТАЊЕ

381. Чета се креће **маршевањем, превожењем** и **комбиновано.**

Кретање се изводи у саставу батаљона, а ређе самостално.

Чета се, у начелу, креће ноћу, а дању само у условима слабе видљивости, на покривеном земљишту и када то борбена ситуација налаже.

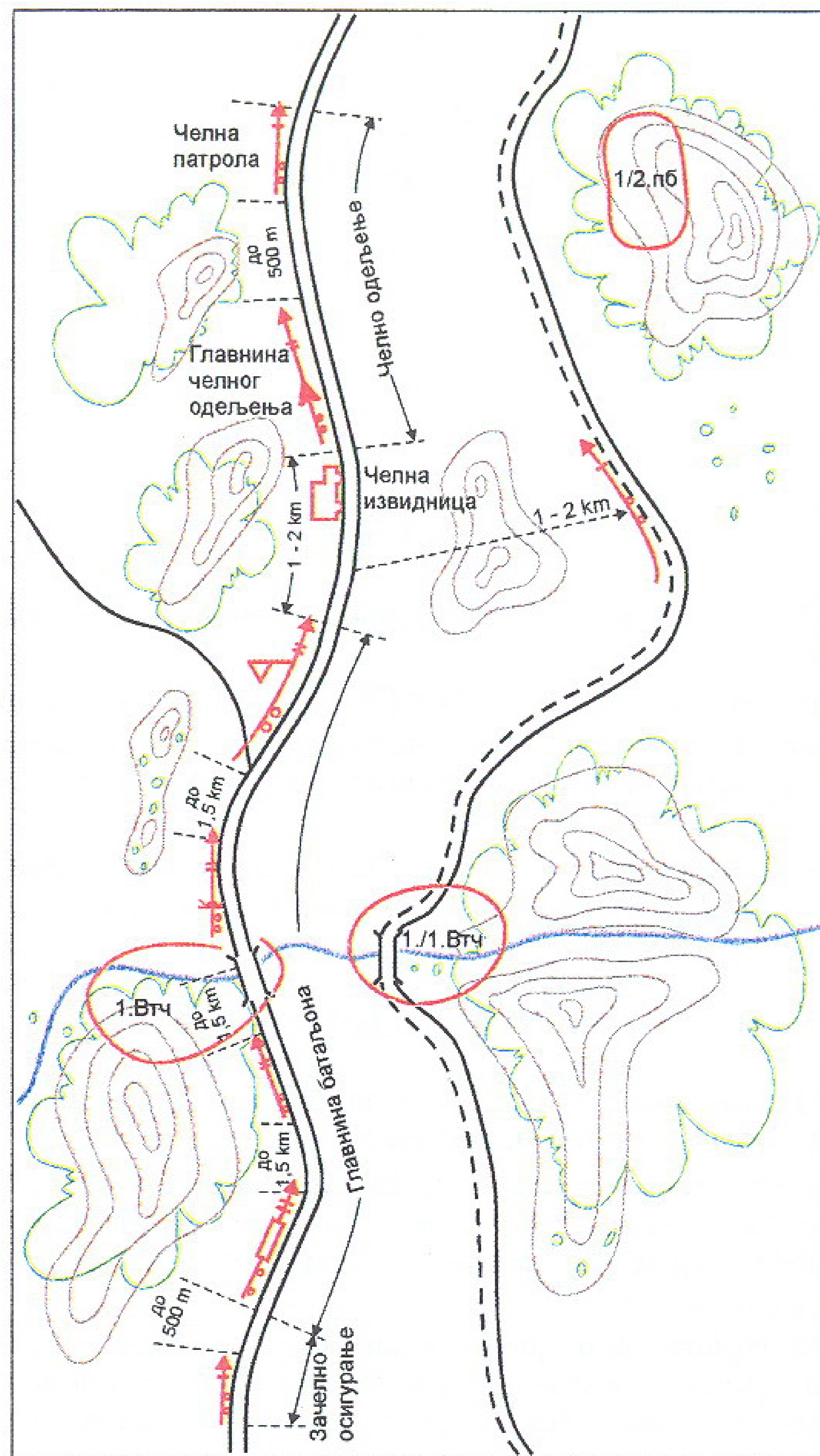
Чета се креће у условима сталне опасности од непријатељевог дејства из ваздушног простора и са земље.

1) МАРШЕВАЊЕ

382. Маршевање је основни начин кретања чете и изводи се сопственим (формацијским) средствима вуче.

Ако батаљон маршује самостално, онда се чета налази у саставу главнине маршевске колоне и има задатак да подржи осигуравајуће делове (челно одељење) у случају борбе у сусрету *(шема 12)*.

383. Припрема и организовање марша чете у начелу обухвата: пријем, проучавање и схватање задатка; процену ситуације; издавање претходних наређења; организовање обезбеђења борбених дејстава, извиђања, командовање и везе; припрему јединице и издавање заповести (наређења)

Шема 12 **– Место чете на маршу у саставу моторизованог батаљона**

за марш. Наређење и заповест за марш издају се правовремено, а потчињеним се оставља довољно времена за припрему и организовање чете за марш.

После пријема заповести за марш, проучавања задатака и процене ситуације, командир чете издаје претходно наређење, којим регулише извиђање маршруте и припрему чете за марш.

За припрему чете наређује: почетак припреме; време готовости за марш; правац и дужину марша (уколико тајност дозвољава), растерећење јединице сувишном опремом, збрињавање повређених и оболелих; морално-психолошке и безбедносне припреме – време и место издавања заповести и, по потреби, друга питања.

На основу претходног наређења и заповести команданта батаљона (подржаване јединице), командир чете са старешинама припрема карту, наноси правац кретања чете, полазну и регулативну тачку (ако их има), вероватне линије сусрета са непријатељем и предвиђене рејоне ВП и осматрачница, врши прорачун марша (време пристизања водова у рејон полазне тачке, време упућивања извидница), предузимање и осталих мера у вези са претходним наређењем и заповести, те проверава припремљеност водова за марш.

384. Заповест за марш издаје командир чете, усмено, заменику командира чете, командиру командног вода, командирима водова минобацача 120 mm и четном старешини. По потреби, може укључити и командире одељења и возаче м/в (када има мало времена на располагању за припрему марша).

Заповест у начелу садржи:

– податке о непријатељу;

– задатак батаљона;

– правац кретања чете и рејон пристизања (прикупљања) после марша;

– место чете у маршевском распореду батаљона и задатак за време марша;

– маршевски распоред чете, место командира и осталих старешина чете за време марша (редослед кретања, одстојање између водова и возила, брзина кретања);

– готовост за марш, време почетка и завршетка марша;

– полазну тачку, регулативне тачке и време доласка на њих, место и време одмора и преданка;

– линије вероватног сусрета са непријатељевим снагама, рејоне ВП и осматрачница (за сваку линију посебно);
– задатке на вероватним линијама сусрета;
– састав и задатке извидница;
– организовање садржаја оружане борбе;
– обезбеђење борбених дејстава;
– организовање и одржавање везе за време марша;
– извештавање.

385. Припрема и организовање марша у чети усклађују се са задатком, расположивим временом, активношћу непријатеља, стањем јединице и простором на којем се изводи. Када се не могу извршити сви прегледи и потпуна припрема за марш, извршавају се само они неопходни за извршење марша.

Припрема за марш чете обухвата и припрему људства и технике.

Припрему људства за марш чине: прегледи личне опреме (нарочито одеће и обуће), подешавање, оправка и замена неподесне опреме за марш; лекарски преглед и издвајање повређених и оболелих; подела санитетских материјалних средстава; морално-психолошка и безбедносна припрема људства и подела хране.

Припрема наоружања, средстава вуче, муниције и других техничких средстава за марш подразумева: чишћење и преглед личног и заједничког наоружања; отклањање неисправности и подешавање заједничке опреме за марш; преглед прибора и инструмената за управљање ватром и њихово довођење у исправно стање; преглед попуна горивом и мазивом м/в, средстава везе и отклањање уочених неисправности, при чему нарочито обратити пажњу на исправност извора за напајање и подешеност уређаја за рад.

386. У току припрема за марш, командир чете или његов заменик проверава:
–комплетност и исправност средстава вуче, заједничког наоружања и друге опреме;
– попуњеност муницијом, храном, горивом и мазивом;
– физичку и психичку припремљеност људства, посебно возача, исхрану људства и збрињавање повређених и оболелих;

– познавање сигнала и мера маршевског осигурања;
– организовање везе за марш.

Командир вода минобацача (одељења) у припреми за марш обавезан је да:
– упозна своје људство са задатком (у потребном обиму), сигналима и мерама маршевског осигурања;
– лично провери исправност оруђа и муниције и њено паковање на возилу;
– установи исправност средстава вуче (захтева од возача да изврши преглед пре употребе);
– одреди осматраче ваздушног простора и упозна их са сигналима (знацима);
– отклони све неисправности које спадају у његову надлежност;
– извести о предузетим мерама заменика командира чете (командир вода).

387. У начелу, маршевски распоред чете је следећи: команда чете, командни вод, 1. вод минобацача 120 mm и 2. вод минобацача 120 mm *(шема 13)*.

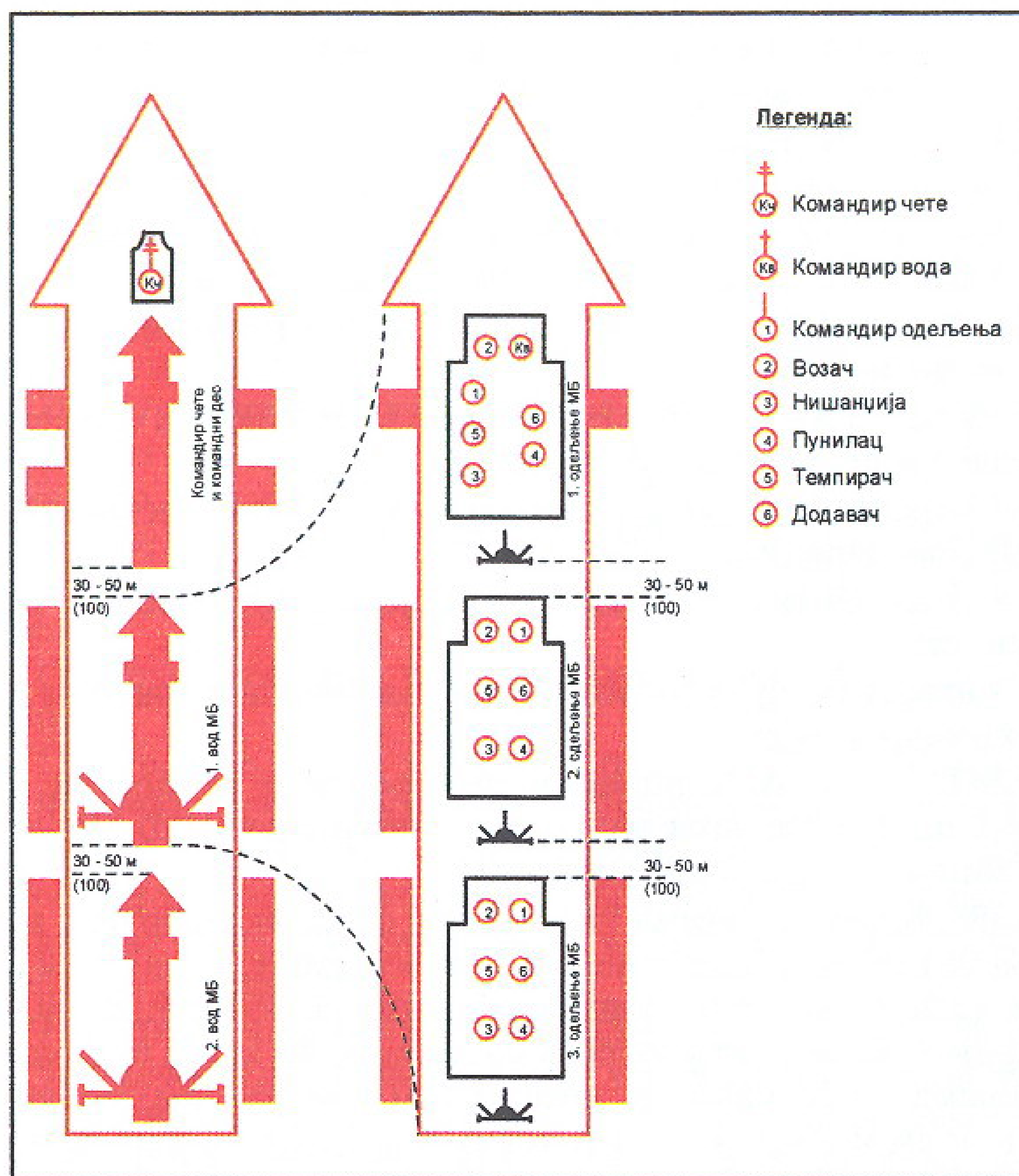
388. Брзина кретања чете зависи од планске брзине кретања батаљона и она, у начелу, износи: **дању**, по добрим путевима до 60 km/h, по лошим путевима до 40 km/h; **ноћу,** по добрим путевима уз употребу светала до 40 km/h, по лошим путевима до 30 km/h, са замраченим или ратним светлима по добрим и обележеним путевима до 20 km/h, а по лошим путевима до 15 km/h.

Са запрежним возилима и товарним грлима, у зависности од карактеристика земљишта, чета маршује брзином од 4 до 5 km/h.

Одстојања између возила или оруђа зависе од брзине кретања, врсте и стања пута, видљивости, доба дана и борбене ситуације. У начелу, на аутопуту износи 30–50 m, а при већим брзинама, на прашњавим путевима, при поледици и сл. и до 100 метара.

Одстојање између оруђа са запрежном вучом је 10–30 метара, а између товарних грла 5–10 метара.

Одстојање између чете и осталих елемената маршевског распореда у маршевској колони (испред и иза чете) у

Шема 13 – **Распоред чете (вода, одељења) на маршу**

начелу је 1500 метара, у зависности од услова под којима се марш изводи.

389. Веза на маршу организује се на основу заповести – наређења за марш и треба да омогући командовање, садејство, јављање, извештавање и обавештавање за време марша и борбе у сусрету.

Организовање везе на маршу прилагођава се предстојећим или произилази из претходних дејстава чете.

390. На маршу се првенствено користе курирска и сигнална веза. Радио везе користе се изузетно, и то једностра-

ним преношењем уговорених радио сигнала. За време одмора и преданака може се користити и жична веза.

Обим и начин коришћења организованих веза не сме открити чету на маршу.

391. Извиђање на маршу у чети **врши** челна (зачелна, бочна) извидница и извидница пута.

Упућивање челне извиднице регулише командир чете; он одређује састав, задатак, место, начин одржавања везе и време поласка челне извиднице.

У начелу, **састав челне извиднице** је командир командног вода – командир извиднице, два извиђача са инструментима за извиђање и радиолошким и хемијским детектором, радиофониста са радио уређајем и возач са м/в.

Задатак челне извиднице чете је да одржава везу и садејство са челним одељењем; извиђа и открива непријатеља; уочава линију до које је избио непријатељ; одређује места циљева; одређује могуће рејоне ватрених положаја и осматрачница; извиђа пут и правац у захвату пута и, по потреби, рукује ватром чете до пристизања командира чете.

Челна извидница креће непосредно иза челног одељења, а начин кретања зависи од начина кретања челног одељења.

Зачелна и бочна извидница крећу се у висини зачелног, односно бочног одељења и извршавају задатке слично челној извидници.

392. Командир челне извиднице при сусрету челног одељења са непријатељем, извештава командира чете о појави непријатељевих снага и о дејству челног одељења, линији распореда непријатеља и распореда челног одељења, могућем рејону ватреног положаја и осматрачнице обично радио – везом, према таблици сигнала.

393. Састав, задатак, место и начин кретања, време поласка и, по потреби, начин рада **извиднице пута** наређује командир чете.

У начелу, **састав извиднице** пута је: један командир ватреног вода – командир извиднице; 4–5 војника, снабдеваних сигналним средствима, путоказима, инжињеријским алатом

и прибором, радиолошким и хемијским детектором; возач са м/в.

За део пута којег чета треба да заобиђе или да предузме друге мере (које извидница није била у стању да оправи, веће оправке и др.), извидница пута оставља војника који извештава командира чете о мерама које треба предузети на том делу пута, односно показује заобилазни пут. По извршеном задатку војник се прикључује заштитном делу (задњем возилу) чете.

Извидница пута креће се на удаљености 10–15 km од чела колоне, односно на пола или један час марша.

394. Осигурање чете на маршу остварује се њеним распоредом у маршевској колони батаљона (подржаване јединице) и организовањем непосредног осигурања.

395. Обезбеђењем борбених дејстава у току припреме, организовање и извођење марша спроводи се у духу главе IV.

396. Противваздушна борба чете на маршу обухвата: осматрање и јављање о појави непријатељеве авијације и предузимање мера ПВЗ.

Обавештавање о ваздушној опасности даје командант батаљона везом командовања. Преношење сигнала у чети врши се радио и сигналним средствима.

На знак ваздушне опасности чета продужава кретање максимално дозвољеном брзином и повећаним одстојањем између возила.

Ако је непријатељ примењивао или постоји могућност примене НХБ оружја, сигнал примљен за ваздушну опасност истовремено је и сигнал за НХБ опасност.

Ако земљиште уз комуникацију пружа могућност, људство и средства склањају се са пута док не прође ваздушни напад.

После завршеног напада отклањају се последице напада непријатељеве авијације, чета се сређује и продужава кретање.

397. У току марша чета може учествовати у противдесантној борби батаљона на маршу. У чети се организује осматрање и јављање о појави ваздушног десанта, које врши челна (зачелна, бочна) извидница и извидница пута.

Ако ваздушни десант непосредно угрожава батаљон (подржавану јединицу) који маршује, командир чете, не че-

кајући посебно наређење, одмах наређује чети да поседне ватрени положај и отвара ватру на делове десанта који највише угрожавају батаљон, а потом успоставља непосредан додир са другим јединицама које воде борбу са ваздушним десантом.

398. Блиска одбрана чете на маршу обухвата: откривање, јављање и одређивање људства за борбу са убаченим (остављеним) непријатељевим снагама. Откривање и јављање врши челна (зачелна, бочна) извидница (извидница пута), осматрачи на возилима.

399. Маршевање чете отпочиње проласком главнине чете кроз полазну тачку. Време проласка кроз полазну тачку регулише командант батаљона. Командир чете на полазној тачки контролише улазак чете у колону по времену, водећи рачуна о брзини кретања и одстојањима између возила.

400. Брзина кретања чете у саставу маршевске колоне батаљона равна је брзини кретања те маршевске колоне. Када батаљон маршује пешке, чета маршује у скоковима.

401. При маршевању, старешине чете одржавају ред и дисциплину у маршевској колони, обраћајући посебну пажњу на следеће: кретање вршити брзином која је регулисана заповешћу – наређењем; смањење или повећање брзине вршити уз одобрење команданта батаљона или по захтеву органа који регулишу саобраћај; при преласку преко мостова кретати се дозвољеном брзином према саобраћајном знаку – с повећаним одстојањем између возила и без заустављања на мосту, испред или иза њега.

За прелазак реке газом и преко понтонских мостова треба повећавати одстојања између возила.

При издвајању из маршевске колоне, командир чете обавештава јединицу која маршује иза њега. Возила (оруђа) у квару, или оштећена на маршу, склањају се с пута ради несметаног кретања осталих делова колоне, а потом се предузимају мере за оправку властитим средствима или се тражи помоћ.

402. Ради одржавања физичке кондиције људства, прегледа средстава вуче, оруђа и других материјално-технич-

ких средстава и отклањања неисправности за време марша, дају се застанци, одмори и преданци.

Застанци трају 15–30 минута. Први краћи застанак даје се после првог часа марша, а наредни после 2–4 часа. Када марш траје 3–4 часа и када се чета креће у скоковима у саставу маршевске колоне која маршује пешке, застанци се не дају.

На маршу који се изводи у тежим условима, застанци се могу давати и чешће.

Почетак и завршетак застанка регулише командант батаљона (чете) својом заповешћу (наређењем) за марш или у току марша усмено.

Застанак се даје, по могућности, на делу пута који пружа повољније услове за маскирање чете од осматрања са земље и из ваздуха.

На застанку возила се заустављају на одстојањима која су регулисана у заповести за марш, строго уз десну ивицу пута. Људство које рукује и непосредно одговара за исправност оруђа, средстава вуче и друге опреме, заједно са командиром одељења, прегледа средства, отклања мање кварове и извештава командира вода о стању у одељењу. Командири водова по пријему извештаја од командира одељења извештавају командира чете о стању у својим водовима. Људство чете које није ангажовано за прегледе средстава (када се дозволи и наредни силазак с возила) одмах се склања десно од пута.

За непосредно осигурање одељења (оруђа и возила), командир одељења одређује и поставља стражаре у непосредној близини одељења и даје конкретне задатке.

Одмори трају 2–3 часа. Дају се, у начелу, у другој половини дневног марша. Када то ситуација налаже, могу да трају цео видни део дана. Када чета маршује ноћу и када марш траје мање од 6 часова, одмори се, у начелу, не дају.

За време одмора чета силази с пута, размешта се у одређеном рејону и предузима мере непосредног осигурања. Људству се дели топла храна, одвајају се повређени и оболели и пружа им се медицинска помоћ. Детаљније се врше прегледи оруђа, средстава вуче и друге технике и отклањају неисправности. Возила се допуњују горивом и мазивом.

Преданци се дају приликом вишедневних маршева. Рејон размештаја за преданак чети одређује командант батаљона. У добијени рејон размештаја командир чете упућује конačарску извидницу. На преданку чета поступа према одредбама за одмарање.

403. При маршевању чете на планинском и пошумљеном земљишту треба:

– појачати извиђање, обавештавање – пријем сигнала, осигурање и, по потреби, обележавати путеве;

– низ стрме нагибе возити (кретати се) мањом брзином;

– на великим успонима и нагибима користити вучна возила са чекрком ради извлачења (спуштања) возила и оруђа. Ако је у чети само једно такво возило (са чекрком), оно мора бити на челу колоне;

– посебно обратити пажњу блиској одбрани и противдесантној борби.

У нормалним условима застанци се дају после сваких 50 минута марша у трајању од 10 минута. После 2–3 часа маша, по потреби, даје се застанак у трајању од 30 минута. Када се маршује у изразито тешким условима, застанци се дају, у начелу, после сваких 30 минута марша, у трајању од 5 минута.

404. При маршевању зими посебну пажњу треба посветити припреми људства за марш. Предузимају се мере за заштиту људства од хладноће. Војници се упознају са знацима локалног смрзавања и значајем узајамне контроле у току марша, снабдевају се машћу против смрзавања и деле им се топли напици. Возила се покривају, а на њиховом патосу простире се сено, слама, гране четинара и др. Ако су возила отворена, људству се дозвољава да окрене леђа у правцу ветра и да за заштиту од ветра употреби шаторска крила. За време застанка и одмора људство се загрева ходањем и трчањем у близини оруђа и возила. Брзина на маршу је мања, застанци се дају чешће, а за одморе се користе насељена места или рејони заштићени од ветра и где је топлије.

405. При маршевању дању и при високим температурама људству чете се дају разне олакшице, како би што лакше издржало марш. Чета се снабдева довољном количином во-

де и другим освежавајућим напицима. Чешће се дају застанци и предузимају мере за спречавање сунчаног или топлотног удара. Ако услови дозвољавају, треба избегавати маршевање по највећим дневним врућинама (од 10 до 16 часова).

406. Организовање и извршење самосталног марша (изузетно) изводи се на сличан начин као и при маршевању у саставу маршевске колоне батаљона. Поједине мере и поступци, нарочито маршевског и непосредног осигурања, прилагођавају се потребама самосталног маршевања.

407. Маршевско осигурање на маршу остварује се, првенствено, одговарајућим организовањем сопствених снага и средстава.

Према потреби, у чети се могу одређивати одговарајуће групе од одељења до вода за борбу против остављених – убачених диверзантских снага. Кад се располаже подацима о убаченим деловима непријатеља на правцу марша, чети се може придати јединица јачине до стрељачког вода. Ако се на правцу марша очекују препреке на путу, чети се може придати до пионирског одељења са средствима за разминирање.

408. Чета, по потреби, истура јачу челну извидницу, која извршава и задатке осигурања. Тада у њен састав могу да уђу и делови придатих пешадијских и инжињеријских јединица.

Ако чети нису придати пешадијски и инжињеријски делови, извидница се ојачава из сваког одељења са 2 послужиоца, обучена у разминирању.

При сусрету челне извиднице са слабијим деловима непријатеља, извидница се развија за борбу, разбија га и продужава марш. У случају сусрета са јачим непријатељевим снагама, чета се развија и поседа ватрени положај ради подршке дејства челне извиднице.

Ако се непријатељеве снаге на правцу марша не могу савладати, чета наставља марш обилазним путем (правцем). Ако таква могућност не постоји, чета изводи одступни марш и о томе извештава претпостављеног старешину. У случају прекида веза са претпостављеним, одлуку о даљем раду доноси командир чете.

409. Брзина кретања чете одређује се за сваки конкретан случај, према брзини кретања маршевске колоне, условима и околностима у којима се марш изводи.

Највеће дозвољене брзине кретања на маршу, ако самостално маршује, на добрим путевима, у начелу износе као у тачки 388.

2) ПРЕВОЖЕЊЕ

410. Чета се превози **железницом, ваздухопловима** и **бродовима** (пловним средствима).

411. Чета се **превози железницом** на основу плана превожења, заповести (наређења) за превожење и других упутстава.

Припрема и организовање превожења остварује се под непосредном командом командира чете, и у начелу садржи:

– извиђање и одређивање путева за прилаз укрцној станици;
– усаглашавање питања за укрцавање са командантом рејона укрцавања или уређивачем укрцавања;
– време доласка на укрцно место;
– време поласка;
– одређивање уређивача укрцавања (искрцавања);
– организовање везе;
– мере непосредног осигурања за време укрцавања и превожења.

412. Пошто су прикупљени (добијени) потребни подаци, командир чете издаје заповест за превожење, која садржи:

– циљ и правац превожења;
– укрцно и искрцно место и поступак чете на њему;
– време поласка из очекујућег рејона;
– редослед марша до укрцног места;
– уређивач укрцавања – задаци и помоћници;
– мере непосредног осигурања и безбедности укрцног (искрцног) места, као и за време превожења (осматрачи, стражари, патроле и старешине вагона);
– позадинско обезбеђење при превожењу;
– место старешина за време превожења;

– по потреби, друга питања.

413. Уређивач укрцавања (искрцавања) ступа у непосредан додир са командантом рејона укрцавања (искрцавања) или с органима железничке станице и на основу заповести командира чете организује укрцавање. Са железничким особљем (командантом или помоћником команданта рејона укрцавања);

– прегледа и прима вагоне и помоћна средства за укрцавање,

– дели вагоне на водове и означава где се шта товари, и

– одређује стражарска места, места осматрача ваздушног простора и правац кретања патроле.

О завршеним припремама подноси извештај претпостављеном старешини.

Композицију воза пре почетка укрцавања прегледа најстарији старешина са референтом санитетске службе и референтом за обавештајно-безбедносне послове батаљона.

414. За време превожења, командир чете превози се у саставу своје јединице.

Пре почетка превожења, људство чете треба упознати са начином припреме укрцавања, начином укрцавања, поступцима у току превожења, начином искрцавања и мерама безбедности које треба предузети да би се спречиле повреде. Ако је пруга електрифицирана, упознати људство са опасношћу од удара струје.

Кад год је могуће, тражити од органа железнице да искључе из напајања разводну мрежу изнад композиције у коју се врши укрцавање.

Укрцавање (искрцавање) врши се под непосредном командом уређивача укрцавања (искрцавања), утврђеним редоследом и по планираном времену.

У зависности од рампи на железничкој станици и извршених припрема, укрцавање (искрцавање) може бити на сталним (чеоним или бочним) или импровизованим рампама, једновремено у свим рејонима или поступно.

Када је број рампи недовољан, редослед укрцавања је, у начелу: оруђа, возила, материјал и на крају људство. Делови који су обезбеђивали укрцни рејон улазе последњи у вагоне.

Размештај оруђа и возила у вагонима, утврђивање за транспорт и везивање обавља се према одредбама Правилника о војним превожењима железницом и пловним средствима.

Уз свако оруђе превози се одређена количина муниције, а остала се превози у посебном вагону.

415. Укрцавање чете, у начелу, не сме трајати дуже од 2 часа и треба га завршити најкасније 15–20 минута пре поласка војног транспорта.

416. Када на железничкој станици постоје дизалице и други уређаји за брзо укрцавање (искрцавање), оне се употребљавају. Тим средствима рукује железничко особље, а људство и старешине чете поступају по захтевима тог особља.

417. За време превожења, људство се придржава прописа за превожење железницом. На успутним станицама, где се композиција задржава краће време, из вагона могу излазити дежурне чете и стражари.

Излазак војника из вагона ради узимања воде, поделе хране и слично, регулише командир чете на станицама где се воз дуже задржава.

418. Кад се прими сигнал о ваздушној опасности или осматрачници осмотре непријатељеву авијацију, командир чете даје знак за ваздушну узбуну и НХБ опасност. На вагонима се затварају врата и прозори, средства за личну заштиту стављају у заштитни положај, а воз продужава кретање уз повећање брзине (ако је то могуће).

Ако чета у превожењу буде изложена нападу убачених (остављених) делова, напад се одбија ватром одређених средстава. Када воз стане, образована група за одбрану воза искаче и заузима положај за дејство. Када је напад комбинован са препрекама на прузи, у одбијању напада и уклањању препрека учествује цела чета.

419. Превожење ваздухопловима обавља се, изузетно, када је други начин транспорта немогућ или није целисходан.

План превожења израђује надлежна ваздухопловна команда, на основу података командира чете и наређења претпостављене команде.

Припрема чете и организовање превожења ваздухопловима изводи се слично одредбама за превожење железницом.

Укрцавање оруђа, возила и људства у ваздухоплове, распоред, учвршћивање и искрцавање изводи се под стручним руководством посаде ваздухоплова и старешина ваздухопловне јединице.

420. Припрема чете и организовање превожења **пловним средствима** обављају се слично као при превожењу железницом, а по упутствима старешина пловног објекта.

421. Начин укрцавања одређује командант пловног објекта. Он одређује старешину из свог састава који руководи техником укрцавања, а помаже му уређивач укрцавања чете. Укрцавање се обавља, у начелу, овим редом: храна, погонски материјал, опрема, оруђа и возила, људство и делови који су обезбеђивали укрцно место.

422. Поступци чете за време превожења у случају опасности, напада непријатељеве авијације, поморских снага и друго, морају бити усклађени са прописима који важе за пловни објекат и наређењима команданта брода. Командир чете дужан је да упозна цело људство са тим поступцима и понашањем за време пловидбе.

423. Искрцавање чете врши се одмах после стизања пловног средства на искрцно место, а регулише га командир чете, на основу наређења команданта пловног објекта. У начелу, врши се обрнутим редоследом од укрцавања.

424. Мере непосредног осигурања, безбедности за време укрцавања (искрцавања) и превожења организује командир чете у сагласности са прописима за борбено осигурање на броду.

2. ДЕЈСТВО ЧЕТЕ ПРИ БОРБИ У СУСРЕТУ

425. До **борбе у сусрету** долази када се, у кретању, батаљон (подржавана јединица) изненада сукоби са непријатељевим снагама. Чета подржава батаљон приликом борбе у сусрету.

До борбе у сусрету може доћи: на маршу; у нападу на десант; у гоњењу; у нападу или одбрани; када се батаљон уводи као резерва (други ешелон); у окружењу; при пробоју из окружења.

426. Основни задаци чете у подршци батаљона при борби у сусрету су: спречавање развоја и наношење губитака непријатељу; обезбеђење развоја и подршка дејства властитих снага.

Успешно извршење задатка чета постиже правовременим и брзим развојем, правилним избором циља, тачним и ефикасним дејством по њима.

427. Ако до борбе у сусрету дође, чета се развија за борбу највећом брзином, припремајући неопходне елементе за брзо отварање ватре, подржавајући борбу челног одељења и развој за борбу главних снага батаљона.

Ватрене положаје чети одређује командант батаљона или командир чете, непосредно уз комуникацију. Чети у саставу маршевског осигурања, рејоне ватрених положаја предлаже командир челне извиднице.

У почетној фази борбе у сусрету, у чети се одмах активира радио веза. Жична веза успоставља се када то развој ситуације захтева, и то према наређењу команданта батаљона или иницијативом командира чете.

428. Старешине чете дужне су да самоиницијативно и смело остварују подршку батаљона при борби у сусрету, брзим развојем и отварањем ватре. Чета ступа у дејство по команди командира чете или лица које он овласти, чим је у готовости за дејство.

3. ОДМАРАЊЕ

429. Чета организује одмарање у саставу батаљона пре ступања у борбу, за време прекида борбе, када је извучена из борбе ради опоравка, срећивања, попуне и других припрема за предстојећа дејства.

Пре ступања у борбу чета организује одмарање у рејону прикупљања и очекујућем рејону.

При прекиду борбе чета организује одмарање на ватреном положају у борбеном распореду, одржавајући пуну борбену готовост и изводећи радове у складу са планом даљих дејстава.

Када је извучена из борбе ради одмора, чета организује одмарање у рејону прикупљања ван домашаја непријатељеве артиљерије.

При извођењу марша чета организује одмарање за време преданка.

430. У рејону одмарања чета се одмара у бивацима, насељеним местима, у објектима утврђивања и комбиновано.

431. У биваку се оруђа и возила постављају прикривено. Људство се размешта под шаторе, у земунице и у близини оруђа. Сви делови се маскирају.

Мање насељено место користи се за одмор зими и при лошим временским приликама. Људство се размешта по кућама, а оруђа и возила по баштама, воћњацима, двориштима и шупама. Ако постоји опасност од дејства непријатељеве авијације, чета у раним јутарњим часовима излази из насељеног места у одређени привремени рејон, где проводи дан.

Комбиновани размештај примењује се кад не постоје услови да се чета размести у насељено место.

432. При одмарању у објектима утврђивања људство се размешта по склоништима, рововима и заклонима. Оруђа су на ВП, возила у склоништима или заклонима, остало наоружање и опрема у објектима и на местима предвиђеним за њихову употребу. Одмарање се подређује извршењу основног борбеног задатка и одржавању пуне борбене готовости. Људство се одмара пре ступања у борбу и за време прекида борбе.

433. Рејон за одмарање чете у начелу је 1,5–2 km^2 и треба да омогућава: растресит и прикривен размештај, заштиту од нуклеарног и хемијског оружја, брзо заузимање борбеног или маршевског распореда, успостављање планираних веза, што повољније услове за одмарање и позадинско обезбеђење. Удаљеност рејона за одмор чете од већих насељених места, објеката који могу бити циљ дејства непријатеља и рејона за одмарање суседних јединица у начелу није мање од 1,5–2 km.

На удаљености 2–5 km од основног, одређује се 1–2 резервна рејона за одмор, на које се чета премешта када даљи останак у основном рејону није могућ или је угрожен дејством непријатеља.

Чета се распоређује у средину рејона одмарања батаљона, у сталној готовости за дејство на правцима који воде ка рејону одмарања, по рејонима вероватног спуштања ваздушног десанта и за подршку предстражних органа.

Чета у саставу батаљона минобацача у рејону одмарања може добити улогу дежурне чете. Дежурна чета поседа ВП тако да може дејствовати по рејону вероватног спуштања непријатељевог ВД и подржати предстраже.

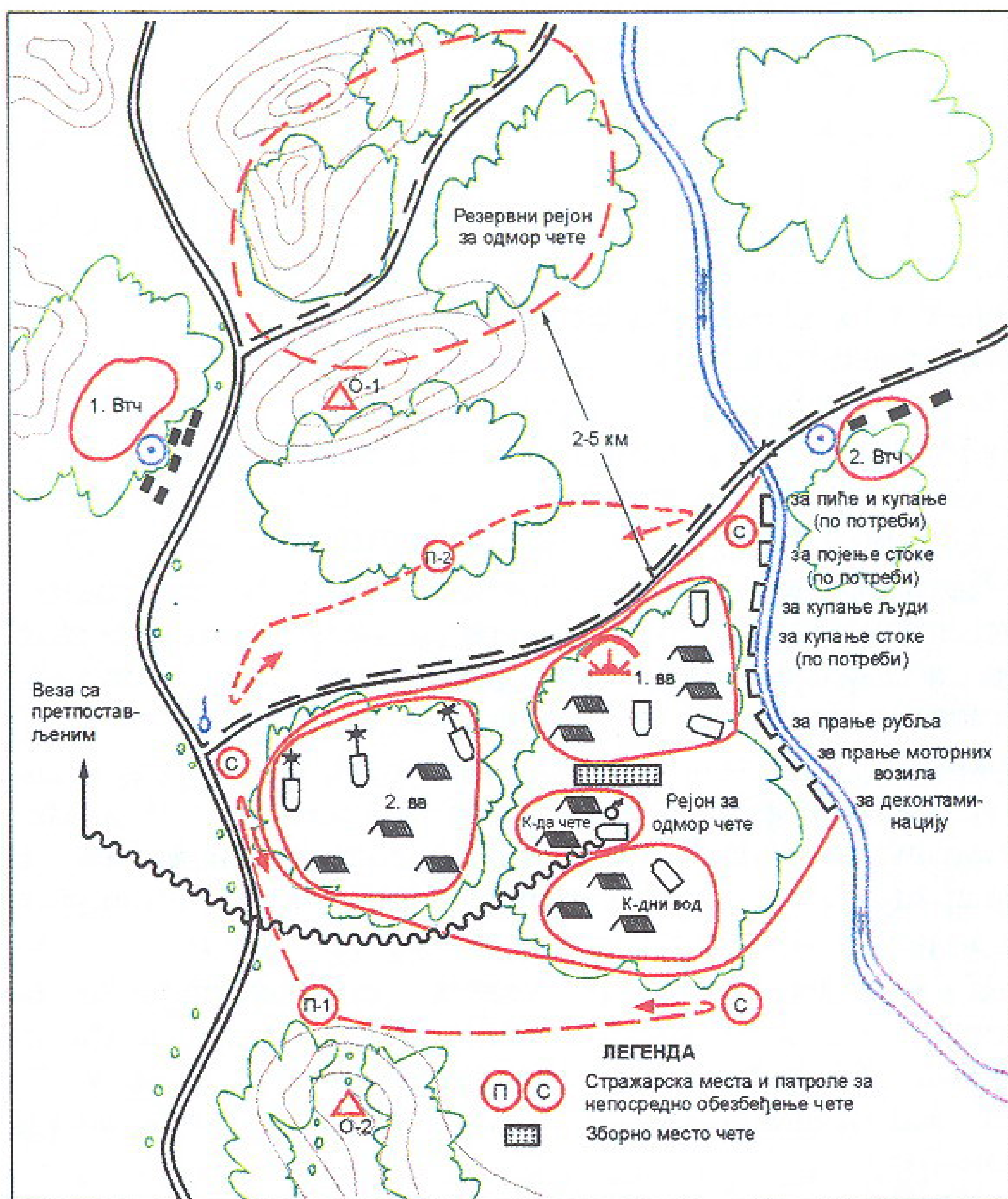
434. Вода за пиће и храна из месних извора користи се после прегледа референта санитетске службе у батаљону и уз његову сагласност. За спречавање загађивања изворских вода предузимају се одговарајуће мере. Чети се, по могућности, додељује посебан извор за снабдевање водом.

На речним токовима и већим потоцима означавају се по реду, низводно, места узимања воде за пиће и кување, појење стоке, купање људства, купање стоке, прање рубља, прање моторних возила и, по потреби, за деконтаминацију *(шема 14)*.

435. Чети се за одмор заповешћу (наређењем) одређује: рејон размештаја и упућивање коначара; начин доласка јединице; задаци за време одмарања; мере непосредног осигурања и безбедности; поступци у случају напада непријатеља и начин позадинског обезбеђења.

436. За извиђање рејона одмарања командир чете упућује **коначарску извидницу,** која улази у састав коначарског одељења батаљона.

Коначарску извидницу командир чете упућује ради извиђања и припремања одређених рејона за одмарање и коначење. **Задаци коначарске извиднице су:** извиђање одређеног рејона за одмор; процена услова за смештај и непосред-

Шема 14 – **Распоред и обезбеђење чете на одмору**

но осигурање; подела рејона на потчињене јединице; одређивање путева за развођење јединица у рејону размештаја; организовање саобраћаја кроз рејон и спровођење других наређених мера.

У начелу је састава: један официр (командир извиднице), четни старешина и потребан број војника.

Извиђање рејона за одмарање врши командир коначарске извиднице, по наређењу командира чете, а оно у начелу, садржи: састав извиднице; време поласка; начин и правац

кретања: рејон за одмарање и приближан распоред јединица на одмору (по карти); правац кретања колоне и приближно време доласка колоне у рејон за одмор; податке о општој ситуацији и месним приликама (уколико су познати); време и место дочека колоне и подношења извештаја, као и друга упутства за рад.

437. После извиђања и распореда у рејону одмарања, командир коначарске извиднице чете излази и сачекује командира чете и подноси му извештај и предлог распореда чете за одмарање. Командир чете, по могућности, прегледа рејон за одмарање пре доласка чете.

438. Командир чете, после примљеног извештаја од коначарске извиднице, издаје заповест за одмор, која у начелу садржи: најнужније податке о непријатељевим активностима; задатак чете за време одмарања и поступак у случајевима непријатељевог напада; рејон размештаја (основни и резервни) чете и водова; место и задатак дежурног вода; место и задаци непосредног осигурања и мере безбедности; организовање везе; позадинско обезбеђење; зборно место; сигнале за узбуну и знаке распознавања (одређују се за свака 24 часа по потреби и чешће); време достављања извештаја о распореду водова.

439. По доласку у рејон одмарања, чета се размешта у средини рејона одмарања батаљона и одмах се предузимају мере за маскирање људства, наоружања и возила, успоставља веза, а потом се израђује склониште за људство и заклони за оруђа и возила, у сталној готовости за подршку борбе предстражног осигурања и дејство по рејонима вероватног спуштања ваздушног десанта.

Маскирна дисциплина мора се непрекидно одржавати, а мерама ПВЗ посвећивати пуна пажња.

440. Предстражно осигурање организује батаљон сопственим снагама и средствима, чета организује непосредно осигурање (страже, патроле, осматрачи) које се ноћу појачава.

Непосредно осигурање поставља се на прилазима рејона за одмарање на одстојању 500–600 m, тако да затвара важније прилазе. Стражари се постављају обично на улазу у рејон размештаја, код оруђа, муниције, погонског материја-

ла, бунара и сл. Патроле се упућују ради затварања и контроле међупростора. По лошем времену (снег, мећава, магла и сл.) и ноћу појачава се борбена готовост и непосредно осигурање.

За заштиту од дејства нуклеарног, хемијског и биолошког оружја користе се, првенствено, природни заклони. Кад се располаже потребним материјалом, израђују се и склоништа за људство.

У рејону одмарања посебна пажња посвећује се кретању мештана који долазе у додир са војницима. Непозната лица се легитимишу, а сумњива задржавају, саслушавају и спроводе надлежним органима.

Мере непосредног осигурања чете уклапају се у систем мера предстражног осигурања претпостављене јединице или чине део тог система.

441. Кад је чета угрожена у основном рејону, по наређењу претпостављеног прелази у резервни рејон за одмарање.

Резервни рејон правовремено се извиђа и предвиђа распоред у њему.

442. За време одмарања у чети се организује радио, жична, сигнална и курирска веза. Коришћење радио везе је, у начелу, забрањено.

443. На одмору, чета се попуњава средствима, врши преглед и оправку ТМС, лечење повређених и оболелих, растерећује се од непотребних МС и изводи обуку старешина и јединица за предстојећи задатак.

444. При напуштању рејона за одмарање, уништавају се трагови на основу којих се може доћи до било каквих података о чети.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1
Подноси се усмено

РАПОРТ
КОМАНДИРА ПРИДАТЕ ЧЕТЕ

Господине... ја сам..., командир чете која Вам је придата (или одређена да подржава ваш батаљон).

Чета се налази. . . Попуњена по формацији (или... %). Располаже са: ... оруђа . . . возила *(навести који)*,... б/к муниције,... п/р горива и сл. Сва МС су у исправном стању сем. . .

За подршку вашег батаљона (чете) одобрено је... б/к муниције и... п/р горива.

Чета може да оствари... просечних ватри; или једновремено да неутралише... циља (циљева). С обзиром на одобрени утрошак муниције, може да неутралише... циљева са степеном неутралисања... % (или да уништи... циљева).

Стање морала чете је...

Од... часова чета је на ПоОб код...

НАПОМЕНА:

Командир чете из састава ватрене групе која је одређена да подржава неку јединицу, поред наведеног, упознаје команданта јединице још и са: планираним ватрама БрАГ (БрВГ) на правцу дејства батаљона и начином одржавања везе са командантом БрАГ (БрВГ).

Прилог 2
Подноси се усмено

ПРЕДЛОГ
ЗА УПОТРЕБУ И ДЕЈСТВО ЧЕТЕ У НАПАДУ

1. Предлажем да чета образује (уђе у састав) батаљонску ватрену групу.

2. Борбени распоред БВГ:

ВП основни у рејону... посести га од... до... часова. Резервни ВП у рејону...

ВПн 1 у рејону...; премештање на ВПн 1 по водовима (или једновремено) оријентирно по избијању наших снага на линију... Почетак премештања по Вашем одобрењу (наређењу).

Осматрачница у рејону... посести је до... часова. Наредна осматрачница у рејону... премештање на наредну осматрачницу... Помоћна осматрачница у рејону...

ВПн 2… (исто као за ВПн 1).

Готовост за дејство у… часова

3. Зона дејства десно... лево... допунска зона дејства десно (лево)…

4. Задаци чете:

4.1. У ватреној припреми подржати наступање на правцу... неутралишући непријатеља у рејону... ватрама КВ... 101 (200 x 100). Трајање ватрене припреме *(ако није одређена)*... структура ватрене припреме:

I ватрени удар ....…… минута;

II ватрени удар .... минута.

4.2. У ватреној подршци напада:

У ближем задатку:

– подржати јуриш на правцу... неутралишући непријатеља у рејону... КВ – 103 (200 x 150);

– подржати даљи напад на правцу... ФЗВ – „КОСМАЈ“ на линији... и КВ – 104… у рејону...;

– спречавати противнапад непријатеља са правца... БЗВ „АВАЛА“ на линији... и сл.

У следећем задатку:

– припремити и подржати увођење у борбу батаљонске резерве са линије... неутралишући непријатеља у рејону... КВ – 105…;

– …;

– обезбедити држање достигнуте линије батаљона... КЗВ – „ГОЧ“ на линији... и сл.

5. Утрошак муниције:

– у ватреној припреми напада... б/к (… мина).

– у ватреној подршци напада:

а) за извршење ближег задатка... б/к

б) за извршење следећег задатка... б/к

6. Коректуру на Ре 1 (Ц – …) извршити од... до… часова.

7. Везу са Вама одржавати лично, одређивањем осматрачница у истом рејону. Показивање циљева помоћу инструмента и по таблици сигнала.

8. Захтеви:

– б/к муниције на ВП дотурити до...

– …

НАПОМЕНА:

Командир чете подноси предлог ако је укључен у доношење одлуке команданта батаљона (подржаване јединице).

Садржај предлога за одбрану сличан је предлогу за напад.

Ако је чета у саставу ватрене групе, а одређена је да подржава неку јединицу, тада својим предлогом обухвата само питања под редним бројем 4,5 и 7.

Прилог 3

Издаје се усмено, а по потреби подаци се уписују у радну бележницу

Команда чМБ
10,00 часова 30. 5. 2001. године
ТТ. 719

ЗАПОВЕСТ ЗА НАПАД
командира чете минобацача

Карта 1:25000; Жагубица 3-3, 3-4; Алексинац 1-1, 1-2

Оријентација: географска, топографска.

Кодирање: …

Оријентири: Ор – 1…, Ор – 2…, Ор – дрво... итд.

1. Непријатељ, услед снажног отпора наших снага, развучености борбеног распореда, претрпљених губитака, присиљен је да пређе у одбрану.

Вероватни циљ је да задржавајућом одбраном, уз што мање губљења простора, ослонцем на погодне земљишне објекте, створи време за довођење свежих снага из дубине ради продужења напада.

На правцу напада нашег батаљона вероватно се бране снаге јачине . . . са вероватним распоредом:

– један вод у рејону к-707, к-669, ивица шуме;

– један вод у рејону: вртача – пут – Крчор;

– један вод у рејону к-867 (Фаца Маре).

Највероватније да ће бити подржан БВГ из рејона Руска колонија, остварујући ватре по рејону Добра вода и тт-719.

БрАГ вероватно ће остварити ватре по рејону раскрснице путева, тт-719.

До сада је претрпео око 15% губитака у ж/с и МС.

У рејону тт-734 откривена је ИДГ, јачине око 10 људи.

2. 1. мтб са 1/1. мпоад из очекујућег рејона доводи се правцем: Ресавица – Равна река и са линије развоја тт-719, к-671 напада правцем: Добра вода – Фаца Маре.

Задатак: у садејству са суседима и подршке снага у додиру, применом најпогоднијег облика маневра разбити непријатеља у рејонима: Крчор и Фаца Маре, избити на линију тт-942 (Скорцар) – Мушита (тт-821), одакле подржати увођење 3. мтб на правцу: трећа рампа – Гроглан бара.

КМ у рејону тт-719 западно за 500.

Готовост за напад у 12,00

3. 1/11. лпбр у борбеном додиру, подржава увођење у борбу 1. мтб...:

– десно, правцем... напада 1 мтч задатак...;

– лево, правцем... напада 2 мтч задатак...;

– иза, на правцу... креће се 3 мтч задатак...;

4. Чета МБ-120 mm образује БВГ-1, командир групе-командир чете, доводи се правцем датим за батаљон и поседа ВПо у рејону увале (тт-719, југозападно за 400).

ВПн-1 у рејону раскрснице путева (Крчор к. 791 – јужно за 400).

Осматрачница у рејону тт. 719.

Наредна осматрачница у рејону к. 791.

Задаци

У ватреној припреми напада:

– неутралише ж/с и в/с у рејону Крчор тт-795 и к.791. остварујући КВ – 101 и 102;

– неутралише непријатељску БВГ у рејону Руска колонија остварујући КВ – 103.

У ватреној подршци напада:

– подржава напад 1. мтч на правцу окука пута – макадамски пут остварујући КВ – 104 и БЗВ „АВАЛА“;

– подржава напад 2. мтч дејством по рејону Брестовац остварујући КВ – 105 и 106;

– подржава увођење и напад 3. мтч дејством по рејону к. 867 – тт-942 остварујући КВ – 107 и ФЗВ – „КОСМАЈ“;

– спречава п/н са правца тт 716 – к. 802 остварујући ФЗВ – „ГОЧ“;

– подржава увођење у борбу 3. мтб, остварујући ватре по рејону Трећа рампа.

5. Борбени распоред чете:

5.1. Осматрачнице

Осматрачница у рејону тт-719, западно за 500, поседање извршити по пристизању у рејон Равна Река, помоћна осматрачница у рејону Добра вода.

Наредна осматрачница у рејону к. 791, правац премештања тт-719 – дуж макадамског пута – к.791, почетак премештања по овладавању објектом Крчор.

5.2. Ватрени положај

Ватрени положај у рејону увале (тт. 719, југозападно за 400), основни правац 18-00.

Чета се из очекујућег рејона доводи правцем: Ресавица – Равна река поседање положаја од 10,00 до 10,30.

Резервни ватрени положај у рејону увала, раскрсница путева, дрво, основни правац 19-00.

Прелазак чете на ВПр искључиво по мом наређењу.

ВПн – 1 у рејону раскрснице путева (Крчор к. 791 јужно за 400), основни правац 21-00.

Премештање по овладавању објектом Крчор.

Почетак премештања по водовима и мом наређењу.

6. Организовање извиђања (командном воду)

Зона извиђања: десно, ивица шуме – вис; лево, окука пута – увала; рејон нарочите пажње објекат Крчор.

Допунска зона извиђања десно, увала – пут; лево, група кућа – вис.

Бројеви за нумерацију:

– репера од 03 до 09;

– циљева од 10 до 20;

– ватри од 101 до 130.

Задаци извиђања:

– одредити координате репера, оријентира, циљева и планираних ватри;

– открити присуство, јачину и састав непријатеља у рејонима Добра вода и Крчор;

– почетак извиђања од 10,00.

7. Успоставити радио правац осматрачница – ВП и жичне правце осматрачница – ВП, искључиви рад средстава везе сходно плану везе.

Готовост везе 11.00.

8. Коректуру извршити основним оруђем чете на Циљ-101 од 10.00 до 10.15.

Обнављање елемената извршити 15 минута пре почетка ватрене припреме напада.

9. Основни садржај оружане борбе

9.1. ПВБ

Тежиште ПВБ имати на осматрању ваздушног простора на правцу Брестовица – Равна Река и примени мера ПВЗ.

.

.

.

9.2. Инжињеријска дејства

Инжињеријско уређење положаја и осматрачнице извршити у првом степену заштите.

10. Обезбеђење б/д:

10.1. Информативно-психолошко-пропагандно обезбеђење.

Тежиште имати на информисању и мотивисању људства за извршење задатка. Адекватним мерама разобличити све облике непријатељске психолошко-пропагандне делатности.

10.2. Обавештајно обезбеђење: у свим јединицама организовати адекватно осматрање и обавештавање о свим променама у распореду непријатеља.

10.3. Безбедносно обезбеђење: остварити потпуну контролу у рејонима размештаја и правца кретања јединица. Нарочиту пажњу осигурањем правца Фаца Рашка.

10.4. ПНХБОб: тежиште имати на правовременом откривању употребе Х/о. Привремену деконтаминацију вршити на положају, групну по мом наређењу.

10.5. Позадинско обезбеђење:

Позадински вод нашег батаљона развија станице у рејону Равна река. Почетак рада од 10.00.

Путеви дотура и евакуације: Равна река – Добра вода – Троглан бара.

За извршење задатка одобравам утрошак:

Муниција:

– у ватреној припреми 0,75 б/к;

– у ватреној подршци 1,25 б/к;

– за ближи задатак 0,75 б/к;

– за следећи задатак 0,5 б/к.

Гориво:

– за све јединице 1 п/р.

Исхрану до почетка дејстава вршити текућом храном, а по отпочињању дејства сувим оброком.

11. Командовање

Извештаје достављати:

– редовне: о готовости за дејство и после сваког премештања (промене) елемената борбеног распореда;

– дневне до 19.00 са стањем у 17.00 часова;

– ванредне по потреби и мојим захтевима.

КОМАНДИР чМБ 120 mm
капетан I класе
НН

НАПОМЕНА:

Садржај тачака 1, 2, и 4 заповести командира чете узима се из заповести команданта батаљона и, у начелу, не сме се мењати.

Заповест за одбрану садржи исте тачке, а садржај тачака прилагођава се специфичностима извођења одбране.

Прилог 4

Издаје се усмено, а по потреби подаци се уписују у радну бележницу

Команда чМБ
10.00 часова 30.5.2001. године
ТТ.719

ЗАПОВЕСТ ЗА МАРШ
командира чете минобацача

Карта 1:25000; Жагубица 3-3, 3-4; Алексинац 1-1, 1-2

1. Непријатељ...

2. … пб (мтб) са… маршује правцем…

Задатак: …

3. 1. чета минобацача 120 mm маршује у саставу главнине батаљона.

Задатак:

У случају борбе у сусрету чета образује БВГ, подржава борбу челног одељења и обезбеђује развој батаљона за борбу.

По стизању на маршевски циљ чета поседа ВП у рејону… са задатком… (или се прикупља – размешта у рејону… са задатком…).

4. Маршевски распоред чете: челна извидница, командни вод, 1. и 2. вод минобацача.

Одстојање од јединице која маршује испред до чела чете… m. Одстојање између водова (возила) … m. Брзина кретања… km/h.

5. Готовост за марш у… часова. Почетак марша у… часова. Завршетак марша у… часова.

Полазну тачку…, проћи челом колоне у… часова. **Регулативну тачку** број… проћи у… часова, бр. 2… проћи у… часова итд.

6. Вероватне линије сусрета са непријатељевим снагама:

– број 1…;

– број 2… итд.;

– у случају сусрета са непријатељем на линији број 1: ВП у рејону…, а осматрачница у рејону…;

– у случају сусрета са непријатељем на линији број 2: ВП у рејону…, а осматрачница у рејону…

7. Задаци чете:

На линији сусрета бр. 1;

Обезбедити развој и подржати борбу батаљона… на линији (правцу) … неутралишући непријатеља… ватрама у рејону…;

– спречавати развој непријатеља за борбу и прелазак у напад остварујући ФЗВ „АВАЛА" на линији…;

– припремити и подржати напад батаљона на правцу… ватром… у рејону… итд.

8. Челна извидница (извидница пута, коначарска извидница – ако се упућује) састава… креће правцем…

Задатак…

9. Организовање садржаја оружане борбе на маршу

9.1......

9.2......

10. Организовање обезбеђења борбених дејстава на маршу

10.1......

10.2......

11. Организовање командовања и везе у току марша

У току марша кретању се на челу чете, остале старешине крећу се на челу (у саставу) својих јединица.

Везу на маршу организовати (курирску, радио и сигналну).

Сигнали:

	Радиом	Гласом	Сигналним средствима
Нуклеарна опасност	333	„Гром“	Серија црвених
Хемијска опасност	444	„Отрови“	Серија жутих
Тенковска опасност	555	„Тенкови“	Серија зелених
Ваздушна опасност	666	„Авиони“	Серија плавих

Извештаје достављати
Редовне:
– о готовости за марш;
– на сваком застанку (одмор, предaнку) о току марша;
– дневне сваког дана до… h, са стањем у… h;
Ванредне – по потреби.

Командир чете
капетан
НН

Прилог 5

ПЛАН ДЕЈСТВА
1. минобацачке чете у нападу

(следи графички део)

Уз прилог 5

ТЕКСТУАЛНО-ТАБЕЛАРНИ ДЕО ПЛАНА ДЕЈСТВА

1. РАЗВОЈ

… МБ чета маршује из рејона…, правцем: …
Почетак марша у…, а завршетак марша у…
Поседа ВПо у рејону: … од … до …
Готовост за дејство у …

2. КОРЕКТУРА

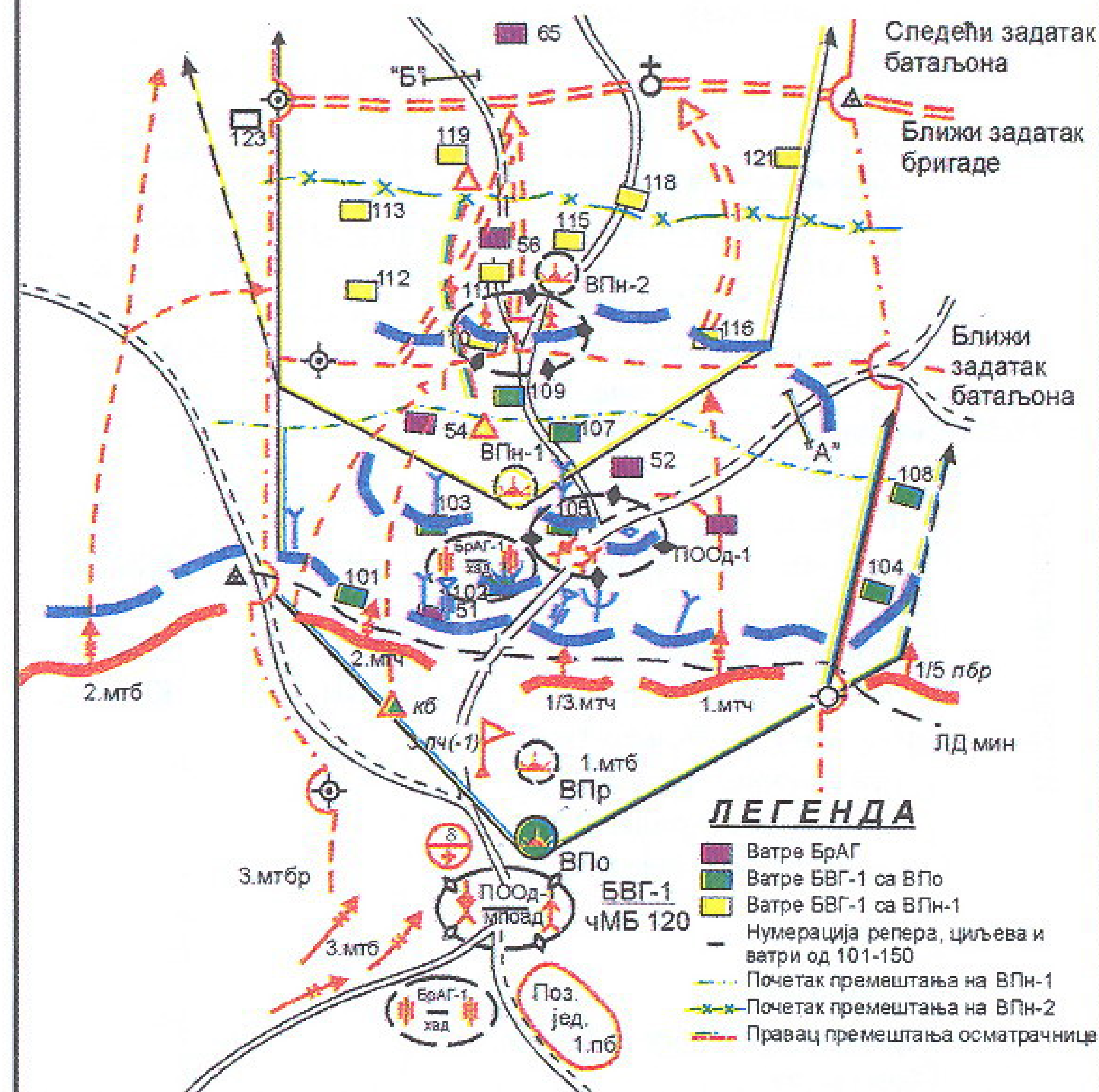
Коректуру извршити у времену од . . . до . . . на Ре . . . (Циљ. . .)

Прилог број 5

ОДОБРАВАМ
КОМАНДАНТ 1.мтб
мајор

ПЛАН ДЕЈСТВА

1. минобацачке чете у улози БВГ-1
у нападу на дан ___.___._____. године

Командир 1.МБч
капетан прве класе

3. ЗАДАЦИ

Фаза	Задаци	Извршиоци	
		БрАГ	БВГ
Ватрена припрема	– Извршити подршку наступања на правцу: … неутралишући непријатеља у рејону: … Трајање: … минута Структура: I ватрени удар… минута… мина II ватрени удар… минута… мина III ватрени удар… минута… мина	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …
Ватрена подршка	**<u>У ближем задатку:</u>** – Подржати јуриш … на правцу… неутралишући… у рејону… – Подржати борбу кроз дубину одбране… на правцу; … остварујући ватре у рејону… – Спречити противнапад непријатеља са правца… **<u>У следећем задатку:</u>** – Припремити и подржати увођење у борбу чета I линије (резерве) са линије… (неутралишући) непријатеља у рејону… – … – … – Обезбедити држање достигнуте линије батаљона…	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …

4. ПРЕМЕШТАЊЕ

Премештање на ВПн 1 извршити целом четом, а након избијања наших снага на линију: …, по мом наређењу.

Правац премештања: … Рејон ВПн 1…
Дужина скока… Време премештања…

5. ОБЕЗБЕЂЕЊЕ б/д

5.1. Обавештајно обезбеђење
Извиђање организовати у зони:
десно: …; лево: …
Рејон нарочите пажње…
Нумерација циљева и ватри:
БрАГ: од 51 до 100
БВГ: од 101 до 120
5.2. ...
5.3. ...
5.4. Позадинско обезбеђење
5.4.1. Техничко обезбеђење
Одобрено … б/к.
Подела утрошка муниције:
– за ватрену припрему напада … б/к
– за ватрену подршку напада: … б/к
– за извршење ближег задатка … б/к
– за извршење следећег задатка … б/к
…

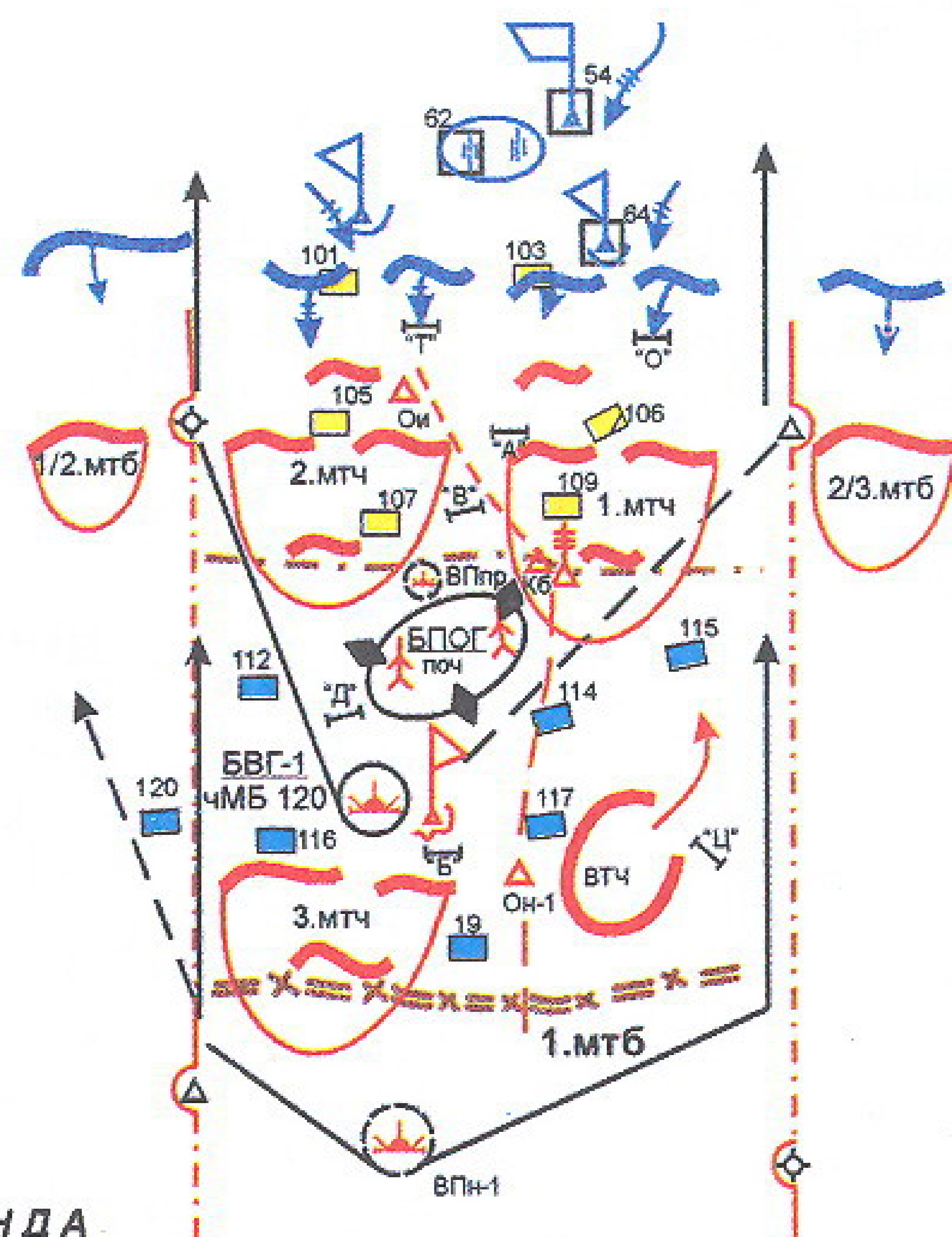
КОМАНДИР
капетан
НН

ПЛАН ДЕЈСТВА
1. минобацачке чете у одбрани

ОДОБРАВАМ
КОМАНДАНТ 1.мтб
мајор

Прилог број 6

ПЛАН ДЕЈСТВА
1. минобацачке чете у улози БВГ-1
у одбрани на дан ___.___._____. године

ЛЕГЕНДА
- Ватре БрАг-1
- Ватре БВГ-1 са ВПо
- Ватре БВГ-1 са ВПн-1
- Почетак премештања на ВПн-1
- Почетак премештања на ВПн-2
- Правац премештања осматрачнице

Командир 1.чмб
капетан прве класе

ТЕКСТУАЛНО-ТАБЕЛАРНИ ДЕО ПЛАНА ДЕЈСТВА

1. РАЗВОЈ

… чета МБ маршује из рејона…, правцем: …
Почетак марша у …, а завршетак у …
Поседа ВПо у рејону: … од … до …
Готовост за дејство у …

2. КОРЕКТУРА

Коректуру извршити на **репер (Ре . . .)** у времену од . . . до . . .

3. ЗАДАЦИ

Фаза	Задаци	Извршиоци	
		БрАГ	БВГ
Наступање непријатеља	– Подржавати борбу БОс на линији:… – Спречавање: изласка непријатеља на полазне положаје (линију развоја)… и наступање	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …
У току подршке чета I линије	– Спречити јуриш непријатеља на правцу: … – Спречавати брз продор и уклињавање непријатеља на правцу: … – Обезбедити… бок – … – … – …	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …
У току подршке чета II линије	– Обезбедити прихват чета I линије. – Подржати п/н на правцу: … – … – … – …	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …	КВ – … ФЗВ – … БЗВ – … КЗВ – …

4. ПРЕМЕШТАЊЕ

Премештање на ВПн 1 извршити целом четом, а по избијању непријатеља на линију: …, по мом наређењу.

Правац премештања … Рејон ВПн 1 …
Дужина скока … Време премештања …

5. ОБЕЗБЕЂЕЊЕ б/д

5.1. Обавештајно обезбеђење
Извиђање организовати у зони:
десно: …; лево: …
Рејон нарочите пажње …
Нумерација циљева и ватри:
БрАГ: од 51 до 100
БВГ: од 101 до 120
5.2. …
5.3. …
5.4. …
5.5. Позадинско обезбеђење
Техничко обезбеђење
Одобрено . . . б/к.
Подела утрошка муниције.
У току подршке БОс . . . б/к.
У току подршке чета прве линије … б/к
У току подршке чета друге линије … б/к
…
…
…
…

КОМАНДИР
капетан
НН

Прилог 7
Издаје се усмено

Команда 1. чМБ
7.00 часова 25. 10. 2000.
Љубовија

НАРЕЂЕЊЕ
командир извиднице ВП

Карта 1:25000; …, издање … године
1. Непријатељ . . .
2. … пб са … напада правцем … са задатком … Главне снаге дејствују на правцу … а помоћне на правцу …

3. У додиру са непријатељем су снаге … Десно напада … лево напада … У позадини непријатеља у рејону … дејствује … са задатком …
4. … **чета минобацачка у улози БВГ –** … подржава напад … пб.
5. Ватрени положај у рејону … зона дејства десно … лево … Основни правац … Линије најмање (највеће) даљине гађања…
Допунска зона дејства десно (лево) …
ВПн у рејону … Основни правац … ВПр у рејону … Основни правац…
Извидите рејон ВП, (ВПр) одредите места оруђа … и извршите потребне припреме за поседање ВП. У … часова сачекајте чету у рејону…
Поседање ВПо у … часова
6. У састав извиднице ВПо улази: …
7. Готовост за дејство у … часова

КОМАНДИР
капетан
НН

Прилог 8
У писаној форми

ПОДАЦИ ЗА ЗАПОВЕСТ
команданта … мтб (… пб)

1. Батаљонска ватрена група (БВГ – …) састава …
ВПо у рејону … ВПн у рејону … премешта се … (време и начин премештања).
Осматрачница у рејону . . . правац премештања …
Ватрена припрема траје … минута.
Структура:
– I ватрени удар … мин.;
– II ватрени удар … мин.
Задаци
– У ватреној припреми напада …
– У ватреној подршци напада:
– у извршењу ближег задатка … (дају се тактички задаци),
– у извршењу следећег задатка … (дају се тактички задаци).
2. Утрошак муниције:
БВГ – одобрено … б/к; муниције. Од тога:
– у ватреној припреми напада … б/к (… мина);
– у ватреној подршци напада:
а) за извршење ближег задатка … б/к;
б) за извршење следећег задатка … б/к;
3. Довођење и развој чете
Чета маршује из рејона . . . правцем . . . у рејон . . .

Дужина марша . . . km; брзина кретања … km/h
Потребно време за довођење … часова.
Почетак марша у … часова, завршетак у … часова.
Поседање ВП од … до часова.
Готовост за дејство у … часова.

4. За дејство:

– избор ВП под командом СВП;
– организовање извиђања под командом командира командног вода;
– коректура на Ре 1 основним оруђем од … до … h;
– организовање везе по изводима из плана везе батаљона и прилозима … Готовост везе у … часова.

5. Премештање чете

Правац премештања … дужина скока … km, могућа брзина при премештању … km/h. Потребно време за премештање … часова.

Почетак премештања оријентирно по избијању наших снага на линију …, а по наређењу (одобрењу) …

Премештање по водовима (или једновремено).

6. Инжињеријска дејства:

Утврђивање ВП и осматрачнице у … степену ВПр, ВПн – 1, 2 … у … степену. Готовост инжињеријских радова у … часова.

7. Позадинско обезбеђење

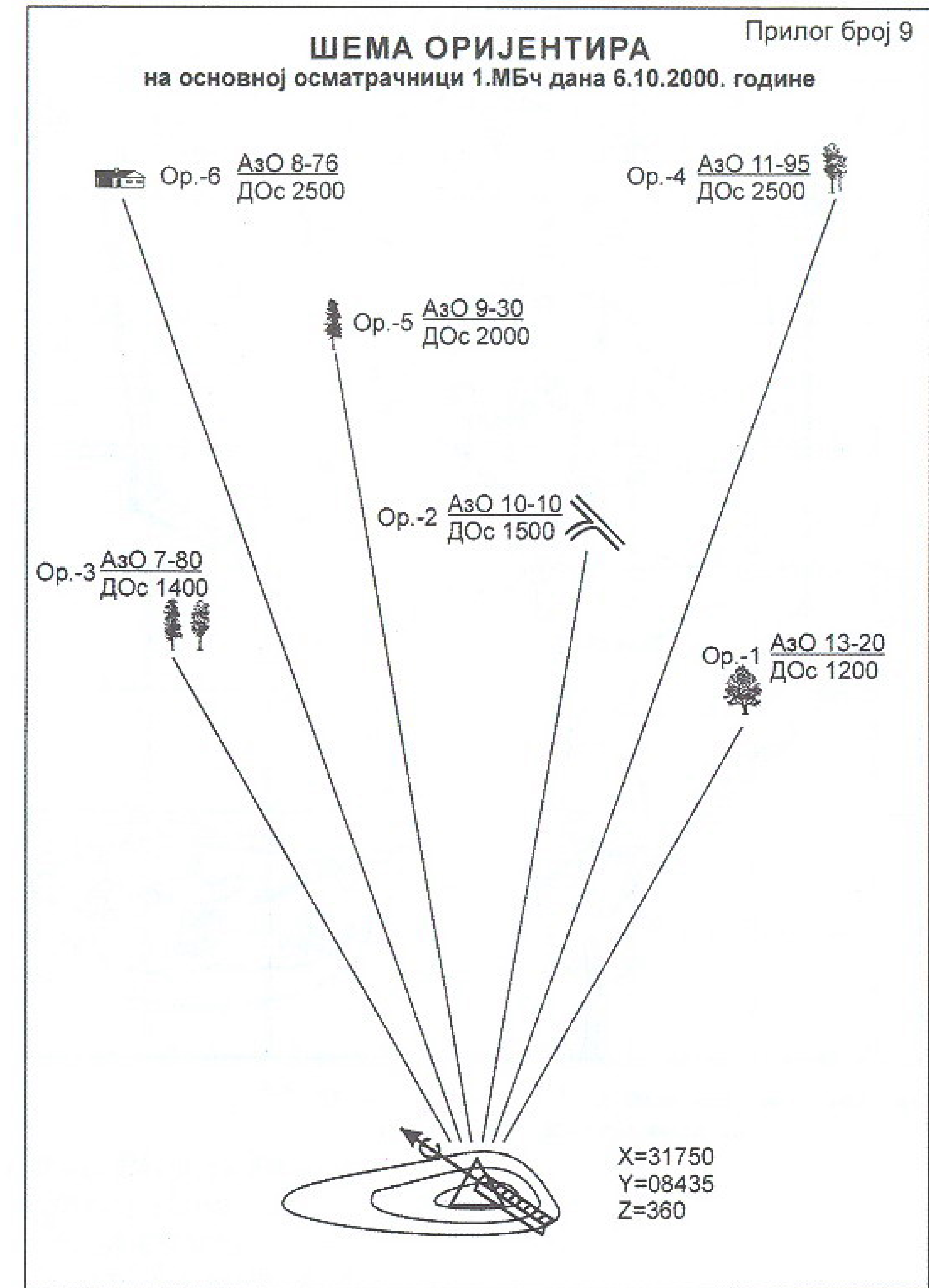
Муницију дотурити на ВПо до . . . часова.
Попуна погонским горивом у рејону . . . до . . . часова.

8. Непосредно осигурање ВП према плану СВП.

КОМАНДИР
капетан
НН

Прилог 9

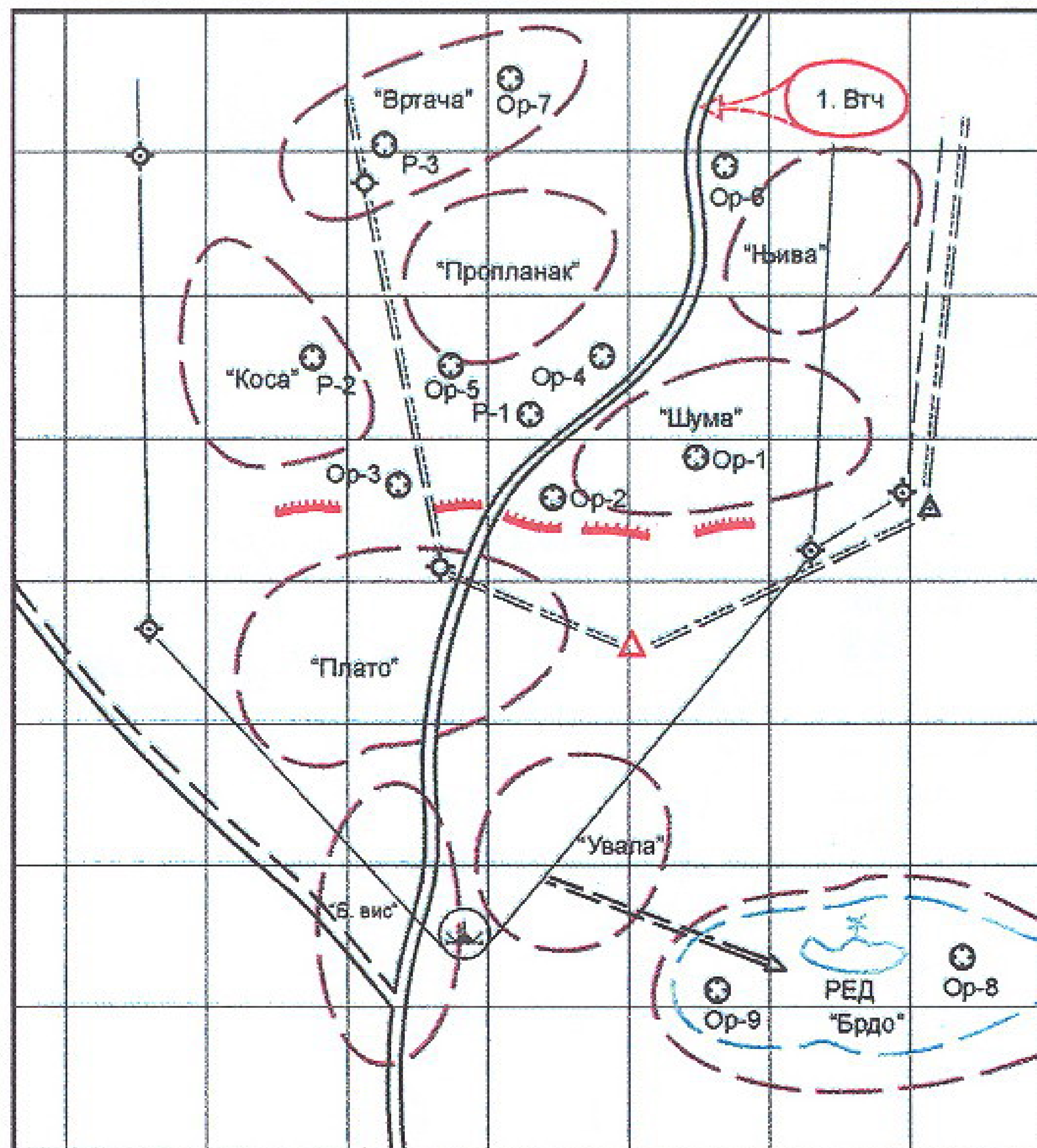
ШЕМА ОРИЈЕНТИРА
(следи графички део)

Прилог 10

ШЕМА КОДИРАЊА
(следи графички део)

1. минобацачке чете

Напомена: - ради се по потреби
- израђује се на карти 1:25 000 или олеати

Прилог 11

ДНЕВНИК ОСМАТРАЊА
Осматрачке станице . . . чете МБ рејон . . .

Ред. бр.	Шта је откривено и где (положај у односу на оријентир или читање и месни угао)	Време када је откривено	Коме је податак достављен и када	ПРИМЕДБА
1.	Група митраљеза у рејону „Плато“	02.03.01. 10.48	командиру чете у 10.50.	
	итд.			

Податке унео

____

Прилог 12

ОДОБРАВА
Командир чете

____

ПЛАН НЕПОСРЕДНОГ ОСИГУРАЊА
ВП чете на дан … у рејону …

I РАСПОРЕД СРЕДСТАВА
1. Осматрачница у рејону …
2. Стражаре поставити код …
3. Патрола се креће правцем …
4. Линија блиске одбране …
5. Група мина у рејону …
6. Средства … у рејону …

II ПЛАН БЛИСКЕ ОДБРАНЕ:

Врста напада	Сигнали	Поступак јединице
Напад из ваздушног простора	Авиони	Ако чета дејствује: ...
Напад пешадије	Пешадија са фронта:	...
	здесна	...
	слева	...
	слеђа	...
Изненадни напади	Пешадије и тенкова	...
НХБ б/с	Серија жутих, отрови (удар)	Ако чета дејствује: ...

III ШЕМА БЛИСКЕ ОДБРАНЕ

(видети *Шему 9)*

IV МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ:

– Спречити ... (приступ непознатим лицима у рејон ватреног положаја и сл.)
– Забранити ... (удаљавање из рејона ватреног положаја, без одобрења, непотребно кретање и сл.)
– Захтевати ... (строго извршавање постављених задатака и правилно вршење службе и сл.)
– ...

V ПОДАЦИ ЗА ИЗВЕШТАЈ

1. Готовост у ... часова
2. Координате x ... y ... z ...
3. АзОП
4. Најмања елевација ...
5. Висина заклањања ...
6. Врсте мина на ВП:
– ЛТФ ...
– димних ...
– осветљавајућих

– ...
7. Врсте упаљача:
– ударни...
– близински...
– ...
8. Температура пуњења
9. ...

VI РЕД ХИТНОСТИ И ВРСТЕ ОБЈЕКАТА КОЈИ СЕ ИЗРАЂУЈУ НА ВП

А. Ред хитности

– извиђање земљишта, израда прилазних путева до места оруђа;
– израда заклона за људство, оруђе, муницију и маскирање радова;
– израда заклона за средства вуче, за осигурање, израду МЕП;
– израда склоништа

Б. Врсте објекта:

1. Заклона за људство . . .
2. Заклона за оруђа . . .
3. Ниша за муницију . . .
4. Склоништа ...
5. Заклона за средства вуче . . .
6. Положаја за непосредну одбрану ВП . . .

Заменик командира чете
(СВП)

____

Прилог 13

Рег. бр.	ЗАПИСНИК МИНСКО-ЕКСПЛОЗИВНЕ ПРЕПРЕКЕ						
Серија:	Карта:	Р=1:	Лист бр.	Издање	Координате тачке 1	X:	Y:

Наредио минирање: ______ (дуж., чин, име и презиме)	Датум и време израде МЕП:	Врста МЕП:
Јед. која је извршила минирање: ______ (пун формацијски назив јед.)	Записник израдио: ______ (дуж., чин, име, презиме и пот.)	Начин израде МЕП:

Израдом МЕП руководио: ______ (дужност, чин, име, презиме и потпис)	Број копија и коме је достављено/време достављања							
	1.		2.		3.		4.	

Тип мине:		Противтенковске мине				Са доп. упа.	ПП мине				Остала МЕС	
					Σ					Σ		Σ
Број мина /количина МЕС у реду	1.											
	2.											
	3.											
	4.											
	5.											
	6.											
	7.											
Укупно:												

Наредио примопредају МЕП: ______ (дужност, чин, име и презиме)
Примио МЕП: ______ (дуж., чин, име и презиме и пот.)
Предао МЕП: ______ (дуж., чин, име и презиме и пот.)
Датум и време примопредаје

Орјентирне тачке			Подаци о пролазима			
Ред. бр.	Координате	Опис	Ред. бр.	Ширина пролаза	Начин обележавања пролаза	Средства за затварање пролаза
1.	X					
	Y					
2.	X					
	Y					
3.	X					
	Y					

Скица минско-експлозивне препреке:

ПОДАЦИ О РАЗМИНИРАЊУ				
Наредно разминирање: ______ (дужност, чин, име, и презиме)	Тип мине	Број извађених уништених мина	Раније уништ.	Датум и време разминирања:
Начин разминирања:				Јед. која је извр. размин. ______ (пун формац. назив једин.)
МЕС предмета:				Разминирањем рук.: ______ (дуж. чин име презиме и пот.)

Прилог 14

Доставља се куриром (писмено) или преко средстава везе

1. чета МБ
18. 00. часова 25. 10. 2000.
Љубовија

КОМАНДИ . . . 1. мтб (пб)
БОРБЕНИ ИЗВЕШТАЈ

Секција 1:25.000, издање … године

1. Непријатељ је избио на линију … где је прешао у одбрану. До сада су откривени циљеви …

У … часова непријатељ је извршио напад дејством групе … авиона по чети и нанео јој губитке.

У људству:
– погинулих …;
– рањених …

У техници:
– оруђа: уништено … оштећено … комада;
– средства вуче: уништено … оштећено … комада;
– …

2. Чета се налази на ВП у рејону … у готовости за дејство. У току дана чета је дејствовала по … *(навести циљеве и постигнути ефекат)*.

3. Стање чете

4. Молим за (хитну) попуну губитака (утрошених средстава)

КОМАНДИР
капетан
НН

Прилог 15

ПРЕГЛЕД СКРАЋЕНИЦА

АзО – азимут осматрања
АзОП – азимут основног правца
АРЈ – артиљеријско-ракетне јединице
б/д – борбена дејства
б/е – борбени ешелон
б/к – борбени комплет
б/р – борбени распоред
б/с – борбени строј
БВГ – батаљонска ватрена група
БЗВ – бочна запречна ватра
бМБ – батаљон минобацача
БОб – безбедносно обезбеђење
БОс – борбено осигурање
БрАГ – бригадна артиљеријска група
БрВГ – бригадна ватрена група
ВВФ – врло високе фреквенције
ВД – ваздушни десант
ВП – ватрени положај
ВПл – ватрени положај лажни
ВПн – ватрени положај наредни
ВПо – ватрени положај основни
ВПпр – ватрени положај привремени
ВПр – ватрени положај резервни
ВтЈ – војнотериторијална јединица
ВтОб – ветеринарско обезбеђење
ДОс – даљина осматрања
д/о – дневни оброк
ЕИ – електронско извиђање
ж/с – жива сила
зкч – заменик командира чете
ЗВ – запречна ватра
ЗТ – заузета територија
ЗТЈ – здружена тактичка јединица
ИГ – извиђачка група
ИДГ – извиђачко-диверзантска група
ИнОБ – интендантско обезбеђење
ИППОб – информативно-психолошко-пропагандно обезбеђење
к. – кота
кв – командир вода

КВ – концентрична ватра
КЗВ – коса запречна ватра
кио – командир извиђачког одељења
ккв – командир командног вода
КМ – командно место
ко – командир одељења
ков – командир одељења везе
крчо – командир рачуначког одељења
кч – командир чете
ЛМД – ласерски мерач даљине
лпбр – лака пешадијска бригада
МБ – минобацач
МЕП – минско-експлозивне препреке
МС – материјална средства
мсч – мотострељачка чета
мтб – моторизовани батаљон
МТС – материјално-техничка средства
мтч – моторизована чета
НХБ/о – нуклеарно-хемијско и биолошко оружје
ООб – обавештајно обезбеђење
О(Ои, Он…) – осматрачница (истурена, наредна…)
ОП – основни правац
Ор – оријентир
п/н – противнапад
п/р – пуњење резервоара
ПАРБ – противартиљеријско-ракетна борба
пб – пешадијски батаљон
пбр – пешадијска бригада
ПВБ – противваздушна борба
ПДБ – противдесантна борба
ПЕБ – противелектронска борба
ПЕб/д – противелектронска борбена дејства
ПЕД – противелектронска дејства
ПЕЗ – противелектронска заштита
ПНХОб – противнуклеарно-хемијско и биолошко обезбеђење
ПОБ – противоклопна борба
ПОГ – противоклопна група
ПоОб – позадинско обезбеђење
ППБ – противпешадијска борба
ППОб – противпожарно обезбеђење
РЕД – рејон евентуалног дејства
Р–1 – репер – 1
РХ извиђање – радиолошко и хемијско извиђање
РХБ извиђање – радиолошко, хемијско и биолошко извиђање
рчо – рачуначко одељење
СбОб – саобраћајно обезбеђење
с/в – систем ватре

св	–	стрељачки вод
СВП	–	старешина ватреног положаја
СнОб	–	санитетско обезбеђење
ТМС	–	техничко-материјална средства
ТОб	–	техничко обезбеђење
тт.	–	тригонометарска тачка
ФЗВ	–	фронтална запречна ватра
Х/о	–	хемијско оружје
ХД	–	хеликоптерски десант
Ц–1	–	циљ 1
ЧВГ	–	четна ватрена група
чМБ	–	чета минобацача

СПИСАК ШЕМА

СПИСАК ШЕМА У ПРИЛОЗИМА

Ликовно-графички уредник
Слободан Михаиловић

Графичко-технички цртач
Весна Михајловић

Коректор
Анђелија Косановић

Технички секретар
Нада Лековић